

TEORİ de *doğrultu*

3

Mart-Nisan

2001

İÇİNDEKİLER

Sunu	2
“Halkların Bereketli Sofrası” Yugoslavya Nereden Nereye	4
Faşist Rejimin Yeni Umudu Jose Pinera!	9
Güncel Durum Ve Gelişmelerin Yönü	15
Tarihsel Ve Güncel Olarak Filistin Sorunu.....	22
Telekomünikasyon Özelleştirmeleri Ve Türk Telekom Talanı .	36
Türkiye’de Cezaevleri Gerçeği Ve Direniş	46

Sunu

Merhaba;

Bir sayılık kesintiden sonra yeniden birlikteyiz. Ocak-Şubat sayımızı çıkaramadık. Mart-Nisan sayısı ile sizlerle yeniden buluşurken yoğun bir politik süreçten geçiyoruz.

Bu dönem, burjuva medyanın manşetlerinde, kamuoyunun gündeminde en çok tüketilen kavram “kriz” oldu. Büyük sermaye sınıfları kronikleşen siyasal, sosyal ve ekonomik çözümsüzlüğün yoğun gerilim ve kasılmalarını yaşıyor. Türkiye egemen sınıfları “iki ulusal programla ABD ve AB emperyalistlerinin sınavından geçiyor. Washington’ın atadığı Eyalet Valisi Kemal Derviş, hükümetin süper yetkili dördüncü ortağı olarak emperyalist talan programını oluşturdu. İşçi sınıfı ve çalışan emekçi yığınlar, bu talan programının faturasını en ağır biçimde öderken, orta ve küçük burjuvazi çöküşün ağıtlarını yakıyor. Güncel Durum ve Gelişmelerin Yönü başlıklı yazımız bu durumu ele alıyor ve işbirlikçi teslimiyet programlarının, toplumsal çürümenin yegâne panzehiri olarak devrimci yığın hareketinin örgütlenmesi ve yığınların devrimci önderliğinin oluşturulması üzerinde duruyor.

Türkiye cezaevleri ise, tarihin en kanlı, en barbar katliamlarından birini yaşadı bu dönem. 19 Aralık 2000, insanlığın yazgısına kara bir sayfa olarak işleyecek. Ama aynı zamanda yangın ve gaz bombalarıyla tutuşan alevler arasında kalkan zafer işaretleri, destanları yaratan devrimci tutsakların soylu direnişi de tarihe nakşedilecektir.

Egemen sınıfların gündemlerine aldıkları ve kesin çözüme “kararlılığı”yla yükledikleri her

temel sorunda olduğu gibi, cezaevleri sorununda da, o eksende geliştirilen bütün toplumsal tepki, karşı koyuşlar; yönetmelik, ceza ve fiili saldırılarla en sert biçimlerde bastırıldı. Oluşturulan ablukayla tutsaklar yalnızlaştırılarak teslim alınmak istendi; ama 12 Eylül askeri faşist darbeden bu yana en zalimane saldırıları büyük bir inanç ve kararlılıkla yenilgiye uğrattılar. Bugün yeniden aynı coşku, moral ve ideolojik üstünlükle yüzlerce ölüm orucu direnişçisinin zafer inancıyla bir kez daha yürüyorlar karanlığın ve bataklık dehlizlerinin üzerine. Yine kararlılar ve yine kazanacaklar. Türkiye’de Cezaevleri ve Direniş yazımız da 12 Eylül’den bu yana cezaevleri gerçeği ve direnişleri özetliyor, bugünkü F tipi direnişinin önemi üzerinde duruyor.

Telekomünikasyon Özelleştirmeleri ve Türk Telekom Talanı, son saldırı programlarından önce yazılmış olmasına karşın, bugün daha da güncelleşti. Burjuvazinin yeniden yapılanma programının bir parçası, özelleştirmeye bağlı olarak, dış borç açığının kapatılması için satışa sunulan telekomünikasyon pazarı yine alıcısını bekliyor. IMF programlarının uygulandığı ülkelerle paralellik gösteren talan sektörünün, emperyalist sermayenin müdahale, amaçları ve özelleştirmenin sonuçlarını derli toplu ele alan yazı, “ulusal program” olarak sunulan, talan programının ipliğini de bu vesileyle pazara çıkarıyor.

Tarihsel ve Güncel Olarak Filistin Sorunu yazısı, uluslararası emperyalist rekabetin direnişleriyle tarihte ender rastlanır bir yer tutan Filistin tarihi ve güncelinin kapsamlı bir incelemesidir. Yazı, kaynayan kazan Ortadoğu’da, emperya-

listlerin gündeminden düşmeyen, esasen Ortadoğu petrol kaynaklarının ele geçirilmesi ve kontrol edilmesinin bir parçasını oluşturan Filistin-İsrail sorununu buradan kaynaklı stratejik önemiyle de ele alıyor, tarihsel gelişimi ve güncel olanıyla birlikte ortaya koyuyor.

Ufak devletler halinde bölünmüş eski Yugoslavya topraklarında ise sorunlar bitmiyor. Öteden beri bu bölge emperyalistlerin ilgi alanıdır. Ve bu aynı zamanda AB, ABD, Rusya emperyalist güçlerinin günlük olarak karıştırdığı bir merkez olmayı sürdürüyor. “Halkların Bereketli Sofrası Yugoslavya Nereden Nereye” yazısı, bağımsız bir Yugoslavya Federal Cumhuriyeti’nin, antifaşist kurtuluş mücadelesinden anti-komünizme yuvarlanan Titocu Yugoslavya’nın durumu ve bugün emperyalist devletlerin üzerinde cirit oynadığı uluslararası tekellerin ser-

best pazarı haline getirilmesi üzerinde duruyor ve küçük pazarlar olarak bölünen bugününe değiniyor.

Son yazımız Faşist Rejimin Yeni “Umudu” Jose Pinera, Özgür Atılım’ın 28 Haziran 1997 tarihli sayısından alınmıştır. Bir belge niteliği taşıyan yazı, sosyal güvenlik sistemini ele alıyor ve bazı yanlarıyla irdeliyor. Şili’de faşist darbe sonrasında iktidara gelen Pinochet’in Çalışma Bakanı Jose Pinera’nın Türkiye’yi ziyaret ettiği günlerde, Şili modeli ile Türkiye modelinin benzerliği üzerinde duran yazarımız, Türkiye işçi sınıfının komünist önderi Süleyman Yeter’dir. Bu yazıyı işkencede katledilişinin ikinci yıldönümünde önemi ve belgesel özelliği itibarıyla Süleyman Yeter yoldaşın anısına yayınlıyoruz.

4. sayıda buluşmak üzere...

“Halkların Bereketli Sofrası” Yugoslavya Nereden Nereye

24 Eylül 2000 tarihinde yapılan başkanlık seçimlerinin ardından, Yugoslavya’da “baş dönürücü” denebilecek gelişmeler yaşandı ve geniş yığınların direnişi sonucunda, seçim sonuçlarını tanımamak için direten Miloseviç kliği alaşağı edilerek muhalefet lideri Kostuniça devlet başkanlığına getirildi. 24 Eylül’de yapılan başkanlık seçimi, Yugoslavya’da siyasi yaşamın eskisi gibi devam etmeyeceğini gösterdi. Seçimleri kaybeden S. Miloseviç, gitmek zorunda kaldı.

Tabii ki Yugoslavya’daki siyasi gelişmeler bir “an”lık toplumsal patlama neticesinde ortaya çıkmamıştır. Bu gelişmelerin tarihsel arka planında bir dizi iç ve uluslararası faktör rol oynamıştır. Ama esas itibariyle, Sırp emekçi halkının yığinsal iradesi/direnişi, sonucun alınmasında belirleyici rol oynamıştır.

Sovyetler Birliği önderliğinde, faşist kampın bozguna ve yenilgiye uğratıldığı II. Dünya Savaşı sonlarında Yugoslav halkı, Tito’nun önderliğinde büyük bir antifaşist direniş örgütleyerek faşizmin istilasından kurtulmuş ve bağımsız Yugoslavya Federal Cumhuriyeti’ni kurmuştur. Bir çok ulusun ve azınlığın birliğini ifade eden Yugoslavya, “halkların bereketli sofrası” olarak niteleniyordu. Bu dönemde, sosyalizmi ifade eden bir takım adımlar da atıldı. Ama Tito’nun önderliğindeki yeni Yugoslav yönetimi, kısa zamanda, sosyalizmi kurma adı altında, sözde kapitalizme bir seçenek olarak ileri sürülen “öz yönetim” modelini benimseyerek “özgün bir

sosyalizm” propagandası yapıyor ve böyle bir “sosyalizmi gerçekleştirmeye çalışıyordu. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku’nun Halk Demokrasisi devletlerine yanaşmayan ve kapitalizmin yeni bir yorumu olan “öz yönetim” modeliyle kapitalist gelişme yolunu benimseyen Titocu Yugoslavya, yayılmacı emeller güderek, başta Arnavutluk olmak üzere, komşu devletlerin topraklarına göz koydu ve halklar arasında şovenizmi körükleyerek “Büyük Yugoslavya” şovenizmi temelinde Balkan halklarını birbirine düşman etme politikası izledi. Sosyalist kampla arasına Çin Seddi, çekerek onunla asla ilişkilinmeyen Titocu Yugoslavya rejimi, Sovyetler Birliği’nin ve Halk Demokrasisi devletlerinin amansız düşmanı emperyalist devletlere güven vermiş ve “orta yerde” durarak konumunu güçlendirmeyi bir ideoloji ve strateji düzeyine çıkarmıştır. Daha sonraki yıllarda “Bağlantısız Ülkeler Bloku”, “Üçüncü Dünya Ülkeleri” gibi sıfatlarla tanımlanan, çoğu yeni sömürge, emperyalizme bağımlı ülkelerle işbirliğini geliştiren Titocu Yugoslavya, Doğu Bloku ve Batı kulübü dışında bir seçenek oluşturmaya ve bu yolla uluslararası alandaki konumunu güçlendirmeye çalışarak hesaba katılmayı denedi. ABD önderliğindeki emperyalist bloğun güdümüne giren Tito rejimi, o zaman için sosyalist SB’ne ve Doğu Bloku’na karşı, dünya işçi sınıfı ve emekçilerinin sosyalizm ve bağımsızlık mücadelesine karşı önemli bir antikomünizm ocağı oldu ve işçi sınıfının ve ezilen ulusların devrim seçeneği dışında tutularak, gerici

ve faşist yönetimlere bağlanması çabasında etkili bir silah olarak kullanıldı.

Yugoslavya Federal Devleti sınırları içinde kalan ulusları ve halkları, enternasyonalizm temelinde eşit uluslar olarak kaynaştırmayan, Sırp ve Hırvat burjuvazisinin iktidar tekeli kuran Titocu yönetim, uluslar ve halklar arasında eşitsizliklerin büyümesini, ayrıcalıkların çoğalmasını, ulusal önyargı ve güvensizliklerin derinleşmesini beraberinde getirdi. “Halkların Bereketli Sofrası” Yugoslavya, halkların çoraklaştığı ve esaret altına alındığı bir coğrafya haline geldi; Tito rejimi, Yugoslavya’yı oluşturan ulusların ve halkların bir arada yaşama olanağını ortadan kaldırmıştı.

‘89-’90’larda, yani Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku ülkelerinin klasik kapitalizme geçerek revizyonist sistem olarak dağıldığı dönemde, ABD’ci hegemonyanın adı olan “Yeni Dünya Düzeni” koşullarında Yugoslavya da, emperyalist merkezlere daha fazla kucak açmış ve 1991’de “sosyalist sistem”e son verdiğini açıklamıştı. Emperyalistler arası rekabet eğiliminin öne geçtiği, her bir emperyalist devletin bir diğerine karşı hızlı ve yoğun bir pazar dalaşına koyulduğu bu aşamada, Alman emperyalizmi, elini hızlı tutarak Hırvatların ve Slovenlerin, Yugoslavya Federasyonu’ndan ayrılıp ayrı bir devlet olarak örgütlenmelerini kışkırtmıştı. Hırvatlar ve Slovenler, 1991 yılında Yugoslavya Federasyonu’ndan ayrılarak “bağımsız” devletlerini kurduklarını resmen ilan etmişlerdi. Ayrılığını ilan eden bu ülkelere karşı Yugoslavya, savaş açmış ve Hırvatistan’ın üçte birini işgal etmiş, yirmi bin kişinin öldürülmesine ve 400 bin insanın evsiz kalmasına neden olmuştur. 1992’de ise Yugoslavya, ayrıldığını ilan eden Bosna Hersek’e karşı yıllar süren bir savaşı başlatmış, bu küçük topraklarda da 200 binden fazla insanı katledip, on binlerce insanı evsiz-yurtsuz bıraktıktan sonra 1995 yılında Amerikan emperyalizminin dayatmasıyla “Dayton Barış Anlaşması”nı imzalamıştır.

Kosova savaşıyla birlikte, Miloseviç önderliğinde Sırp şovenist burjuvazisi dört savaş kaybetmişti. Balkanlarda, somutta da eski Yugoslavya topraklarında emperyalistler arası çelişkilerin keskinleşmesinin bir ifadesi olarak emperyalist ülkeler, Sırp’ların Kosovalılara saldırısını fırsat bilerek, 1999 yılında ABD’nin önderliğinde Yugoslavya’ya karşı savaş açtılar. Kosova’da

on bine yakın insanın ölümüne, on binlercesinin göçüne sebep olan Sırp saldırganlığı, bu kez karşısında doğrudan NATO’yu bulmuştu. Kosova’dan çekilmek zorunda kalan Miloseviç, böylece “Büyük Sırbistan” uğruna sürdürdüğü dördüncü savaşını da kaybetmişti; 1999’da Yugoslavya’nın Kosova’ya askeri müdahalesine uzun süre seyirci kalan ve NATO’nun müdahalesi için dünya kamuoyunda meşru bir zemini kollayan ABD ve AB emperyalistleri, zamanın geldiğini düşünerek Yugoslavya’ya karşı savaşa giriştiler. Ve haftalarca süren yoğun bir hava saldırısını başlattılar. NATO’nun askeri saldırıları, ekonomik ambargo ve abluka altında daha fazla direnme gücü gösteremeyen Sırp milliyetçiliği, maddi ve manevi olarak yenik düşerek saldırgan batılı emperyalistlere teslim oldu. Batılı devletler 42 bin BM askerini Kosova’ya yerleştirerek Kosova’yı kurtarma adına bu toprakları işgal ederek Kosova’da “uluslararası yönetim” oluşturdular; Kosova, ABD, AB ve Rusya tarafından nüfuz bölgelerine göre parçalandı.

“Halkların bereketli sofrası” eski Yugoslavya’da, “eşitler arasında birinci” olduğunu iddia eden Sırp milliyetçi burjuvazisi, bu “bereketli sofrada” yalnızlaştırılmış ve NATO’nun sağanak halindeki bombaları, batılı devletlerin ölümcül ekonomik ablukasını ve ambargosunu altında, batılı devletlere yenilmekle kalmamış, ekonomik çöküş ve yoksullaşmanın dayanılmaz girdabına düşmüştür.

Savaşta yenik düşmüş ve batıya boyun eğmiş Miloseviç yönetimi, uluslararası alanda yalnızlaşmanın ve ekonomik çöküntünün bütün ağırlığıyla kendini hissettirdiği Yugoslavya’da güven tazelemek ve kanlı diktatörlüğüne “demokrasi” maskesi geçirmek için seçimlere gitme kararı aldı. 24 Eylül 2000 tarihinde yapılması kararlaştırılan devlet başkanlığı seçimleri, sonun başlangıcı oldu.

AB ve ABD emperyalistlerinin Yugoslavya’daki ayağı olan “Sırp Demokratik Muhalefeti” (DOS), devlet başkanlığı seçimlerinde Demokratik Parti’nin başkanı olan Voyislov Kostuniça’yı aday gösterdi. AB ve ABD emperyalistlerinin savaş suçlusunu ilan ettikleri ve “Uluslararası Savaş Mahkemesi”nde (USSN) yargılamak istedikleri Slobodan Miloseviç, Batının kayıtsız-şartsız aday olan Voyislov Kostuniça’yla seçim yarışına girdi; diktatör Miloseviç’e karşı “demokrasi” savaşçısı Kostuniça!

Batı, seçim kararı alınır alınmaz Kostuniça'ya desteğini açıkça ilan etti ve Kostuniça'nın kazanması halinde bütün ekonomik yaptırımların kaldırılacağı ve Yugoslavya'nın uluslararası emperyalist camiaya yeniden kabul edileceğini açıklayarak açık çek verdi.

Seçim tarihi yaklaştıkça içte, batı uşağı "Demokratik Muhalefet Hareketi", uluslararası arenada da batılı gladyatörler, Yugoslavya'daki seçimlerin demokratik ve adil yapılmayacağı propagandasını yapmaya başladılar. AGİT Başkanı ve Avusturya Dışişleri Bakanı Benita Ferrero-Waldner, seçimlerin demokrasiden çok uzak olduğunu açıklamakta sakınca görmemişti.

Seçimlerin yapıldığı 24 Eylül akşamı, daha seçim sonuçları belirsizken, Miloseviç'in "hile yaparak seçimleri kazanacağı" propagandası, Batılı medya kuruluşları aracılığıyla hızla uluslararası arenaya taşındı.

AB'nin on beş üyesi adına, dönem başkanı Fransa tarafından yapılan ortak açıklamada "eldeki bütün bilgilere göre, Miloseviç'in kendi kendine zafer ilan etme yönündeki herhangi bir girişiminin hile olacağı" dile getirildi. AB Ortak Güvenlik ve Dış Politika Yüksek Temsilcisi Javier Solana da "AB'nin, seçimleri Demokratik Muhaliflerin kazanması halinde Yugoslavya'nın ekonomisini yeniden inşa etmeye ve Avrupa ülkeleriyle olan bağlarını birleştirmeye yardım etmeye hazır olduğunu" ilan etti. İngiltere Dışişleri Bakanı Robin Cook, gecikmeden şu açıklamayı yaptı: "Miloseviç bugün yenilmiş bir devlet başkanıdır. Ona mesajım şudur: İnsanlara karşı dürüst ol. Yoldan çekil ve cezaevine çevirdiğin Sırbistan'ın bu durumdan kurtulmasına izin ver." Almanya'nın Yeşilci Dışişleri Bakanı Joschka Fischer ise, yaptığı açıklamada, "Kostuniça, şimdiden seçimlerden galip çıkmış gibi görünüyor" dedi. O zamana kadar Yugoslavya sorununda hiçbir varlık gösteremeyen Rusya, Dışişleri Bakanı İgor İvanov'un ağzından yaptığı açıklamada, en fazlasından seçimlerde "ciddi bir usulsüzlüğe rastlanmadığını" belirtmekle yetindi.

Miloseviç, önce seçimleri kazandığını dil ucuyla ilan etti. Ardından 27 Eylül'de ikinci tur seçimlere gidileceğini açıkladı. Ama artık inisiyatifi kaybetmişti. AB ve Amerika, Miloseviç'i "artık tanımadığını" duyurdu. Seçim komisyonu birinci tur seçimlerini iptal etti. Sırp Demokratik Muhalefeti, "Kriz Merkezi" kurdu ve "sivil itaatsizlik" çağrısında bulundu. 7.500 maden işçisi

greve gitti. Kimi banliyölerdeki bazı sokaklara barikat kuruldu. Yığmsal protestolar ve direniş yaygınlaştı. Kostuniça önderliğinde muhalefet, genel grev çağrısı yaptı. Miloseviç'e "saat 15'e kadar koltuğunu bırak, ülkeyi terket" ultimatumu verildi. Örgütlü kitle, parlamento önüne yığıldı ve parlamento işgal edildi. Aynı saatlerde TV merkezi ve radyoevi ele geçirildi. Clinton canlı yayına bağlanarak "Sırp devletlerini istiyor" mesajı verildi. 1 saat sonra İngiltere Başbakanı Tony Blair, "Miloseviç'e yol göründü" değerlendirmesini yapıyordu. Ve nihayet beklenen açıklama geldi; akşam 22.20'de devlet televizyonu "Özgür Sırbistan'ın seçilmiş devlet başkanının Voyislov Kostuniça olduğunu" duyurdu: Sabah güneş, beyaz kentin (Belgrad) üstüne doğarken Yugoslavya'da "yeni" bir rejim vardı.

Yaklaşık 13 yıl Yugoslavya'yı yöneten Miloseviç, görünüşe göre yığmsal irade karşısında direniş göstermeden iktidardan çekilme yolunu tutmuştu.

Yugoslavya'nın, uluslararası sermayenin, çok uluslu tekellerin kullanımına açılması ve YDD'nin kapsam alanı içerisine çekilmesi için büyük uğraşlar veren uluslararası burjuvazi, kendine bağladığı burjuva milliyetçi çevreleri ayakta tutmuş, korumuş ve beslemişti. Yugoslav muhalefeti olarak da örgütlenen bu yeminli komünizm düşmanları, adım adım iktidara hazırlandılar. NATO tarafından Yugoslavya'nın başına bomba yağdırılırken, "Sırp Demokratik Muhalefeti"nin önde gelen ismi Zoran Cıncıç, NATO'nun Yugoslavya'yı bombalamasını desteklemiş ve Yugoslavya'nın direnişi kırılana kadar bombalamanın devam etmesi gerekir diyecek kadar alçalmış ve Batı'ya yaltaklanmıştı. Hiçbir zaman "Sosyalist Parti"nin üyesi olmayan ve Yugoslavya'nın çok partili bir döneme geçmesiyle "Demokratik Parti"nin kurucuları arasında yer alan Voyislov Kostuniça ise, o günden bugüne Batı'nın işbirlikçisi olarak Yugoslavya'nın Batı'ya tam entegrasyonu için çalışmıştır.

Yugoslavya, devlet başkanı seçimleri için gün sayarken, Yugoslavya "Demokratik Muhalefeti", IMF ve Dünya Bankası'yla "niyet mektubu" imzalamıştır. ABD tarafından yüz milyon dolar düzeyinde bir fonla desteklenen "Sırp Demokratik Muhalefetimin ekonomik programı, G-17 denen bir ekonomistler grubu tarafından imza-

lanmıştır. (Bu grubun başında IMF'nin eski Yugoslavya direktörü bulunmaktadır.) G- 17 grubu, merkezi Washington'da olan Center For International Private Enterprise (CIPE-Uluslararası Özel Girişim Merkezi) tarafından destekleniyor. CIPE ise CIA bağlantılı National Endowment For Democracy kuruluşunun bir parçasıdır. 1983'te kurulan Endowment, 25 yıl önce CIA tarafından gizli yapılan çalışmaların şimdi açıktan yapılmasını sağlıyor. 5 Ekim'de Yugoslavya'da yönetimi ele geçiren Sırp "Demokratik" muhalefeti, daha seçimlerin sonucu belli olmamasına rağmen, G-17 aracılığıyla IMF ve Dünya Bankası'na verdiği "niyet mektubu"nda ekonomide fiyat denetimlerini, tarıma ve sanayi işletmelerine verilen destek ve yardımlarını kaldırmayı, serbest piyasa koşullarını kurmayı kabul ediyordu. Bu anlaşma bunlardan ibaret değildi. Yanı sıra sağlık, ulaşım, beslenme ve ısınma sorunlarına ilişkin verilen toplumsal yardım ve destekler, yerli işletmeleri koruyan ithalat sınırlamaları kaldırılacaktı. "Niyet mektubu"na göre, NATO bombalarıyla yıkılan alt yapının yeniden inşası Batılı tekellere verilecek, bu tekellere ödemeler NATO ülkelerinden (Paris Kulübü) alınan borçlarla finanse edilecektir. Yine "niyet mektubu", özelleştirmelerin hızlandırılmasını, ya da doğrudan tasfiye edilmesini kapsıyordu. Ayrıca kara ekonomi, sistem içine çekilerek aklanacak, Yugoslav dinarı konvertibiliteye tabi tutulacak, dinara paralel olarak, iç ekonomide Alman markı kullanımına geçilecek.

Yugoslavya'yı uluslararası sermayeye ve tekelere peşkeş çeken bu "niyet mektubu", Prag'da 26 Eylül'de başlayan IMF ve Dünya Bankası toplantısı sürerken, 27 Eylül'de Bulgaristan'da G-17 grubuyla IMF ve Dünya Bankası yetkilileri arasında düzenlenen toplantıda verildi. Uluslararası sermayenin çıkarlarını düzenleyici kurumlar olarak IMF ve Dünya Bankası, siyasi planda ABD hegemonyasının başlıca araçlarından olduklarını Yugoslavya'da bir kez daha kanıtlamışlardır. Henüz Yugoslavya'daki seçimlerin üzerinden iki gün geçmesine; seçim sonuçlarının belirsiz olmasına, Sırp muhalefetinin hükümet olup olmayacağını bilinmemesine rağmen, Sırp Demokratik Muhalefeti adına G-17 grubunun IMF ve Dünya Bankası'na "niyet mektubu" vermesi, ABD ve AB emperyalistlerinin Kostuniça önderliğindeki muhalefete açık desteğinin bir ifadesidir. ABD'nin Sırp muhale-

fetine 100 milyon dolar vermesi de bu anlamda değerlendirilmelidir.

Yugoslavya'da kaos hüküm sürerken NATO, Miloseviç'i çekilmeye zorlamak için Adriyatik Denizi'nde 28 Eylül'de göz dağı verme amaçlı tatbikatı sürdürüyordu. Aynı tarihlerde ve aynı amaçla Bulgaristan sınırında da, NATO'nun "Yedi Yıldız 2000 Tatbikatı" yapılıyordu. Bulgaristan'daki tatbikatı izlemek için giden Türkiye Savunma Bakanı Selehattin Çakmakoglu, yaptığı açıklamada, "kriz doğarsa müdahale olur" diyordu.

İngiliz SAS Komando Timleri, altı aydır Karadağ'da polis kuvvetlerine askeri eğitim veriyordu. Karadağ'da eğitilen Özel Polis Kuvvetleri'nin silah ve üniformaları ABD tarafından karşılanmaktaydı. Bu polis gücü, yarı otomatik silahlar, havan ve bazukalarla donatılmıştır. Karadağ'daki paramiliter kuvvetler ile Yugoslav Federal Cumhuriyeti ordusu arasında her an bir çatışmanın patlak vermesi olasıydı. Bu paramiliter çetelerin mevcudu, Karadağ'dan sorumlu Yugoslav kolordusunun mevcuduna ulaşmış durumdaydı. 5 Ekim'in ardından, Karadağ Cumhurbaşkanı Cukanoviç, gelişmeler için "Avrupa'da diktatörlüğün son kalesi de yıkılmıştır" açıklamasını yapıyordu.

Bütün Batılı emperyalist devletler ve onların yeryüzündeki işbirlikçileri, Kostuniça'yı Yugoslavya'nın merşu yönetimi olarak tanıdıklarını açıklamak için birbirleriyle yarış içerisine girdiler. Türk hakim sınıfları da Miloseviç'in devrilmesini, "Balkanlar'da barış ve istikrarın sağlanması açısından tarihi bir dönemeç" olarak değerlendirerek memnuniyetle karşıladı.

AB, Kostuniça'nın devlet başkanı seçilmesinden birkaç gün sonra toplanarak Yugoslav Federal Cumhuriyeti'ni hedef alan tüm yaptırımların kaldırılması kararını aldı. AB dönem başkanı, Fransa'nın Dışişleri Bakanı Hubert Vedrine, 10 Ekim günü Belgrad'a giderek, Yugoslavya'nın yeni devlet başkanı Kostuniça'ya bir brifing verdi. Bunun sonucu olarak, AB ülkelerinin hava sahalarında uçuş yasağının kaldırılması, gümrük indirimi, Sırbistan'ın yeniden imarı, IMF'ye üyelik gündeme getirildi.

Almanya tarafından yapılan açıklamada, Yugoslavya ekonomisinin, savaşın hızlandırdığı yıkım sonrasında Kostuniça başkanlığında bir canlanma göstereceği, dış yatırımlarda ilk sırayı Al-

manya merkezli şirketlerin alacağı belirtildi. Alman Ekonomisi Doğu Komisyonu'ndan Michael Harris, fabrikaların çağdışı bir yapı kazandığını, altyapının da ciddi bir biçimde yıprandığını söyleyerek, Alman şirketlerinin bu duruma bir çözüm bulmak üzere uzun süredir hazırladığını belirtti. Demek oluyor ki, Almanya çoktandır bugünü bekli- yormuş. Uzman Harris, projelerin büyük şirketlerin üst yönetim katlarında çekmecelerde beklediğini övünerek açıkladı. Alman Sanayi ve Ticaret Odaları Birliği'nden yapılan açıklamada ise, AB'nin Sırbistan'a 2006 yılına kadar 2.3 milyar Euro tutarında kredi sağlayacağı bildirildi.

Uzak Doğu'nun hakimi Japon emperyalizmi de Yugoslavya'ya yönelik yaptırım uygulamasını kaldıracabileceğini söyledi.

Yugoslavya pazarında pay kapmak için emperyalist devletler, şimdiden kıyasıya bir rekabet içerisine girmişlerdir.

ABD yönetimi adına ise Clinton, ABD'nin 1998'den bu yana Yugoslavya'ya uyguladığı yaptırımları hafifleteceğini açıkladı. Bill Clinton, 12 Ekim akşamı yaptığı açıklamada Yugoslavya'ya uygulanan ticari ve mali yaptırımlarla, petrol ve hava ambargosunun kaldırılması talimatını verdiğini söyledi. Ancak, eski rejim üyelerine mali ve ticari yaptırımlar uygulamasının süreceğini söyleyerek, onları geçmiş günahlarından dolayı cezalandırma yoluna gitti. Böylece Clinton, hem eski hasımlarını cezalandırıyor, hem de yeni yönetime akıllı olun mesajını veriyordu.

ABD emperyalizminin başı Clinton, yeni Yugoslav liderliğini desteklemenin ABD'nin çıkarına olduğunu söylemekten de hiç sakınmadı.

Clinton daha da ileriye giderek, Sırbistan'da özgürlüğün zafer kazanması, Avrupa'da Berlin duvarının yıkılmasından sonra gerçekleşen en umut verici gelişmedir dedi. Gerçekten de emperyalistler cephesinden bakıldığında bu böyledir: Yeni iktidar döneminde Yugoslavya, Avrupa'nın Balkanlar'a açılan kapısı olmalıdır, uluslararası sermayenin ve uluslararası tekellerin bir serbest pazarı haline gelmelidir! Söylenmek istenen bu. ABD, bu alandaki yaptırımların kaldırılması için, Yugoslavya'nın Uluslararası Savaş Suçları Mahkemesi ile işbirliği yapılmasını istiyor. ABD emperyalistleri işi sıkı tutuyor. Tüm istemlerinin gerçekleştirilmesini dayatıyor ve o nedenle elindeki kozları bir defada tüketmiyor ve böylece onu sürekli kendine tabi durumda tutmaya çalışıyor. Clinton'un açıklamasının ardından Kostuniça, ABD ile yeniden diplomatik ilişki kurmaya hazır olduğunu bildirdi.

Yugoslavya'da bir devrim olmadığı gibi, bir kliğin diğer bir kliğe karşı bir darbesi de olmamıştır. Göstermelik de olsa bir seçim olmuş ve kendine, daha doğrusu rejimine çok güvenen S. Miloseviç, büyük ölçüde emperyalist Batı tarafından manipüle edilen halkın direnci ve iradesi karşısında yenilmiştir.

Yugoslavya'da Miloseviç'siz bir dönem başladı. Ama bu dönemin geleceği henüz pek belli değil. Kalıcı olması için emperyalistler büyük çaba harcıyorlar. Ne de olsa işbirlikçileri iktidarda.

Bu yeni dönemde Rusya, ABD ve bir bütün olarak AB, zor ve silah yoluyla elde ettiklerini, yoğun siyasi ve mali ilişkilerle güçlendirecekler, karşılıklı rekabette "barış", "özgürlük" ve "demokrasi" vb. kavramlara özellikle önem vereceklerdir.

Faşist Rejimin Yeni Umudu Jose Pinera!

Faşist diktatör Pinochet'nin Çalışma Bakanı Jose Pinera, Global Menkul Kıymetler'in davetlisi olarak Türkiye'ye geldi. Jose Pinera, Türkiye'de bulunduğu sürede seminerler verdi. Bazı bakan, üst düzey bürokrat, TÜSİAD üyeleri, iş adamları ve basın mensuplarıyla görüştü.

Jose Pinera, 1973 askeri faşist darbesinden sonra Pinochet'nin Çalışma ve Güvenlik Bakanlığı'na getirildi. Bu dönemde sosyal güvenlik alanındaki özelleştirme politikalarıyla emperyalistlerin gözdesi oldu.

Pinochet, sermayenin çıkarlarına yönelik özelleştirme uygulamalarını hayata geçirmek için en küçük muhalif sesi bile zor kullanarak ezmeye çalıştı. Başta komünist ve devrimciler olmak üzere yazar, aydın, sanatçı, bilim adamı, sendikacı, işçi, emekçi yüz binlerce kişi stadyumlarda işkenceden geçirildi ve katledildi. Kitlesele işten atmalar yoğunlaştı ve işsizler ordusu gittikçe büyüdü. Bu oran yüzde 15'e ulaştı. Bütün bunlar ABD emperyalizmi ve yerli işbirlikçi bir kaç holding ve Matte Şirketler grupları içindi. Faşist darbenin ürünü olan bu uygulama, Pinochet'nin Çalışma Bakanı Jose Pinera tarafından "Şili modeli" adı altında işletildi. Ve emperyalizm bu pratiği, aynı ad altında 1993'te Peru, 1994 Arjantin ve Kolombiya'da uygulamaya başlandı. Meksika, Bolivya ve El Salvador'da ise uygulamaya sokmaya çalışıyor.

"Şili modeli"nin özellikleri

"Şili modeli"nde her çalışanın aylık gelirinin en az yüzde 10, en çok yüzde 20'sini kendisine ait bir hesapta toplanması öngörülüyor. Yani zo-

runlu tasarruf anlayışı. Özel olarak kurulan AFP adı verilen bu "tasarruf" sandıklarının önemli bir kısmı iflas ederek ortadan kalktı. Bugün sadece 143'ü faaliyetini sürdürmektedir. Bu sandıklardan emekli olabilmek için 20 yıl prim ödeme zorunluluğu dayatılıyor.

Emeklilik yaşı erkeklerde 64, kadınlarda ise 60'tır (Türkiye'de de emeklilik yaşının yükseltmek istenmesi boşuna değildir). Bu modelde devlet ve patronlar prim ödemiyor. Primleri sadece çalışanlar ödüyor. Oysa Pinochet dönemi öncesinde, hem devlet hem de patronlar prim ödüyorlardı.

İşçiler yüzde 10 prim ödüyor, hastalık ve diğer sigortalarla birlikte kesinti oranı yüzde 19,5 civarındadır. Oysa bu oran Pinochet döneminden önce yüzde 13'tür.

"Şili modeli"nde çalışanların eş, çocuk, ana ve babaları hastalık ve ölüm halindeki maaş gibi haklarından faydalanamıyor. Dolayısıyla zaten çok sınırlı olan sosyal güvenceler de ortadan kalkıyor.

"Şili modeli"nde bazı AFP kuruluşları, 40 yaşın altındaki kadınları sigorta yapmıyor. Gerekçesi ise hamile kalabilmeleridir.

"Şili modeli"nde emekli aylıklarının, 10 yıllık ortalama ücretlerin yüzde 78'ni oluşturduğu iddia edilse de, gerçek hiç de öyle değildir. Uzmanların hesaplamalarına göre bu oran, yüzde 44 civarındadır.

Emeklilik sonrası yaşama süresi 13 yıl olarak belirlenmiştir. 65 yaşında emekli olan erkek işçilere 78 yaşına kadar emekli aylığı ödenmek-

te; bu sürede eğer ölmezse, aylıkta önemli düşüşlere gidilmektedir. Yani, emeklilik sonrası 13 yıldan sonra kişi yoksulluğun içine itilir. Faşizmin sigorta anlayışı ve emeğe saygısının normları böylece ortaya çıkıyor.

“Şili modeli”nde sosyal yardımlar, kıdem tazminatları ortadan kalktı. Pinochet dönemi öncesinde bedava olan sağlık hizmetleri; özelleştirme ile iflas etti. Bebekler, yaşlılar hastanelerde rehin kaldı.

Faşist Pinochet ve modelin mimarı J. Pinera'nın, tüm abartmalarına ve çarpıtmalarına karşın fonlar devlete göre üç kat daha pahalıdır. Ayrıca bu fonlar, sadece küçük bir azınlığın elinde yoğunlaşmaktadır. Böylece gelir dağılımı her gün daha fazla bozulmaktadır.

Bu uygulama sonucunda, ülkenin güçlü sermaye grupları ve çok uluslu emperyalist şirketler daha fazla güç ve servet elde ederken, tüm fatura başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi halka ödetilmektedir. Şili’de, buna bağlı olarak kamu kuruluşları özelleştirilirken alım gücü düşmüş, işsizlik artmış, halk, açlık ve sefaletle sürüklenmiştir.

"Şili Modeli"nin Mimarı Pinera Türkiye'de

Emperyalist sermayenin topyekün saldırılarının bir parçası olan özelleştirme saldırısı her yerde devam ediyor. Bu saldırıların önemli bir ayağı Sosyal güvenlik alanındaki özelleştirmedir. Türk egemen sınıfları, Sosyal güvenlik alanındaki özelleştirmeyi 1997 yılında gerçekleştirmek istedi.

Emperyalistler ve işbirlikçi tekelci burjuvazi, J. Pinera'nın bu alandaki “dehasını” Türkiye’de de uygulamak için kolları sıvadı. Yapılmak istenen SSK ve diğer sosyal güvenlik kurumlarının yağmalanmasıydı. Bu kurumlar bugüne kadar tam birer arpalık olarak kullanıldı. SSK primleri düşük faiz oranıyla ayrıcalıklı sermaye gruplarına peşkeş çekildi. Ve bu kurumlar borç bataklığına sürüklendi.

Bunu gerçekleştirmeleri pek kolay olmayacak. Sendika patronlarının ihanetine karşı hâlâ susturamadıkları işçi sınıfı ve emekçi halk var. Bu nedenle J. Pinera bu modelin uygulanması için "Pinochet gereklidir" diyor. Çünkü faşist darbenin çocuğu olan "Şili modeli" kolay bir biçimde uygulanamaz. Türkiye’de bu modelin uygulan-

ması da hiç kolay olmayacaktır. Mücadele ile kazanılan hakların bir çırpıda gitmesine işçi sınıfı sessiz kalmayacaktır. Öyle ise, işçi sınıfı ve emekçilerin daha fazla bedel ödemeye hazır olmaları gerekir. Aksi halde, Şili’deki uygulama Türkiye’de de yaşama geçirilecektir.

Sosyal Güvenlik Sisteminin Durumu

Türkiye’de 1942 yılında İLO’nun işsizlik yardımı, aile yardımı, analık, maluliyet, sağlık, hastalık, ölüm, meslek hastalıkları ve iş konularında oluşan bir düzenlemeyi kabul etmesine rağmen, bu alanda ciddi hiçbir adım atmadı. Bugüne kadar kazanılan haklar; 1- İşçi sınıfının mücadelesi neticesinde, 2- Sosyalizmin dünyadaki başarıları nedeni ile sosyal güvenlik alanında kazanımlar genel olarak bütün kapitalist ülkelerde olduğu gibi Türkiye’de de bir biçimde içi boşaltılarak da olsa uygulanmaya başlandı.

Türkiye’de mevcut sistem, primli sosyal güvenlik sistemidir. Bu alanda üç temel kuruluş var.

- Sosyal Sigortalar Kurumu (SSK)
- Emekli Sandığı (ES)
- Bağ-Kur

Sosyal güvenlik kapsamındaki nüfus:

Sosyal güvenlik kurumları nüfus (%) işçi sayısı		
SSK	36.7	4.370.000
Bağ-Kur	18.8	2.669.351
Emekli Sandığı	14.2	1.880.437
Diğer sandıklar	0.6	
Kamu programları	2	
Kapsam dışı	27.7	
Toplam	100	

Çimse-İş Sendikası’nın 1996’nın Ağustos ayında yayınladığı bültenine göre: Türkiye nüfusunun yüzde 27,7’lik bölümünün, herhangi bir sosyal güvenlik kapsamına dahi alınmadığını gösteriyor.

Tarım kesiminde çalışanların önemli bir bölümü, bağımsız çalışanların önemli bir kesimi, kayıt dışı sektörlerde çalışanlar, öğrenciler, ev kadınları ve inşaat sektöründe çalışanların önemli bir bölümü sosyal güvenlik kapsamının dışında kalıyor. Bu durum, faal olan 21,7 milyonluk toplam nüfusa şöyle yansıyor:

SSK: 4.370.000 --- % 41.4
ES: 1.880.437
Bağ-Kur: 2.669.351

Özel Sandıklar: 70.000

Toplam: 8.989.000

Yani faal nüfusun yüzde 58,6'sı sosyal güvenlik kapsamı dışındadır.

Bugünkü yasal düzenlemeye göre, SSK prim işçi payı yüzde 14 iken, işveren payı yüzde 19,4'dür. İşçinin brüt ücretinin yüzde 14'ünü kesen işveren, yüzde 19'luk işveren payı ile birlikte SSK kurumuna yatırmakla mükelleftir.

“Sosyal devlet” olduğu iddiasındaki devletin, Sosyal güvenlik sistemine prim bazında hiçbir katkısı yoktur. OECD ülkelerinde, sosyal güvenliğe katkısı olmayan tek ülke Türkiye'dir. Devletin sosyal güvenlik politikasındaki bu durumu, bu konudaki tüm göstergelere yansıyor. Örneğin;

Sosyal güvenlik harcamalarının GSYİH (Gayri Safi Yurtiçi Hasılası)'daki payı bakımından Türkiye'nin yüzde 7'dir. Bu oran Avrupa ülkelerindeki ortalamasında yüzde 35 iken, Avrupa Birliğinde ise yüzde 27.1'dir.

Hollanda: yüzde 33

Danimarka: yüzde 31.4

Fransa: yüzde 29.2

Yunanistan: yüzde 19.3

Portekiz: yüzde 17.6

İspanya: yüzde 22.5

Türkiye: yüzde 7

Bütün Avrupa ülkelerinde Sosyal güvenlik alanına devletçe önemli bir kaynak ayrılırken, Türkiye'de bu pay sadece yüzde 7'lik komik bir rakamdır. Emperyalizm çağında çürüyen burjuva devlet kurumları gibi Sosyal güvenlik kurumları da hızla erozyona uğruyor. Çarpıklık tüm veri ve göstergelerde kendini yansıtıyor. Sosyal güvenlik sistemlerindeki aktif ve pasif sigortalı dengeleri ile pasif emekli artış oranında olduğu gibi. Petrol-İş Sendikası eğitim yayınları verilerine göre, Türkiye'de aktif sigortalı oranı yıllar itibariyle artıyor. Yine sosyal yardımların toplam aylık ödemeleri içindeki oranı 1985'te yüzde 28 iken 1994'te yüzde 59'a, 1995'te ise yüzde 62'ye çıkmış. İşçilerden yapılan bu kesintilere karşın, SSK hizmet sunmada tam bir çıkmaza düşmüştür. En basit cerrahi tedavi bile aylara sarkmaktadır. Polikliniklerde aşırı yığılmalar sürekli, doktor yetersizliği, muayene, teşhis ve tedavi - takip, yetmezliği her geçen gün artıyor.

SSK'larda ilaç bulunmuyor. Üniversiteler ve devlet hastaneleri SSK'lı hastayı kabul etmiyor. Hizmet vermiyor. SSK hastaneleri sağlık bakımından olumsuz durumda (Bütçeleri kısıtlı, yatak, yol, personel sayısı yetersiz, doktor sayısı yetersiz).

Oysa yıllık bütçesi 40-50 trilyon olan SSK'nın bütçesi devlet bütçesinden sonra en büyük bütçeyi oluşturuyor.

SSK, her ay işçilerden yüzde 14 prim kesmektedir. Trilyonlarca tutan işçi prim kesintileri, işbirlikçi teknelci kapitalistlerin finansman kaynağıdır.

Emekli maaşı 5-6 aydan önce bağlanamıyor. Bu gecikme nedeniyle emeklilerin 250-300 milyon TL. nema alacağı birikmektedir.

SSK organları:

-Genel Kurul

-Yönetim Kurulu

-Genel Müdürlük

Karar organı yürütme kuruludur.

Yönetim Kurulu: Hükümetin belirlediği iki kişi, patronlardan bir kişi, sendikalardan bir kişi olmak üzere, toplam dört kişiden oluşmaktadır. Kurulun başkanını Çalışma Bakanı belirler. Bu kurulun alacağı kararların nasıl olacağı ve hangi sınıfa hizmet edeceği ortadadır. Trilyonlarca lira geliri olmasına rağmen, krize girmesinin esas nedenlerinden biri yönetim kurulunun oluşum biçimlerinde aranmalıdır. Bugüne kadar işçilerin primlerinden oluşan trilyonlarca lira para, devlete ve kapitalistlere kaynak olarak sunulmuştur. Bu paraları hem devlet, hem de kapitalistler düşük faizli kredi olarak kullanmaktadırlar. Devletin, SSK'ya trilyonları aşan, 20 milyon dolar borcuna karşılık alacağını tahsil edemediği biliniyor. Daha işçilerin eline geçmeden kapitalistler tarafından kesilen primler, SSK'ya yapılmamaktadır. Uzun yıllardır ödenmeyen bu paralar, işçi sınıfından büyük bir devlet sırrı olarak saklandı. Bu ihanete sendika patronları da ortaktır.

Devlet kurumlarının, SSK'ya yüzlerce milyar liralık borcu var. Burjuva tekellerinin ise yüklü biçimde borçları vardır.

Türkiye'de sosyal güvenlik alanında bir kriz yaşanıyor. Yaşanan bu kriz, kapitalist barbarlığın, faşist rejimin bugüne kadarki uygulanan

işçi-emekçi düşmanı politikalarının yarattığı bir sonuçtur. IMF ve Dünya Bankası'nın direktifleriyle uygulamaya sokulan özelleştirme.

SSK Nasıl Bunalıma Sürüklendi

Türkiye'de yaşanan sosyal güvenlik krizi, "Yeni Dünya Düzeni" politikalarının uygulanmasıyla daha da derinleşmiştir. Sistem, uygulamalarıyla bu kurumları kaynaksızlığa mahkum etmiştir. SSK hastanelerin' de işçilerin karşılaştığı muameleler utanç vericidir.

1980 askeri faşist darbesinin işçi sınıfı ve emekçi halka yönelik saldırılarının başında sosyal güvenlik yer almış ve günümüze kadar devam etmiştir. Sermayenin en önemli kaynaklarından birisi Sosyal Güvenlik Fonları'dır.

Devlet SSK'ya katkıda bulunmadığı halde, SSK fonlarını ucuz kredi olarak kullanmaktadır.

Kapitalist patronlar sigorta primlerini ödemezken, işçilerden kestikleri primleri kredi olarak kullanmaktadır. Ve periyodik olarak SSK ve diğer sosyal güvenlik kurumlarına dönük başlatılan spekülasyon kampanyaları patronlara açık krediler veriliyor.

Sigorta primlerini SSK'ya yatırmayan kapitalistlerin af edilmesi, kayıt dışı sektörler, yaygın sigortasız işçi çalıştırılması vb. tümü SSK'nın yağmalanması anlamına gelir.

Kısmi çalışma ve çalışma sürelerinin eksik gösterilmesi (yüzde 51.4 prim ödeme günü eksik gösterilmektedir.) yağmanın başka biçimidir.

Sosyal güvenlik kurumlarının krizde olduğunu söyleyenlere ve suç ortaklığını yapan sendika patronlarına sormak gerekir; Bugüne kadar neredeydiniz? İşçi ve emekçilerden kesilerek biriken kaynaklar işbirlikçi kapitalistlere sermaye birikimi yapılıırken neredeydiniz?

Yağma Ve Talanda Sendika Patronlarının Rolü

Uluslararası sermaye ve işbirlikçi kapitalistler, işçi sınıfı ve emekçi halkın mücadelesiyle kazanılmış haklara saldırıyor. Bu saldırıların önemli bir destekçisi ise sendika patronlarıdır. Bu rolleriyle onlar, işçi sınıfını arkadan hançerlemektedirler.

Sosyal güvenlik kurumlarının içi boşaltılarak, çıkmaza sürüklenmesinde suç ortaklarından biri

de sendika ağlarıdır. Başından itibaren suç ortağı olmalarına karşın, bunu işçi sınıfından gizlemiş, yalan ve sahtekarlıkla işçi sınıfını yanıltmışlardır.

İşçi sınıfına karşı sürdürülen topyekün saldırıya karşı yürütülen mücadelenin önemli bir ayağını da sendika patronları oluşturmaktadır. Sendika patronları bugün kıran kırana SSK Genel Kurulu'na hazırlanmadırlar. Önemli bir rant kavgası olması nedeni ile bu kavga daha da büyümektedir.

Sömürü Ve Barbarlık Seçenek Değildir

Kapitalist sistem, dünya ölçeğinde giriştiği "Yeni Dünya Düzeni"nin önemli ayaklarından birini oluşturan özelleştirme; birçok alanda olduğu gibi "sosyal güvenlik" alanında da işçi ve emekçilerin yaşama hakkına yöneltilmiş bir saldırıdır. Her şeyi bir meta olarak gören ve bir meta olarak değerlendiren kapitalist özel mülkiyet sisteminin, bütün emekçilere pervasızca dayattığı, "paran kadar sosyal güvenlik", "paran kadar sağlık", "paran kadar yaşama hakkı" anlayışıyla özetlediği barbarlığını, alternatifsiz bir seçim olarak sunmaya çalışmaktadır. Bu barbarlığın, sömürü ve zulüm düzeninin alternatifi vardır: Alternatif sosyalizmdir.

Öneriler

Ancak sosyalizme varmadan da, bu mücadeleye basamak oluşturacak kazanımlar için mücadele edilmelidir.

*SSK'nın özelleştirilmesi değil, tam anlamıyla demokratikleştirilmesi.

*SSK fonları, siyasi iktidar ve özel sermaye değil, işçiler ve sendikalar tarafından denetlenmelidir.

*Mezarda emeklilik değil, emeklilik yaşı erkeklerde 50, kadınlarda 45 olmalıdır.

*İmtiyazlı ve özel emeklilik sistemine hayır, emeklilik aylıkları yeniden belirlenmelidir. Alım gücü değerlendirilerek gerçekçi rakamlar çıkartılmalıdır.

*Emeklilerin SSK primleri yeniden düzenlenmelidir.

*SSK primleri içindeki işveren payı artırılarak, Avrupa standartlarına yükseltilmelidir. Devletin ve tekelci kapitalistlerin bugüne kadar ödeme-

dikleri primler, faizleri ile birlikte ödenmelidir. Gerekli yasal düzenlemeler yapılmalı ve ağır ceza maddeleri konulmalıdır.

*Geçmişte devletin ve tekelci kapitalistlerin neden olduğu tüm kayıplar karşılanarak geri verilmelidir. Devlet tazminat ödemeye zorlanmalıdır.

*Yaygın sigortasız işçi çalıştırılmasının önüne geçilmeli, yasal düzenlemeler gerçekleştirilmeli "part time, eve iş verme", gibi çalışma biçimleri yasaklanmalıdır. Çalıştırılması halinde ağır cezalar uygulanmalıdır.

*Kaçak çalıştırmanın yanı sıra, bordroda düşük ücret gösterilmesi (yüzde 51,4 primleri SSK'ya eksik bildirilmektedir) uygulamaları ortadan kaldırılmalıdır.

*İşsizlik sigortası sisteme geçirilmeli, tüm çalışanlar sigorta kapsamına alınmalıdır.

*İş güvencesini önleyen yasal düzenlemelere ve uygulamalara son verilmeli, yeni yasal düzenlemeler yapılmalıdır.

*Sosyal güvenlik sigortası yeniden düzenlenmelidir, gerçekçi hale getirilmelidir. "Savaşa değil, sağlığa bütçe" ayrılmalı ve gerekli kaynak sağlanmalıdır.

*İş kanunları ve meslek hastalıklarına ilişkin yeni düzenlemeler yapılmalı, işyerlerinin denetimleri sendikalar ve SSK tarafından yapılmalıdır.

*Sağlık hizmetleri yeniden düzenlenmeli, alt yapı yatırımları yapılarak kalite ve standartları artırılmalıdır.

*SSK hekimlerine tam gün çalışma uygulaması getirilmelidir.

*SSK çalışanlarına grevli-toplu sözleşme hakkı getirilmelidir/tanınmalıdır. İşyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği sağlanmalı, işçi sağlığı ve işgüvenliği komiteleri kurulmalıdır.

*50 kişiyi geçen her işyerinde tam gün hekim çalıştırılmalıdır.

*Yaşlılık, hastalık, iş görmezlik, işsizlik, analık durumları, dul ve yetimler, iş kazaları sigorta alanına alınarak yeniden düzenlenmelidir.

*Tarım, inşaat, küçük üretim alanları, lokanta, eğlence, ev hizmetçileri vb. alanlarda yasal düzenlemelerle sigorta kapsamına alınmalıdır.

*Ev hizmetçileri ve kapitalistler hesabına çalışan yarı proleter emekçilerin yaşam ve çalışma

koşulları iyileştirilerek, yasal güvenceye kavuşturulmalıdır.

Kesin Çözüm Sosyalizm

Kapitalizm koşullarında hiçbir sosyal güvenlik reçetesi çözüm olamaz. Çözüm olarak dayatılan J. Pinera modeli gibi modeller, sonuç olarak işçi sınıfı ve emekçi kitlelere fatura ediliyor.

Kapitalizmin emek-sermaye çelişkisi çözülmediği sürece sınıf savaşımının sosyal güvenlik alanında da sürmesi kaçınılmazdır. İşçi sınıfı ve emekçi kitleler için diğer şeylerin yanı sıra, sosyal güvenliğin sağlanmasının yolu da sosyalizmden geçer.

Marksist-leninist komünistlerin öngördüğü anti-empyrialist demokratik devrimde:

"Tüm çalışanlara iş güvencesi sağlanacak. İşsizlik sorununun çözümü için çok yönlü ekonomik ve toplumsal önlemler alınacak. Tüm emekçileri kucaklayan genel bir sigorta kurulacaktır. İşsiz, kimsesiz, yaşlı ve hasta emekçiler özenle korunacaktır.

Sakat yurttaşların korunması, bakımı, eğitim ve toplum yaşamına üretici bireyler olarak katılmaları için gerekenler yapılacaktır.

Bütün sağlık hizmetleri parasız hale getirilecek, geniş çaplı bir sağlık sistemi oluşturulacaktır" deniliyor.

Sosyalist Sistemde Sosyal Güvenlik

Sosyalizmde tüm sosyal güvenlik sistemi devlet eliyle, tek bir merkezden sosyalist bir planlamayla yürütüldüğü ve yönlendirildiği için hizmetin temel ilkesi; coğrafi özellik, kişi, kurum, sınıf farkı gözetmeksizin tüm toplumu kucaklayan bir sistem olmaktadır.

Tüm hizmetler, ulusal ekonominin orantılı gelişme yasası ve planlamanın bir parçası olarak hazırlanır ve uygulanır.

Sosyal güvenlik hizmetleri ücretsizdir.

Sosyalizmde sağlık hizmetlerine yaklaşım, toplumun temel gereksinimlerine göre belirlenir, ona öncelik verilir.

GSMH'dan sağlığa ayrılan pay kişi başına düşen sağlık harcamaları, kişi başına düşen sağlık personeli ve hastane yatak sayısının yükseltilmesi hedeflenir.

Sağlık hizmetleri merkezi olarak planlanır ve herkese eşit olarak uygulanır.

Sağlık hizmetleri ve kurumlar halk tarafından denetlenir. Denetlenmesi için mekanizmalar kurulur.

Sağlık hizmetleri bölgeler arası gelişmişlik düzeyine göre düzenlenir.

Hizmetlerin hiçbir aşamasında cins ayrımı yapılamaz. Herkese eşit olarak uygulanır.

Sosyalizmde sağlık planlanması da, işçi delegeleri, merkezi sovyetler ve bakanlıklar biçiminde koordineli bir tarzda yapılır ve yürütülür.

Sağlık hizmetlerinde, işyerlerinden başlayarak çözüme büyük önem verilir.

SB ve Doğu Avrupa ülkelerinde, sosyalizmden geri dönüş sonrasında bile hâlâ bu ülkelerde sosyal güvenlik alanında önemli kazanımların zayıf da olsa varlığını sürdürmesi, sosyalizmde insana verilen değer tartışmasız kanıtıdır...

Güncel Durum Ve Gelişmelerin Yönü

Burjuvazi istikrara susamıştır. Günümüz Türkiye'sinde en çok tüketilen sözcük onuru "kriz" kavramına aittir. Bu söz götürmez gerçeklik egemen sınıflar ve onların Türkiye'si hakkında daha ilk anda yeterli bir fikir vermektedir. Yığılan ekonomik, sosyal ve politik sorunların sürenleşerek kronikleşen çözümsüzlük durumunun yarattığı yoğun gerilim ve kasılmalar, kontrol edilemeyen tetikleyicilerin faalleşmesi ile politik ya da ekonomik ve/veya her birisinin farklı kesim ve düzlemlerinde ya da iç içe geçmiş güncel çatışmalara, patlama ve krizlere yol açıyor. IMF-Dünya Bankası yapımı, ABD ve AB destekli, en iddialısından ekonomik programlar ve uygulayıcısı hükümetler hızla eskikiyip iflas ederek ıskartaya çıkıyorlar. Burjuvazi ve devletin yönetici çevreleri, yerli yersiz "sosyal patlama" tehdit ve olasılığına dikkat çekiyorlar. Çünkü katlanan işsizlik ve daha geniş kitlelere yayılan ve derinleşen sefalet gerçekliğinin saklanıp gizlenir tarafı kalmamıştır. Burjuva ideolojik ve kalemlerinden kötümserlik ve umutsuzluk akıyor. Hatta yeni umutlar üretmediklerini itiraf etmekten kaçınmıyorlar.

Fakat işbirlikçi kapitalist düzenin ve yönlendirici çevrelerinin içerisine saplandığı bataklık ve çözümsüzlük durumunun ağırlaşmasına bakarak, kapitalizmin ve burjuva egemenliğin kendiliğinden çökebileceğini sanmak ham bir hayalin ötesinde aymazlık ve safdillikten başka bir anlam taşımaz. Çünkü egemen sınıflar ve burjuva devlet, toplumumuzun en alt kesimlerinden, ezilen ve sömürülen sınıf ve tabakalardan kaynaklanan çözüm, girişim ve arayışlarını boğma ve ezme, düzenin sınırları içerisinde eritip ma-

setme, çürütme yeteneklerini kiskançlıkla koruyorlar.

Üstelik son on yıllık dönemde sınıf savaşımında elde ettikleri kazanımların yarattığı avantajlar asla küçümsenemez. İşçi sınıfı hareketinin parçalanması ve atomizasyonu, keza emekçi memur hareketinin yükseliş dalgasının önünün kesilmesi, parçalanması, bürokratikleştirilmesi ve reformize edilmesi çarpıcı gerçeklerdir. Ulusal devrimin tabanını oluşturan kitlelerin yenilgiyi kabullenmesi ve büyüyen "sosyal patlama" tehdit ve olasılığına karşı muhtemel bir devrimci önderliğin gelişmesi imkanlarını minimuma indirmeyi amaçlayan marjinalleştirme ve ideolojik-siyasi tasfiyecilik saldırısı ve bunun temel bir halkası olan 19 Aralık operasyon ve katliamı, batağa saplanmış burjuva devletin sınıf mücadelesindeki güç ve yeteneğini göstermektedir.

Eğer, işçi sınıfı ve sömürülen on milyonların devrimci eylem, yetenek ve iradesi, kapitalist düzeni, burjuva toplumu ve faşist diktatörlüğü paramparça edebilecek bir devrimci atılım gösteremezse, egemen sınıflar ve burjuva devlet geçici de olsa bir çıkış yolu bulacaktır. Tam da bu nedendir ki, sırtını emperyalist sisteme dayamış köhne işbirlikçi kapitalist düzenin, aşağılık burjuvazinin en gelişkin yeteneği, halklarımızın kanını dökmekten başka bir şey olmayan katil ve zalim faşist diktatörlüğün, ağırlaşan çözümsüzlük durumunu ve gırtlaklarına kadar saplandıkları batağı, işçi sınıfı ve çalışan on milyonların nezdinde açığa çıkartmak, devrimci enerjilerini uyandırmak ve devrimci önderliği geliştirmek için, on misli enerjiyle çalışmak

günün en yakıcı, devrimci görevleridir. Asla unutulmamalıdır ki, egemen sınıfların ve faşist diktatörlüğün güç ve yeteneği olarak görünen gerçeklik, esasen devrimci önderlik iddiasının zayıf ve zaafli yönlerinin yansımasıdır.

Her halde, kötü analogik çağrışımlar yaratmaması için, 28 Şubat 2001 tarihinde yapılacak olağan MGK toplantısı önceye alınmıştı. Fakat faşist rejim ve işbirlikçi kapitalist düzenin, yığılarak süregelen çözümsüzlük durumu nedeniyle ağırlaşan sorunlarının yarattığı kasılma, öylesine vahimleşmiştir ki, Şubat, bu defa da bir başbakanın MGK toplantısını terk etmesi gibi - ister protesto deyin, ister provokasyon ve isterse de kaçma, hiç fark etmez- istisnai durumun tanığı olmuştur. MGK toplantısının peşrev aşamasında, Cumhurbaşkanı ile kapışan Başbakan toplantıyı terketmiş ve fakat bu ilk adımın gerektirdiği ve koşullandırdığı ikinci adımı, yani hükümetin istifasını göze alamamıştır. Hükümet kararsızlık içerisinde toplanıp ne yapacağını görüşürken nabız atışları, “siyasi istikrar”a bağlı borsa alarm borularını çalarak, 2000 Kasım’ından beri kapanmaya yüz tutmuş görünen mali kriz yarasının kabuğunu kazıyarak fena şekilde kanatmıştır. Başbakan Ecevit, 7 Mart’a “Her ülkede, siyasette iniş çıkışlar olur. Bu tür her davranışın bor- sayı etkilemesi ilginç. Bir sözden borsamız tavana çıkıyor ya da yere batıyor. Bu düzen böyle yürütülemez” derken, hâlâ şaşkınlığını üzerinden atamadığını sergiliyordu. Sosyal demokrat “ulusal”cılar ile faşist- ülkücü “milliyetçi”lerin ortaklığına dayanan ve kendini burjuva politikanın mevcut durumu içerisinde “alternatifsiz” gören hükümetin istikrarı ile ekonominin istikrarı görülmemiş bir sıklıkla birbirine bağlanmıştır. “19 Şubat krizi” bu bakımdan oldukça dikkat çekici ve özgündür. Bir yandan ABD emperyalizminin Avrasya Stratejisi’nde bölgesel güç olmaya, diğer yandan aynı zamanda AB’ye girme ve Avrupalı emperyalistlerin stratejisine yatırım yapan egemen işbirlikçi tekelci burjuvazi ve onun hegemonyası altındaki burjuva devlet, işçi sınıfı ve ezilenlere karşı, komünistlere, devrimcilere ve Kürt yurtseverlerine karşı pek güçlü görünürken, diğer yandan kapitalist düzenin ve siyasal rejimin içyapısı bakımından ne denli zayıf ve dengesiz olduğunu gizleyemez hale gelmiştir. Ayakta durma taktinden yoksun bu başbakan, politik rejimin ve kapitalist düzenin çözümsüzlüğünü pek güzel resmetmektedir.

Devletin tepesi ve diktatörlüğün en yüksek otoritesi MGK’da patlak veren “siyasal kriz”, bor- sayı ve devletin maliyesini çökerten, Dünya Bankası, ABD ve AB destekli IMF yapımı, sosyal demokrat “ulusal”cılar ile faşist-ülkücü “milliyet”çilere pek yakışan; ama bu defa ekonomik programı tümüyle ıskartaya çıkartan yeni bir mali krize yol açmıştır. Hükümet, dalgalı kura geçme kararı ile Türk Lirası’nın iflasını ilan etmiş, bu yoldan gerçekleşen devalüasyonla IMF, Dünya Bankası ve uluslararası sermayenin talepleri karşılanmıştır. Devalüasyon kararı esasen hükümet ortakları ile bu hükümeti oluşturan partilere oy veren büyük yığınlar arasındaki mesafenin ne denli açıldığının da bir göstergesidir. Çünkü son mali kriz ve devalüasyon ile on milyonların alım gücü bir günde yüzde 40’lar oranında düşmüştür. Orta ve küçük burjuvazi isyanlar içinde salya sümük ağlamakta haklıdır, çünkü işçi sınıfı ve çalışan emekçi yığınlardan farklı olarak kaybedecekleri bir şeyleri vardır.

Uluslararası sermaye ve işbirlikçi tekelci sermayenin bazı kesimleri malı götürürken, faturanın en ağır bölümü daha şimdiden işçi sınıfı ve çalışan emekçi yığınlara, kır ve kent yoksullarının sırtına bindirilmiştir. Orta ve küçük burjuvazinin en yüksek perdeden kendi haline yaktığı ağıt bu gerçekliği değiştirmiyor. Fakat demek ki, bir öncekinin üzerine binen ve ekonomik bir krizin tetikleyicisi olma olasılığı da, yüksek olan 19 Şubat mali krizini atlatmak için hükümetin aldığı önlemler, krizin alanını genişletmek ve nüfusun en geniş kesimlerine ve emperyalizme bağımlılığı derinleştirmekten, yaymaktan ibarettir.

Mali kriz, henüz sonuçlanmış değildir. Esasen burjuvazi, az çok kalıcı bir program ve çözüm de ileri sürebilmiş değildir. Günlük basın, orta ve küçük işletmelerin iflası ve keza büyük işletmelerin kapasite kullanımını düşürmeleri ve yaygın tensikat eğiliminin açığa çıktığı haberlerini vermektedir. Ekonomik durgunluk ve daralma belirtileri açığa çıkmaktadır. İşsizliğin çığ gibi büyümesi, burjuvaziyi kara kara düşündüren “sosyal patlama” olasılık ve tehdidini geometrik biçimde büyütmektedir.

Uluslararası sermaye ve işbirlikçi oligarşi, krizden yalnızca devalüasyon nedeniyle istediğini elde ederek kârlı çıkmış değildir. Siyasal olarak da bir bakıma amacına ulaşmıştır. Son aylarda, gerek TÜSİAD ve büyük sermayenin diğer sözcü ve örgütleri ve gerekse IMF ve Dünya Ban-

kası başta olmak üzere uluslararası sermaye çevrelerinin hükümet ve hükümetin yapısında değişikliğe gidilmesi talebi de gerçekleştirilmiş, Kemal Derviş bütün bu çevrelerin adamı olarak hükümete adeta dördüncü ortak olarak girmiştir. Ki, bu hükümetin sermaye oligarşisi ve uluslararası sermayeye, teslimiyete düştüğü çukurun derinliğinin göstergesi olmanın yanı sıra iflasının ve tükenmişliğinin, iktidar ve otorite yitiminin de göstergesidir. Uluslararası piyasalarda kredibilitesi dibe vuran ve güvenilirliğini kaybeden hükümet, ihtiyaç duyduğu mali kredileri sağlayabilmek için IMF ve Dünya Bankası'nın adamı Kemal Derviş'in eteklerine yapışmıştır.

Bu hükümetin pahalılık, işsizlik ve yoksulluktan öte, işçi sınıfı ve emekçi yığınlara, halklarımıza verebileceği tek şey, daha çok emperyalizmin ve uluslararası sermayenin kollarına atılmak; baskı ve zulümdür. Kırdan ve kentte, orta ve küçük burjuvazinin geniş kesimleri için iflasa yuvarlanarak sınıfsal konumunu kaybetme ya da bu öldürücü tehdit altında aklını yitirmektir. 19 Nisan'dan günümüze aşağı yukarı iki yıllık dönem, sosyal demokrat "ulusal"cular ile faşist-ülkücü "milliyetçi"ler koalisyonunun, uluslararası sermayenin ve emperyalizmin hizmetinde olduğunu, bırakınız işçi sınıfı ve emekçi yığınları, kır ve kent yoksullarını, işbirlikçi oligarşi hariç Türk burjuvazisine ve kapitalist düzene dahi verebilecek hiçbir şeyinin kalmadığını açığa çıkartmıştır. Onun tek seçeneği, işbirlikçi oligarşinin emrinde işçi sınıfımıza ve halklarımıza karşı uluslararası sermaye çevreleri ve emperyalizmle daha sıkı işbirliği ve hizmetkârlıktan ibarettir.

Herhangi bir "bağımsız" programa sahip olmayan, elindeki IMF programları tükenerek ıskartaya çıkan ve ne yapacağını da bilemeyen hükümet; Dünya Bankası, IMF ve uluslararası sermaye çevrelerinin güvenilir adamı Kemal Derviş'i medya tekelleri vasıtasıyla şişirip poh-pohlayarak, bir yeni umut yaratarak, nefeslenmeye ve zaman kazanmaya çalışıyor. Elbette ki işçi sınıfı ve emekçi yığınların, kent ve kır yoksullarının, halklarımızın devrimci gazabından kendisini kurtarabilirse Türkiye kapitalizminin şöyle ya da böyle, güncel krizlerini atlattığı olacaktır. Ancak güncel krizlerin altında yatan ve son çözümlemede kaynağını oluşturan yapısal sorunları çözebilmesi olanaksızdır. Bu yapısal sorunların en başında ise sermaye "kıtlığı"

gelmektedir. Bütün istekleri yerine getirilmesine rağmen uluslararası sermayenin yatırımları oldukça sınırlı kalırken, ancak azami kârı garantiye gördüğünde gelen "sıcak para" diye tanımlanan uluslararası spekülasyon/tefecî sermaye, ve kısa vadeli borçlanmalar, Kasım ve Şubat krizlerinde görüldüğü gibi, hükümet çevrelerindeki en küçük gelişmelerden etkilenmesi bir yana, hükümet çevrelerini baskı altında tutmak ve yönlendirmede çok özel bir rol oynamaktadır. Oldukça korkak, hassas ve akışkan doğası nedeniyle, dönem dönem Türkiye kapitalizminin koluna takılmış serum rolü oynayan "sıcak para" denen uluslararası spekülasyon sermaye, esasen işbirlikçi kapitalizmin hiçbir derdine derman olamadığı gibi, onun iç yapısını ve dengelerini çok daha zayıf ve istikrarsız hale getirmektedir.

İşbirlikçi kapitalizmin uluslararası sermayeye ve emperyalist devletlere mali bağımlılığını getiren yalnızca sermaye kıtlığı değildir. Resmen 110 milyar doları aştığı açıklanan ve fakat tam miktarının ne olduğu açıklanmayan dış borçlar mali bağımlılığın temel bir göstergesidir. İktisatçı Mustafa Sönmez'in bildirdiğine göre, "kamunun son yirmi yıldır borçlanması nedeniyle 2000 yılında iç ve dış borç faiz ödemeleri, toplam vergi gelirlerinin yüzde 80'ini emmiştir. 2001 için yüzde 55 olacağı umulan bu ödemelerin son krizle birlikte en iyi ihtimalle yüzde 80'leri bulması kaçınılmaz görünüyor."

Enerji sorunu, düşük ve geri teknolojik düzey, teknolojik bağımlılık Türk kapitalizminin aşamadığı ve kolay kolay da aşamayacağı süregelen diğer yapısal sorunlardır. İşbirlikçi oligarşinin ve son on yıllık dönemde ortalama 8-10 ayda eskiyen hükümetlerinin tüm bunlar ve diğer sorunlara ilişkin programları, 24 Ocak 1980'den beri özsel bakımdan değişmemiştir.

Neoliberal programlarla, Türk kapitalizminin dünya kapitalizmiyle ilişkileri yeniden yapılandırmaktadır. İthalat sınırlandırmalarının kaldırılması, Türk lirasının liberalizasyonu, Amerikan dolarının egemenliği, görece olarak uluslararası sermayeye kapalı "iç pazar"ın son bulması, uluslararası sermayeye tanınan ayrıcalıklar, özelleştirme, eğitim, sağlık vb. alanlardan devletin sürülmesi, en nihayetinde 1995'de gerçekleşen AB ile Gümrük Birliği neoliberal politikaların görüngüleridir. Bu yoldan işbirlikçi Türk burjuvazisi, kendini dünya pazarlarına ve dünya kapitalist sistemine yeniden uyarlamaktadır.

“Özelleştirme, gerek uluslararası sermayenin çekilmesi, gerek işbirlikçi Türk kapitalizminin dünya pazarlarına açılmak için ihtiyaç duyduğu sermaye birikimini sağlamanın, kapitalist devletin ekonomik faaliyetlerini tasfiye ederek burjuvaziye alan açmanın bir enstrümanı olarak görülürken, aynı zamanda dış borçları ödeyebilmenin de bir çaresi kabul edilmektedir. IMF kredileri ve özelleştirme arasında kurulan dolaysız bağıntı çarpıcıdır. Ancak özelleştirme, özellikle yapısal sorunların çözümünün de dermanı olarak sunuluyor. Örneğin devletin, enerji sektörünü özelleştirip bu alandan çekilir ve yabancı sermayeye güvenceler ve ayrıcalıklar tanırrsa, enerji sorununun çözüleceği vaaz edilmektedir. Emperyalizme ve uluslararası sermayeye bağımlılığın yarattığı sorunlar, bağımlılığın derinleştirilmesi ve kapsamlılaştırılması yolundan ancak ve ancak daha çok ağırlaşacağı açıktır.

Uluslararası sermayenin ve işbirlikçi oligarşinin sınanmış güvenilir adamı Ecevit, kendisine oy verenleri ve halklarımızı aptal yerine koyarak sıkılmadan “dış satımdaki olumlu gidişe” ve bunun “iç üretimi de etkileyeceğine” dikkat çekiyor. “Her şeyin başında kaynak ve üretimin” geldiğini, “dışsatım hızının artırılması için her türlü öneriyi değerlendireceklerini belirtiyor. Her devalüasyondan sonra, muhakkak iç talep daralır ve TL’nin dolar karşısında değer kaybetmesi nedeniyle dış pazarlarda rekabet imkanları görece olarak artar. Fakat bu da ancak tarımsal üretim için geçerli olabilir. Çünkü Türk lirasının değer kaybı iç tüketimi ve talebi kısar, ama sanayi malları için dış pazarlarda rekabet olanaklarını kayda değer biçimde artıramaz. Artıramaz çünkü, mali ve teknolojik bağımlılık şurada kalsın, kapitalist sanayi hammadde yönünden de emperyalizme bağımlıdır. Dolara endekslidir.

19 Şubat mali krize IMF’nin buyurduğu dalgalı kura geçme kararıyla müdahale eden hükümet, bu kararıyla halklarımızın alım gücünün yüzde 40’ını çalmış, işbirlikçi oligarşinin ve uluslararası sermaye çevrelerinin kasalarına aktarmıştır. Hiç kuşkusuz bunu, zaten başlamış olan zam furyası izleyecektir. Emekçi yığınların kemerlerinin sıkılmasına dayanan IMF patentli “antienflasyonist” programın çökmesi bir yana, muhakkak azacak enflasyonun faturası da işçi sınıfı ve emekçilerin sırtına binecektir. Türk-İş araştırmalarına göre Şubat ayı itibarıyla yoksul-

luk sınırı 550 milyon TL’dir. Ve 28-30 milyon civarında insan yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

Sermayenin sözcüleri ve hükümet çevreleri, 19 Şubat mali krizinde bankalar sistemini ve özel olarak devlet bankalarının rolü üzerinde duruyorlar. Dünya Bankası’nın 23 yıllık kıdemli gözde elemanı bay Derviş, Ziraat Bankası’nın bir günlük borç faizlerinin bir yıllık toplam personel giderlerine eşit olduğunu açıklıyor. Devlet bankalarının görev zararları üzerinde önemle duruyor, siyasi destek ve kararlılık istiyor. Bankalar sistemi ve özellikle Ziraat Bankası, Halk Bankası ve Emlak Bank’ın yeni ekonomik programın temel konuları içerisinde yer alacağı açığa çıkmış bulunuyor. Özellikle Ziraat Bankası ve Halk Bankası’nın kuruluş amacı ve rolleri dikkate alındığında, bu iki bankanın kredilerinden yararlanan kırdaki zengin ve orta köylülüğün keza orta ve küçük burjuvazinin canı fazla şekilde yanacaktır. Mevcut burjuva toplum dengisini işte bu orta sınıfların görece refahı sağlamaktadır. Oysa artık topun ağzında duran aynı zamanda orta sınıfların görece refahıdır.

Uluslararası mali sermayenin ağına düşen ve borç batağına saplanan ülkelerin kaçınılmaz biçimde önünde diz çöküp kendini teslim ettiği IMF, bugüne değin hemen hiçbir ülkenin derdine derman olamamıştır. IMF emperyalizmin ve uluslararası mali sermayenin çıkarlarının sözcüsü ve koruyucusudur. Mali bağımlılık altında borç batağına saplanmış ülkelerin anapara ve faiz dahil, borç ödemelerini güvenceye almak IMF’nin en önemli işleridir. Borç batağına saplanmış ülkeler için kapitalizm çerçevesinde borçları yeni borçlanmalarla “ödemek”ten başka çıkış yolu da yoktur. Oysa, uluslararası piyasalardan borçlanabilmek için IMF ve Dünya Bankası’nın güveni ve yeşil ışığı zorunlu önkoşuldur. Bunun için kredi peşinde koşan ülkelerin yönetici çevrelerinin IMF ve Dünya Bankası’nın onayını alacak programlar yapmaları tek seçenekleridir. Ecevit ve kafadar ortakları, IMF’nin her dediğine uymayacaklarını belirtirlerken, keza Kemal Derviş “ulusal bir program” hazırlayacaklarını söylüyor... Ama bütün bunlar su katılmamış yalanlardır. Uluslararası sermaye çevrelerinin adamı Kemal Derviş, uluslararası sermayenin bir o kadar güvenilir adamları Ecevit-Bahçeli-Yılmaz üçlüsü; olsa olsa emperyalizme ve uluslararası sermaye çevrelerine Tür-

kiye'yi peşkeş çeken, aşağılık işbirliği ve teslimiyet programları hazırlayabilirler.

Türkiye kapitalizmin yapısal sorunları çözümsüzdür. Güncel sorunları ise tümüyle siyasete bağımlı hale gelmiştir. Ekonominin kumandasına getirilen Kemal Derviş'in "siyasi destek" ve "siyasi kararlılık" talebi de bu yönüyle bunu vurguluyor. Derviş'in istediği siyasi kararlılığın uluslararası sermayenin ve işbirlikçi oligarşinin çıkarları uğruna, halklarımıza karşı IMF'nin, Dünya Bankası'nın emperyalist planlarını uygulama iradesini ifade ettiği şüphe götürmez. Ama ister Dünya Bankası Derviş'inin sözde ulusal programı olsun, isterse "Bağımsız Sosyal Bilimciler-İktisat Grubu"nun öngördüğü "ulusal plan" olsun, Türkiye kapitalizminin dertlerine derman olamaz, düze çıkartamaz. Çünkü dünya kapitalist sistemi, yapısı gereği Türkiye gibi ülkelerin ekonomik (ve tabii mali) bağımlılığını bir kısır döngü halinde ama ağırlaştırarak yeniden üretiyor. Ve bu dünya kapitalist sisteminin başlıca yaşam kaynaklarından birisidir. Hükümet ve dördüncü ortağı Kemal Derviş'in IMF ve Dünya Bankası'na uluslararası sermayeye teslimiyeti şurada kalsın, emperyalist sömürüye az çok karşı çıkan, "Bağımsız Sosyal Bilimciler-İktisat Grubu"nun "ulusal planı" da Türkiye kapitalizminin dertlerine derman olamaz. "Kısa süreli yabancı sermayenin kontrol altına" alınmasından ibaret oldukça zayıf ve yarım yamalak önlemler, hem uygulanması mali bağımlılık koşullarında (hükümetin ipi uluslararası mali sermayenin ellerinde değil mi?) çok fazla olanaklı değildir ve hem de gerçekleştiği durumda bile mali bağımlılık devam edecektir. Marksist-leninist komünistlerin programı çözüm yolunu berrak biçimde göstermiştir.

"5. Tüm emperyalist devletlere, çok uluslu şirketlere, IMF, Dünya Bankası gibi emperyalist mali kuruluşlara olan borç ve yükümlülükler iptal edilecektir."

Sosyalist ve devrimci kitle ajitasyonunun en yakıcı sorunu, dış borçların iptal edilmesidir ve bu, işbirlikçi Türkiye kapitalizmi ve bir parçası olduğu dünya kapitalist sistemine karşı savaş çağrısıdır. İşçi sınıfı ve emekçi yığınların, kent ve kır yoksullarının halklarımızın yaşam koşullarında kayda değer bir iyileşme talebi, ekonomik ve mali bağımlılığın emperyalist sömürünün en somut görüngüsü olan dış- borç sorununa odaklanmalıdır. Burjuvazinin siyasi

durumu; işbirlikçi Türkiye kapitalizminin ekonomik durumundan daha da berbatır. Aradan geçen yıllar, marksist-leninist komünistlerin öngörü ve çözümlerini doğru olarak teyit etmiştir.

"Türkiye Cumhuriyeti", içerisine yuvarlandığı yapısal krizin yanı sıra tarihinin en büyük ve en derin rejim bunalımıyla da karşı karşıyadır. Bütün devlet kurumları, burjuva siyasal partiler, hükümet, burjuva medya vb. kokuşmuş bir ceset olarak genel bir çürüme içinde varlıklarını korumaya çalışmaktadır. Siyasi ve iktisadi sorunlar karşısındaki çözümsüzlük ve çaresizlik, ideolojik hegemonyanın parçalanmasıyla da birleşerek, yönetememe krizini derinleştirmiş, egemen sınıflar arasındaki çelişki ve çatışmaları büyütmüş, siyasal bölünme, parçalanma ve buna paralel olarak çeteleşme, devlet yaşamının temel bir gerçeği haline dönüşmüştür. Bütün bu çelişki ve çatışmalar; bölünme ve parçalanmalar, yeni klikler ve yeni ittifak kombinasyonları oluşturdu, oluşturuyor. Çözüm ve parçalanma, rejimin bütün organlarını sarıp sarmalamış, siyasal partiler etkisizleşmiş, parlamento ve hükümet MGK diktatörlüğünü gizleme işlevini bile yitirmiş, bu tablo içinde seçim de eski rolünü oynayamaz olmuştur. Seçimler, neredeyse yalnızca yeni hükümet bunalımlarını hazırlayan bir araca dönüşmüştür. Faşist devletin ideolojik hegemonyası egemen, birleştirici, yönlendirici niteliklerini yitirmiş, etkisizleşip tükeniş sürecine girmiştir. Partimizin birlik Kongresi belgelerinde dile getirilen "egemen sınıfların saflarında siyasal parçalanma, kaos ve kargaşa hüküm sürmektedir" belirlemesi, bugün, çatışma ve tasfiyeler, süregiden hesaplaşmalar biçiminde yeni bir görünüm kazanmıştır."(II.K.Belgeleri, sf.217-218)

Burjuvazinin politik durumu bakımından, bir kaç yıllık sürecin genel bir çözümlenmesini yapmak değil burada amacımız. 2. Kongre'nin politik öngörü ve çözümlerinin doğrulandığını vurgulamak ve politik duruma bu öngörü ve çözümlerinin projeksiyonundan bakmanın altını önemle çizmek gerekiyor. Sosyal emperyalizmin emperyalizm karşısında havlu attığı, modern revizyonizmin iflas edip çöktüğü, SSCB ve Varşova Paktı'nın dağıldığı '89-90 sonrası oluşan yeni uluslararası koşullar altında burjuva devlet, en genelinde temel tercihlerinin yönünü ve rotasını belirlemiştir. 1997'de güncelleştirilen

ve basına sızdırılan Milli Askeri Strateji Konsepti (MASK) ve Milli Siyaset Belgesi gibi devlet dökümanlarının yanı sıra, MGK kararı olarak devletin duruş ve yönelimini gösteren “28 Şubat Süreci”nin pratikleştirmekte olduğu program, Gümrük Birliği ve AB üyeliği kararları (ve keza Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği’ne katılabilmek için devletin çırpınışı) ABD ve İsrail’le geliştirilmeye çalışılan stratejik işbirliği vb. olgular, hem devletin ve hem de işbirlikçi tekelci burjuvazinin temel tercihlerini ve en genel yönünü göstermektedir.

Kuşkusuz, geride kalan bir kaç yıllık dönemde Kürt ulusal devriminin yenilgisi başta olmak üzere, egemen sınıflar önemli kazanım ve avantajlar da elde etmişlerdir. Fakat bugün, burjuva devlet ve onun en üst otoritesi olarak MGK, yığılmış sorunları egemen sınıfların temel çıkar ve tercihleri doğrultusunda çözebilecek yetenek ve iradede yoksundur. Hem siyasi, hem ekonomik ve hem de toplumsal sorunlar için geçerlidir bu.

Daha önce de vurgulandığı gibi, burjuva devletin irade zaafiyeti, aşağıdan gelen siyasi ve toplumsal hareketlere, komünist ve devrimci kuvvetlere karşı savaşında açığa çıkmış değildir. Hatta iç zaafiyeti, diktatörlüğü toplumsal muhalefete karşı daha saldırgan, gaddar ve zalim bir terör politikası uygulamaya zorlamaktadır. Ancak, oldukça zor da olsa toplumsal muhalefetin güçlü ve dirençli bir atılımı, derin iç çatlama nedeniyle rejimin bu alandaki iradesini çatlatıp dağıtabilir.

Burjuva devletin güncel irade yoksunluğu, zaafiyeti, geride kalan aşağı yukarı 20 yıllık dönemdeki iç ve uluslararası gelişmelerin sonucu olmuş bir tarihsel durumdur. Burjuva siyasetin ve burjuvazinin politik kuvvetlerinin parçalanması ve dağılması, egemen sınıfların ve devletin hemen ve kısa sürede çözemedikleri ve çözemeyecekleri bir durumdur. Evet, burjuvazinin temel çıkar ve tercihlerinin yönü bellidir; ama bu yönde ilerleyebilmesi yığılan, sorunlara ilişkin somut temel kararlar alınmasını gerektirmekte ve fakat devlet, temel sorunların somut çözümlerini kararlaştırmayı önüne koyduğunda devletin yönetici çevreleri ve burjuvazinin menfaat şebekeleri biçiminde parçalanmış politik temsilcilerinin genelini kapsayan iç gerilim tirmanmakta, çok değişik biçimler alan çatışma, dalaş ve uzlaşma çabaları genellikle sonuçta

sürece yayararak ertelemeyi ve durumun daha da ağırlaşmasını getirmektedir.

Egemen, faşist MGK diktatörlüğünün yığılan temel sorunların çözümünde irade yoksunluğu mevcut durumun ayırıcı özelliği ve özgün tanımlayıcısıdır. Fakat bu tarihsel durumu yalnızca burjuvazinin içsel durumunun, çelişkilerinin bir sonucu değildir. Kürdistan’da sömürgeci devletin kitle desteğini yitirmiş olması gerçeği bir yana, Batı’da geniş yığınların faşist rejime ve burjuva partilere güvensizliği ve herhangi bir burjuva partide rızasını birleştirmemesi de dolaylı temel bir belirleyicidir.

Fakat diğer yandan gerek devletin karşıdevrimci iradesi ve gerekse komünist devrimci ve ilerici güçlerin yapısal ve içsel zaafı nedeniyle, halk kitleleri arasında komünist, devrimci ya da ilerici-reformist bir seçeneğin oluşmaması durumu toplumsal çürümeyi getirmektedir. Ki bu, mevcut durumun özgün bir çizgisidir.

Egemen sınıfların ve burjuva devletin, temel sorunların burjuva çözümlerini geliştirme yetenek ve iradesinden yoksunluğunu koşullayan ve belirleyen, diğer bir temel faktör ise gelişmekte olan uluslararası ilişkilerdir. Egemen sınıflar ve burjuva devlet, hem ABD’nin Avrasya stratejisinde bölgesel bir güç merkezi, “merkez ülke” olma ve hem de AB’ye girme stratejik yönelimleri; öte yandan Rusya Federasyonu ve Çin arasında gelişen ittifak, Rusya Federasyonu’nun son dönemde uluslararası ilişkilerde inisiyatifini geliştirme çabaları, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu üçgeninin merkezinde duran Türkiye üzerinde, bütün bu emperyalist güç odakları arasındaki mücadeleyi şiddetlendirmekte ve hiç kuşku yoktur ki, bu durum burjuvazinin irade zaafiyeti durumunu aşmasını zorlaştırmakta ve hatta bunun da ötesinde kararsızlığını ve irade zaafiyetini üreten bir etken olmaktadır. Egemen sınıflar ve burjuva devlet, bugün öyle bir durumda bulunuyor ki, iç ve uluslararası durumu öylesine zayıf kuvvet dengeleri üzerine oturuyor ki, ve keza özellikle uluslararası stratejik yönelimleri arasındaki bağıntılar öylesine hassas ki, sürükleyici bir inisiyatif ve enerjinin, güçlü bir iradenin oluşmasını olanaksız kılarak, mehteran bölüğü gibi iki ileri bir geri sallanıyor. Hal böyle olunca, “yeniden yapılanma” oldukça karmaşık, sancılı, duraksamalı, zikzaklı, sorunların yığılıp sürengenleşerek ağırlaştığı iç çelişkilerin sık sık, dolaylı ya da dolaysız biçimlerde patla-

dığı açık ve sert çatışmaların gündemden düşmediği bir süreç olarak yaşanıyor.

Yukarda çok genel çizgileriyle resmetmeye çalıştığımız tablo, egemen sınıfların ve faşist diktatörlüğün gücünü, güçlülüğünü değil, bilakis nedimli zayıf ve zaafli olduğunu sergiliyor. Toplumsal muhalefete, komünist, devrimci ve hatta yasalıcı ilerici antifaşist reformist güçlere karşı özellikle dönem dönem tırmandırdığı beyaz terör kampanyaları, tam da faşist diktatörlüğün içyapısının bu zayıf ve zaafli durumunun sonucudur. İşçi sınıfı ve emekçi yığınların, kent ve kır yoksullarının devrimci enerjisini uyandırmak, özgürlük ve sosyalizm mücadelesini geliştirmek için, komünist önderliğin propaganda ve kitle ajitasyonu çalışmalarının kapsam ve içeriğinin ağırlık merkezlerinden birisini, bir dönem boyunca faşist diktatörlüğün içyapısının bu zayıf ve zaafli durumunu sergilemek oluşturmaktadır. Faşist diktatörlük, Türkiye kapitalizmi ve burjuvazi, kendi çözümsüzlüğünü tüm topluma dayatmakta, bu da muazzam bir toplumsal çürümeye yol açmaktadır. Ve hiç kuşkusuz, böyle bir durumda komünist önderliğin işçi sınıfı ve çalışan milyonların devrimci enerjisini uyandırabilecek teorik ve pratik çalışma bütünlüğünü kurma yeteneğini geliştirmek asıl sorunu oluşturmaktadır.

İşsizliğin ve sefaletin katlanarak artmakta olduğu, AB ve IMF politikalarının Türkiye kırımını, köylülüğün en geniş katmanlarını tehdit ettiği, orta sınıfların görece refahının saldırıya uğradığı ve yok olma tehdidi altında olduğu, iç çelişki ve çatışmalarla boğuşan ve batağa saplanan düzenin ve rejimin çözümsüzlüğünün ağırlaştığı koşullarda en geniş işçi, işsiz, emekçi ve yoksul köylülerin kitlesel iflası tehlikesiyle karşı karşıya olan küçük burjuva katmanların ve keza bütün bunların yanı sıra ulusal demokratik özemleri karşılanmayan ve bütün beklentileri boşa çıkan Kürt halkının en geniş kesimlerinin kendini savunma refleksinin güçlü bir biçimde hareket geçmesi kaçınılmazdır. Zaten kitleler hareket-siz de değildir. Fakat tabii ki, asıl sorun kitlelerin devrimci bir önderlikten yoksunluğudur.

Fakat kitlelerin bilinç ve örgütlülük düzeyinin düşüklüğü, mecalsizliği ve savaşım yeteneği ve kararlılığının geri düzeyi bütün bunlarla da sıkı-

ca bağlı olan devrimci bir önderlik yoksunluğu hiç kuşkusuz en temel sorunu oluşturmaktadır. Bütün bunlar bir kılıç darbesiyle halledilemeyecek, oldukça ağır ve büyük çaplı sorunlardır. Ancak işçi sınıfı ve emekçi milyonların arasında devrimci bir önderlik bu ağır, zor ve büyük çaplı sorunların halledilmesi teorik ve pratik devrimci çalışmanın toplam sonucu olarak gelişebilir ve gelişecektir.

Bugün marksist-leninist komünistlerin olanca güçleriyle kavramaya çalıştıkları “önder partiye” geçiş parolası, işçi sınıfının, emekçi milyonların tüm ezilen ve sömürülenlerin en yakıcı talebi olan devrimci önderliğin yaratılmasına yöneldiklerini ve kilitlenmeye çalıştıklarını vurgulamaktadır. Burjuvazinin ve faşist rejimin dayattığı çıkışsızlığın terör ve zorbalığın sonucu olan toplumsal çürümenin yegane panzehiri, devrimci yığın hareketidir. Devrimci önderlik talebini yanıtlayabilmek için ve yığınların devrimci önderi düzeyine sıçrayabilmek için, marksist-leninist komünistler, bütün hareketlerinde kitlelerle ilişkilerini gözden geçirmek, denetlemek ilkesel tutarlılığın sürekliliğini güvenceye almak zorundadırlar. “Kitleleri anlamak” ve “kitleler tarafından anlaşılma”, “kitleler için, kitlelerin içinde, kitlelerle birlikte”; ama asla kitle kuyrukçuluğuna düşmeden, geri kitle bilincinin önünde eğilmeden, yani kitleleri devrimci konumlara, devrimci mevzilere ilerleterek, emperyalist dünya düzenine, kapitalizme ve faşist diktatörlüğe karşı politik özgürlük ve sosyalizm mücadelesi seferberliği içinden ileri sıçranacaktır.

Burada ana noktayı “öncünün kitlelerle ilişkile-nişi”nin oluşturduğu aşıkârdır. Ve komünist öncünün bütün değişik düzeyleri ve unsurlarıyla, kitlelerle ilişkile-nişine bakmaya, deneyimlerini eleştirel devrimci tarzda gözden geçirmeye ihtiyaç vardır. Hatta böylesi bir ideolojik-teorik çalışma, “önder partiye geçiş” ya da kitlelerin yakıcı devrimci önderlik talebini yanıtlama çalışmasının marksist ve devrimci rotada yürütülebilmesini ideolojik ön koşuludur. Önder partiye geçiş bir nitelik sıçrama olacağına göre, komünist öncü hangi yönde ve nasıl gelişeceğini, değişeceğini aydınlatmalı, bilinçli ve sistematik biçimde yönetebilmelidir.

Tarihsel Ve Güncel Olarak Filistin Sorunu

1) İsrail Devletinin Kuruluşu

Ortadoğu'da, Arap kurtuluş hareketi karşısında emperyalizm yeni bir müttefik bulmuştu. Bu müttefik güç, siyasi siyonizmdir. Siyasi siyonistler, I. Dünya Savaşı sonrasında Filistin'i kendi nüfuz sahasına alan, orada bir manda idaresi kuran İngiliz emperyalizmi vasıtasıyla bir Yahudi devleti kurmayı amaçlıyordu. Ama Filistin'de devlet kurmak için yeterli sayıda veya devlet kurabilecek sayıda Yahudi yoktu. Yahudilerin ezici çoğunluğu Filistin dışında yaşıyordu: 1880'de bütün dünyadaki Yahudi sayısı 7,75 milyon civarındaydı. Bunun çoğunluğu da -6,858 milyonu (yüzde 88,5)- Avrupa'da, 620 bini (yüzde 8) Asya ve Afrika'da yaşıyordu. Geriye kalan yaklaşık 250 bin Yahudi, deniz aşırı ülkelerde yaşıyorlardı. Avrupa'da ise Yahudilerin çoğunluğu Doğu da (Litvanya, Polonya, Beyaz Rusya, Romanya ve Galiçya'da, toplanmıştı. 19. yy'ın sonuna doğru durum değişir ve 1881-1914 arasında yaklaşık 3 milyon Yahudi, Doğu Avrupa ülkelerinden göç ederler. Göç edenlerin çoğunluğu da Kuzey Amerika'ya yerleşir. Kuzey Amerika'da Yahudilerin sayısı 19. yy'ın başında 2000'den aynı yüzyılın sonunda bir milyonun üzerine çıkar. Her halükârda II. Dünya Savaşı'na kadar Yahudilerin çoğunluğu, yüzde 58,2'si (9,7 milyon) Avrupa'da yaşıyordu.

Yahudilerin sosyal, siyasi ve ekonomik durumları ülkeden ülkeye ve de bölgeden bölgeye değişti. Ama durumun en kötü olduğu bölge Doğu Avrupa'ydı. Orada Yahudiler, horlanma,

aşağılanma, takibat ve pogromlarla karşı karşıya kalmışlardı. Yahudiler, Doğu Avrupa'nın "günah keçisi", "şamar oğlanı" yapılmışlardı. Bunun sonu getto oluşumuydu ve öyle de oldu: Doğu Avrupa'da Yahudiler, getto yaşamına sürüklendiler. Gelişen, antisemitizmdi. Lenin, bir konuşmasında ("Yahudilere Karşı Pogrom Kışkırtması Üzerine") antisemitizmin sınıfsal kökenini ve amacını şöyle açıklıyordu:

"Yahudilere karşı düşmanlığın yaygınlaştırılmasına antisemitizm deniyor. Lanet olası Çarlık monarşisi son günlerini yaşarken, bilinçsiz işçi ve köylüleri Yahudilere karşı kışkırtmaya çalıştı. Çar polisi, kapitalistler ve toprak beyleriyle elbirliği içinde Yahudi programları düzenledi. Kapitalistler ve toprak beyleri, yoksulluğun pençesinde inleyen işçi ve köylülerin kinini Yahudilere yöneltmek istediler. Başka ülkelerde de işçinin ufkunu bulandırmak, dikkatini emekçilerin gerçek düşmanından -sermayeden- başka yöne çekmek için kapitalistlerin Yahudilere karşı düşmanlık körükledikleri sıkça görülen bir durumdur. Yahudilere karşı düşmanlık, sadece, toprak beyleri ve kapitalistlerin köleleştirmesinin, işçi ve köylülerin zifiri karanlık cehalet içinde tutulmasının var olduğu yerde inatçı bir şekilde devam ediyor. Sadece tamamen cahil, tamamen yıldırılmış insanlar, Yahudilere karşı yayılmış yalan ve iftiralara inanabilirler" (Lenin, c.29, syf.239).

Şüphesiz ki Yahudiler, bu türden, sınıflı toplumdaki kaynaklanan ve sermayenin işçi ve emekçileri bölmeye hizmet eden bu kışkırtmalara-

ra karşı buldukları ülkenin işçi ve emekçileriyle birleşerek; sınıf mücadelesi içinde yer alarak karşı koyabilirlerdi. Nitekim böyle hareket edenler de olmuştur. Örneğin Rusya ve Ekim Devrimi'nden sonra Yahudilerin durumu. Ama Yahudilerin çoğunluğu, özellikle de geleneklere bağlı olanlar - getto yaşamını (bulunulan toplulardan dışlamanın ve önderlerin rolü büyük olmuştur)- "Siyon"u yaşam ve umutlarının içeriği yapmışlardır. (Siyon, Kudüs'te, o zaman için Kudüs civarında bir tepedir. David -MÖ 10.yy'ın ilk yarısı- bu tepeyi idare merkezi (sarayı) yapmış ve böylece "Siyon", İsrail kabilelerinin kutsal mekanı olmuştur). Zamanla "Siyon", Kudüs, Yu- da ve İsrail ile eş anlamlı kullanılmıştır. Yani İsrail demek "Siyon" demektir. Bu kavram, diasporadaki Yahudiler için bir özlem, var oluş merkezi ve anlamı kazanmıştır. Özlem duyulan, "ataların ülkesi" denilen yer, Filistin'den başka bir yer değildi. Bu özlem 19. yüzyılda, yükselen milliyetçilikle bağlamı içinde güncelleştirilmiş ve siyasallaştırılmıştır.

Siyasi siyonizm şunu diyordu: Nüfusunun ezici çoğunluğu Yahudi olmayan toplumlarda Yahudiler, yabancı vücudu; yabancılığı ifade ediyorlar. Bundan dolayı kurtuluşu, Filistin'de Yahudi devletinin kurulmasında aramalıdır. Siyasi siyonizm, sosyal temeli bakımından küçük burjuva, antisemitizm ve Yahudi takibatı karşısındaki tavrıyla milliyetçi, gerici bir akım olarak doğmuştur.

Siyonizm kavramını Nathan Birnbaum, 19. yüzyılın sonlarına doğru "Yahudi Sorununun Çözümü İçin Araç Olarak Kendi Ülkesinde Yahudi Halkın Ulusal Yeniden Doğuşu" yazısında işlemiştir. Moses Hess (1812-1875), Leo Pinsker (1821-1891) ve Theodor Herzl (1860-1904) siyonizmin teorik geliştirilmesine önemli katkıları olanların başında gelirler.

Özellikle Herzl'in faaliyeti sonucunda siyonistler kongreler düzenlenmiş ve Filistin'e göç, orada devlet kurma çalışmaları sürdürülmüştür. Diasporadaki Yahudi zenginlerinin sağladıkları maddi olanaklardan yararlanmışlardır.

Temel ilkesi bakımından siyasi siyonizm, teori- de ve pratikte devrimci işçi hareketine karşıydı. Siyasi siyonizm, proleter enternasyonalizmin karşısına milliyetçi kredosunu koyuyordu. Siyasi siyonistler Yahudiliği, sınıfsallığı içinde ele almıyorlar, tam tersine Yahudiliği, homojen bir bütün olarak topraksız, sınırlar aşırı bir dünya

ulusu olarak kavriyorlardı: Sınıflara ayrışmamış homojen bir yapıyı ifade eden dünya ulusu! Bu anlayışın mantıksal sonucu şuydu: Yahudi, yaşadığı ülkede sınıf mücadelesine katılmamalı, geleceğini orada aramamalıdır. Yahudi, geleceğini Filistin'de aramalıdır.

Filistin'de devlet kuracak kadar bir Yahudi nüfus yoktu ve bunun ötesinde bir kaç bin sene önce yaşamış oldukları topraklara geri dönme hakkını nasıl temellendireceklerdi? İnandırıcı olmak için bu soruya cevap verilmeliydi ve cevap, tarihin çarpıtılmasıyla; gizemleştirilmesiyle verildi. Siyasi siyonizme göre Yahudiler, bir zamanlar yaşadıkları topraklara dönebilirler, orayı vatan olarak görebilirler. Çünkü Yahudi tarihi, "tamamen kendine özgüdür, bütün tarihsel yasalarla çelişki içindedir" (Bkz: Abba Eban; "Dies ist mein Volk. Die Geschichte der Juden", syf. 9, Zürih 1970). İstisnai, kendine özgü bir durum denmese tarih anokronik -çağ dışı- taleplerle dolup taşardı: Tarihin tekerleği geriye doğru çevrilirdi; örneğin Türkler, Anadolu'dan kovulur, Orta Asya'ya sürülürdü. Kürtler, kabile olarak geldikleri yerlere sürülürdü vs. vs. veya Türkler, bugün faşist diktatörlüğün jeopolitikasının; jeostratejisinin (Adriyatik'ten Çin seddine kadar) dışında kalan ve Osmanlılar tarafından ilhak edilen Arap ülkelerini, Kuzey Afrika'yı, Hindistan'ı talep edebilirler. Anlayışlarının böyle bir saçmalığa yol açacağını gören siyasi siyonistleri, kurtuluşu, bizim tarihimiz hiç kimsenin tarihine benzemez, bir istisnadır, tamamen kendine özgüdür anlayışında buldular. Bu demagoji de yetmedi. Çünkü Filistin boş değildir, orada yarım milyon civarında Arap yaşıyordu. Önce bu nüfusu görmemezlikten geldiler. Ama fazla sonuç alamayınca yeni bir formül bulundu: "Halksız toprağı, topraksız halka ver!" Bu hakkı elde etmek ve bu talep doğrultusunda destek bulmak için siyonistler, Alman kralına, Rus çarlığına ve Osmanlı padişahlarına baş vurdular, ama sonuç alamadılar. Sonunda, 1917/18'de Filistin'i kendi nüfuzuna alan İngiltere'ye başvurdular.

Balfour Deklerasyonu

20. yy'ın başında İngiliz emperyalizmi Ortadoğu'daki sömürgeci çıkarlarının ve özellikle de Süveyş Kanalı üzerindeki hakimiyetinin, güçlenen Arap ulusal hareketi tarafından tehlikeye düşürüldüğünü görüyordu. Bu tehlikeye karşı koymak için siyonizmi teşvik etmeyi, kendine

bağımlı bir siyonist devletin kurulmasını politika yaptı. Böylece Ortadoğu'daki konumunu güçlendirmeyi amaçlıyordu. 2 Kasım 1917'de Britanya Dışişleri Bakanı Lord Balfour, Lord Rothschild'e ("İngiliz Siyonist Federasyonu" başkanı) yazdığı bir mektupta şöyle diyordu:

"Sevgili Lord Rotschild!

Kabine tarafından incelenen ve onaylanan Yahudi-siyonist çabalarla ilgili sempati açıklamasını size hükümetin adına büyük bir memnuniyetle iletiyorum.

Majestelerinin hükümeti Filistin'de Yahudi halkı için ulusal bir yurdun oluşturulmasını memnuniyetle karşılıyor ve bu amaca ulaşılması için büyük çabalar harcayacaktır. Aynı zamanda açıkça anlaşılmalıdır ki, Filistin'de, mevcut Yahudi olmayan toplulukların burjuva ve dini haklarına dokunulmamalıdır..." (Bkz. Informationen zu politischen Bildung", Nr.247, syf.6, 1995).

Yani Arapların burjuva ve dini haklarına dokunulmayacak! Britanya Dışişleri Bakanı Balfour yalan söylüyordu. Filistin'de Arap halkının geleceği, İngiliz emperyalizmini ilgilendirmiyordu. Rotschild'e yazdığı mektubundan (yukarıya bir kısmını aktardığımız bu mektup tarihe "Balfour-Deklerasyonu" olarak geçmiştir) yaklaşık iki sene sonra, 11 Ağustos 1919'da aynı Balfour, İngiliz hükümetine yazdığı bir muhtıradada şöyle der:

"Filistin'de, ülkelerin mevcut ahalisinin isteklerini şeklen de olsa duymayı ve dikkate almayı dahi düşünmüyoruz.... Haklı veya haksız, iyi veya kötü siyonizm,... şimdi orada yerleşik olan 700 bin Arapın önyargı ve isteklerinden çok çok daha önemlidir" (L. Ruehl; "İsrails Letzter Krieg", Hamburg, 1974, syf. 186).

Siyasi siyonizm, yapılışından, amacını elde etme anlayışından dolayı emperyalist rekabetin çarklarına takıldı; siyasi siyonizm, sömürgeci güçlerin yardımıyla ve Araplara karşı olarak amacına ulaşmak istedi. Bu durum, siyasi siyonizme sömürgeci özellikler verdi.

İyi niyetle, gelecek umuduyla siyasi siyonizmin peşine takılan, baskıdan, horlanmaktan, takibattan kurtulmak isteyen Yahudi emekçileri, başka bir halkın, Filistin'in yerlisi Arapların horlanması ve baskı altına alınması pahasına baskıdan ve horlanmaktan kurtulmuşlardı. Onları bu duruma getiren; yönlendiren, emperyalist

ve sömürgeci politikanın umutlarını sapıklaştırmasından başka bir anlam taşımıyordu.

Balfour Deklerasyonu'na dayanan siyasi siyonizm, İngiliz emperyalizminin desteğiyle Filistin'de kendi devletini kurmak için çabasını yoğunlaştırdı. 1920'li ve '30'lu yıllarda Yahudi diasporası, siyasi siyonizm örgütleri Filistin'e Yahudi göçünü örgütledi ve yüz binlerce Yahudi, dünyanın çeşitli ülke ve bölgelerinden Filistin'e yönlendirildi.

Biltmore Programı

Mayıs 1942'de Amerika'da Amerikan Siyonist Konferansı düzenlendi. Konferansta bir program kabul edildi. Konferansın düzenlediği otelin adından dolayı tarihe "Biltmore Programı" diye geçen bu programda şu anlayışlara yer veriliyordu.

"1- Filistin'in kapıları Yahudi göçüne açılacaktır.

2- Jewish Agency (uluslararası planda Yahudilerin çıkarları için mücadele eden örgüt, çn.) göçün kontrolü ile görevlendirilecek ve yerleşimin olmadığı ve geri toprakları da kapsamına alan ülkenin inşası için gerekli yetkiyle donatılacak.

3- Filistin'de, yeni demokratik dünyanın bir parçası olacak bir Yahudi topluluğu -Jewish Commonwealth- oluşacak" (David ben Gunion; "İsrail. Die Geschichte eines Staates", syf. 86, Frankfurt/M. 1973).

Siyonist politikanın sonucu olarak Filistinli binlerce Arap, ülkelerinden kovuldular. Bu, "oldu bittiye getirme" stratejisiyle gerçekleştirildi.

Siyonistlerin savları, sömürgeci savları gibiydi: Ülke, "önemli boyutlarda geriydi ve insansızdı. Bundan iktidar sahiplerinin yeteneksizliği ve vurdumduymazlığı sorumludur, keza ahalinin lakaytlığı da (Bkz. A. Eban; agk, syf. 257).

Siyonistler, Arapları, Nazilerin Yahudileri gördüğü gibi, aşağılık insan olarak görüyorlardı. Moshe Dayan'ın babası üzerine yazan İsraili gazeteci Sh. Tevath şöyle diyor:

"Araplar Moshe Dayan'ın babası açısından sivrisinekler, böcekler ve yabancı hayvanlar gibi bu yabancılaşma (Filistin kast ediliyor, çn.) aitlerdi. Bundan dolayı onlar, geçiciydiler. Yabancı otun ve dikenli çalılıkların yakıldığı, bataklıkların kurulduğu gibi hastalıklara yakalanan ve açlık çeken bedevi kabileleri de kaybolup gidecekler-

dir” (Shabtai Teveth; Moshe Dayan, Politiker, Soldat, Legende, syf. 32, Frankfurt/M).

Emperyalistler Arası Rekabet, İsrail ve Filistin

İngiliz emperyalizmi, iki yüzlü politikasıyla Filistin sorununun olduğundan daha da karmaşıklaşmasına neden olmuştu. İngiliz emperyalizmi siyasi siyonizmi teşvik ederken Arapların direnişiyle karşı karşıya kalıyordu. 1936-39 ayaklanmalarında ifadesini bulan bu direnişe köylülerin önemli bir kesimi de katılmıştı. İngiliz emperyalizmi, II. Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde daha ziyade Arap ulusal hareketinin burjuva feodal temsilcilerine dayanmaya başlamıştı. Böylelikle bu güçleri, Almanya ve İtalya'ya karşı savaşında müttefik güç olarak kazanmayı amaçlıyordu. Onun bu politikasına, bu sefer de siyasi siyonizm karşı çıkıyordu.

Mayıs 1939'da yayımlanan “Beyaz Kitapla İngiliz emperyalizmi, bölgedeki sömürgeci çıkarlarını korumak için Balfour Deklerasyonu'nun tam tersini savunuyordu.

Bu “Beyaz Kitap”a göre Filistin'de bir İsrail devletinin kurulması, İngiliz hükümetinin politikası değildi. “Majestelerinin hükümetinin amacı, bağımsız bir Filistin devletinin on sene içinde kurulmasıdır. Bu bağımsız devlet içinde Arapları ve Yahudiler beraber yaşama ve önümüzdeki beş sene içinde Yahudi göçü, Filistin nüfusunun üçte birini oluşturacak şekilde düzenlenmelidir” (Bkz. Informationen... syf. 6).

Hakimiyetini devam ettirmek isteyen İngiliz emperyalizmi, gelişen Arap ulusal hareketine şirin görünmek için Filistin'e Yahudi göçünü Arap nüfusun onayına bırakıyordu. Ama İngiliz emperyalizminin bu tavrına her iki taraf da; Yahudiler ve Araplar karşı çıkıyordu.

Amaca ulaşmak için siyonist örgütler, terörist eylemlere giriştiler. Hedef, İngilizler, Araplar ve kendi planlarına karşı çıkan Yahu- dilerdi.

O dönem İngiltere'nin dünya çapında en büyük rakibi Amerikan emperyalizmi, bu sorunda taraf olduğunu göstermeye başlamıştı. Özellikle S. Arabistan'da büyük çaplı petrol kaynaklarının bulunmasıyla Amerikan emperyalizmi, 1938-39'da Filistin sorununu kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek için siyasi siyonizmi teşvik etmeye başladı.

Çıkmaz içinde kalan İngiliz emperyalizmi, kurtuluşu, BM'ye başvurmakta buldu. 2 Nisan 1947'de Filistin sorunu BM Genel Kurulu gündemine getirildi.

Çelişkilerin oldukça keskinleştiği ve genel durumun oldukça karmaşıklaştığı Filistin'de sorunun çözümü için BM, özel bir komisyonu görevlendirdi. (United Nations Special Committee on Palestine- UNSCOPF). İncelemesinden sonra bu komisyon, oy çoğunluğuyla Filistin'in bölünmesine ve bir Arap (Filistin) ve bir Yahudi (İsrail) devletinin kurulmasına karar verdi. 29 Kasım 1947'de Genel Kurul bu kararı (33 evet, 13 hayır ve 10 çekimser oy), yayımlanan bir bildiriyle onayladı. Sovyetler Birliği, ABD, birçok Avrupa ve Latin Amerika devletleri bölünmeden yana tavır koydular. İngiltere ise çekimser kaldı. Sovyetler Birliği, Araplar ve Yahudiler Filistin'de beraber yaşayacak durumda olmadıklarından veya beraber yaşamak istemediklerinden dolayı ve her iki halk da Filistin'de yaşadıklarından ve aynı devlet sınırları içinde beraber yaşamaktan yana olmadıklarından dolayı, sorunun çözümü için iki devletin; Arap ve Yahudi devletlerinin kurulması olasılığından başka çıkar yol yoktur anlayışından hareket ediyordu.

Bölme planına göre Filistin topraklarının yüzde 42'si(11000 km²) Arap devletinin, yüzde 56'sı (14 100 km²) Yahudi devletinin payına düşüyordu. Kudus, uluslararası bölge oluyordu (Bu alan, Filistin topraklarının yüzde 2'lik bir kısmına eşitti).

Filistin üzerine İngiliz mandası, 14 Mayıs 1948'de sona erdi. Aynı gün, Geçici Devlet Konseyi, İsrail devletinin kurulduğunu açıkladı. Siyonistler, “doğal ve tarihsel hakka”, “BM Genel Kurulu'nun kararına” dayanarak, “kitapların ebedi kitabını dünyaya hediye eden”, “İsrail ülkesinde” Yahudi devletinin kurulduğunu ve “bütün komşu devletlere ve halklarına barış ve iyi komşuluk elini uzattıklarını” açıkladılar.

Siyasi siyonistler, yeni devletin sınırlarını tam belirlemediler. Niyet açıklı: Uçlanan silahlı çatışmalarla sınırları genişletmek. Amaç buydu.

İsrail devleti kurulduğunda Filistin topraklarında yaklaşık bir milyon Arap ve 675 binde Yahudi yaşıyordu. 1953'e gelindiğinde örgütlü göç sonucunda Filistin'de Yahudilerin sayısı 1,5

milyona çıkmış; yaklaşık 900 bin Arap kovulmuş ve böylece Yahudi çoğunluğu sağlanmıştı.

Sonuçlar vahim ve hâlâ devam eden gelişmenin/çatışmanın başlangıcı böyleydi. Siyasi siyonistler, on yıllarca süren politikalarıyla; emperyalistlerin yardım ve Arapları hiçe sayma politikalarıyla siyonist devlet kurma amaçlarında başarılı oldular. Siyonistler, BM kararlarını da hiçe saydılar! Daha baştan, sınırları genişletmeyi, Arapları kovmayı ve onların payına düşen toprakları ele geçirmeyi, Arap topraklarında Yahudi yerleşim birimleri kurmayı ve Filistin devletinin kurulmaması için çabayı, savaşı da göze alarak amaç edindiler. Bunun ötesinde siyonistler, bütün emperyalist ülkelerle, başta da Amerikan emperyalizmiyle müttefik ilişkilerine girdiler. İsrail devleti, daha kurulduğunda, kendini kapitalist dünyanın jandarması ilan eden Amerikan emperyalizminin Ortadoğu'daki üssü, onun çıkarlarının savunucusu olmuştu.

2) Arap-İsrail Savaşları Dönemi Ve Filistin

Filistin-İsrail sorunu, bir Ortadoğu sorunu olmaktan çıkarak, dünya sorunu olmuştu. Tabii bunun nedenleri vardı: Ortadoğu'da petrolün bulunması ve bu hammaddenin giderek önemli bir enerji kaynağı olması bu bölgeyi emperyalist çelişkilerin keskinleştiği bir bölge yapmıştı. O bölgeye hakim olmak için emperyalistler, her türlü kirliliğe hazır dılar. Tabii istek, sorunun sadece bir yönü. Önemli olan, rekabet gücüne sahip olmaktır. Bu güce de Amerikan emperyalistleri sahipti. Ortadoğu'da, somutta da Filistin'de İngiliz emperyalizminin yerini Amerikan emperyalizmi aldı. Amerikan emperyalizminin dünya hegemonyası stratejisinde İsrail'e önemli görevler düşüyordu; İsrail, bölgede sosyalist güçlerin, Arap milliyetçi hareketinin gelişmesi karşısında bir güç olmalıydı. İsrail bölgedeki Amerikan çıkarları için bir üs olmalıydı. Öyle de oldu. Filistin-İsrail sorunu, nihayetinde emperyalistler arası çıkar sorununa, SB'nde Kruşçev revizyonistlerinin iktidarı gasp etmelerinden sonra da iki süper devlet arasında dünya hegemonyası mücadelesinin bir ögesine dönüşmüştür.

İsrail devleti kurulduğundan bu yana Arap devletleriyle dört kez savaşmış ve her seferinde kaybeden Filistin olmuştur. İsrail-Arap devletleri arasındaki savaşlarda Filistin'in sorun olmaması düşünülemezdi.

Filistin, sadece İsrail devletinden çekmemiş, komşu Arap ülkeleri de Filistin topraklarına göz dikmişti.

1. Savaş:

1948/49 Arap-İsrail savaşında İsrail siyonistleri bir kısım Filistin toprağını işgal etmiştir. BM taksimine göre paylarına düşen 14 bin km²'lik alanı 20 700 km²'ye çıkartmışlardı. İngiliz mandasının sona ermesi, İsrail devletinin kurulması ve Filistin devletinin kurdurulmaması çabası, bu ilk çatışmanın nedeniydi.

2. Savaş:

1956'da İsrail, İngiliz ve Fransız emperyalizminin yanında yer alarak Mısır'a saldırdı. Amaç, Süveyş Kanalı'nın devletleştirilmesinin engellenmesiydi. Üçlü saldırganlık (İngiltere+Fransa+İsrail), büyük bir yenilgiyle sonuçlandı.

3. Savaş:

6 Gün Savaşı da (1967) İsrail saldırganlığı ve yayılcılığının bir sonucuydu. Savaş sonucunda siyonistler bir kısım Arap topraklarını işgal ettiler. İşgal edilen topraklar İsrail'den daha genişti.

4. Savaş:

1967 savaşı yenilgisini kabul etmeyen Arap ülkeleri, işgal altındaki toprakları kurtarmak ve İsrail saldırganlığını durdurmak için 1973'te İsrail ile savaşa tutuştular. Bu savaşta taraflar, birbirinin aleyhine önemli bir başarı elde edemediler. Ama uzlaşmacı Arap yönetimlerinden dolayı ilk Camp David görüşmelerine (Mısır-İsrail anlaşması) zemin hazırlamış oldu. Bütün bu savaşlarda itilen-kakılan ülkesinden kovulan Arap ülkeleri tarafından da horlanan, ülkesinden olan, göçe zorlanan, her türlü yoksulluk ve eziyete maruz kalan, Filistin halkı olmuştu.

Filistin'de Arap halkın trajedisi 1948-1949 savaşıyla başlamıştı. Bu savaş, sonucunda yaklaşık bir milyon Filistinli ülkelerinden kovulmuşlardı.

Ülkelerini terk etmeye zorlandıklarında Filistinliler şaşkındılar. Şüphesiz ki direniş vardı. Ama İsrail terörü korkunçtu ve çoğu Filistinli'yi ürktülmüştü. Bundan dolayı Filistin direnişi başlangıçta münferit olay karakterini taşıyordu ve örgütsüzdü. Köylüler, İsrail'de kalan mülklerini

kurtarmak için birleşiyorlar ve bir direniş ocağı oluşturuyorlardı. Ama daha 1948'de örgütlü direnişin filizlendiğini görüyoruz. Örneğin çok sayıda Filistinli Gazze Şeridi'nde "Bütün Filistin Hükümetin kurarlarken, Beyrut'ta Filistinli öğrenciler "Kurbanın Birlik Cephesin kuruyorlardı. Bunlardan "Bütün Filistin Hükümeti", Ürdün hariç diğer bütün Arap Birliği ülkeleri tarafından tanınmıştı. Ama etkili siyasi ve askeri bir güç oluşturamadı.

50'li yılların başında "Arap Milliyetçileri Hareketi" oluşmaya başladı. Panarapçı olan bu hareket, İsrail'in emperyalizm yanlısı politikasına, Arap toplumunun politikasına ve ilk Arap-İsrail savaşında Arapların yenilgisine bir tepki olarak doğmuştu ve Arap toplumunun radikal yenilenmesini amaç ediniyordu. 50'li yılların sonundan itibaren Filistin direnişi de şekillenmeye başlamıştı. 60'lı yılların başından itibaren bir dizi Filistin direniş hareketi ortaya çıkmıştı. Filistin direnişi, doğuşundaki parçalanmışlığını hiçbir zaman -bugün de- aşamamıştır. Filistin direniş örgütlerinin içinde en önemlileri El Fatah ve Filistin'in kurtuluşu için Halk Cephesi idi (PFLP). El Fatah, kısa zamanda kitle örgütü olarak gelişti. 1970'de Y. Arafat önderliğindeki bu örgütün 50 bin kadar silahlı savaşçısı vardı. 1967- 68'de "Arap Milliyetçileri Hareketi"nden doğan PFLP'nın önderide G. Habaş'tı.

Habaş'ın "Halk Cephesi", İsrail'i yok etmeyi ve Filistin topraklarında sosyalist Arap devleti kurmayı hedefliyordu. El Fatah ise, Müslümanların, Yahudilerin ve Hıristiyanların barış içinde beraber yaşadıkları demokratik bir Filistin devleti için mücadele ediyordu.

Filistin Kurtuluş Hareketi, 1964'te İskenderiye'de (Mısır) düzenlenen Arap zirvesinde FKÖ'nün (Filistin Kurtuluş Örgütü) kurulmasıyla anlam kazanmaya başladı. İlk başkanı A. Şukeiri döneminde FKÖ, kendisinden bekleneni yapamadı. Ancak El Fatah'ın 1969'dan itibaren FKÖ içinde aktifleşmesi ve Y. Arafat'ın FKÖ'nün yönetimine getirilmesiyle durum değişti. Y. Arafat yönetiminde FKÖ, Filistin direnişinin çatı örgütü olarak gelişti.

Filistin halkı, çektiği eziyet, yoksulluk ve baskı yetmiyormuş gibi, başka bir çok cephede de savaşmak zorunda kaldı. Bu halkın temsilcisi FKÖ, sadece İsrail'e karşı, sadece onunla işbirliği içinde olan emperyalizme (öncelikle de ABD emperyalizmine) karşı savaşmıyordu.

FKÖ, Filistin direnişi, emperyalizmin, başta da Amerikan emperyalizminin işbirlikçisi Arap ülkelerinin (S. Arabistan, Ürdün, Mısır) uzlaşmacı, emperyalizmin çıkarlarını gözetken eğilimlerini ve aynı zamanda, Filistin halkının dostu gözükken, ama kendi hegemonya çıkarı için mücadeleye eden Sovyet Sosyal emperyalizminin niyetini de hesaba katmak zorundaydı. FKÖ, böylelikle birçok cephede, bağımsız Filistin devleti için mücadele ediyordu. Arap dünyasındaki farklılaşma; emperyalizm ve sosyal emperyalizm yanlısı bölünme, Filistin direnişini olumsuz etkiliyordu.

70'li yıllarda FKÖ, uluslararası alanda tanındı. Arap ülkelerinin 7. zirvesinde (Ekim 1974, Rabat) FKÖ, Filistin halkının meşru temsilcisi olarak kabul edildi ve İsrail işgalinin kaldırılmasından sonra Gazze ve Batı Şeria bölgesinde bağımsız bir Filistin devletinin kurulması onaylandı. Y. Arafat aynı yıl BM Genel Kurulunda konuştu ve Filistin, BM'de gözlemci statüsünü aldı.

Filistinlilerin katkısı olmaksızın Ortadoğu sorununun çözülemeyeceği veya Filistin sorunu çözülmeyen Ortadoğu sorununun çözümünün kalıcı olmayacağı anlaşılmıştı.

4. savaştan sonra Ortadoğu'da savaşız, ama aynı zamanda barıssız bir dönem başladı. Savaş yoktu, ama Filistin yarası kanamaya devam ediyordu.

6 Ekim 1973'te başlayan dördüncü savaştan (bir taraftan Mısır ve Suriye, diğer taraftan İsrail) sonra 21 Aralık 1973'te Cenevre'de başlayan Ortadoğu Barış Konferansı, sonuçta FKÖ'nün bugünkü haline gelmesinde başlangıç oldu.

- 1974'te Y. Arafat, BM Genel Kurulu'nda konuştu.

- 1977'de Mısır Devlet Başkanı Sedat, İsrail'i ziyaret etti ve İsrail parlamentosunda (Kneset) konuştu.

- 1978'de Camp David'de ilk zirve toplantısı düzenlendi (ABD, Mısır ve İsrail arasında).

- 1979'da İsrail-Mısır barış anlaşması imzalandı ve İsrail, Sina yarımadasından adım adım çekilmeyi kabul etti.

- 1980'de İsrail, Batı Kudüs'ü topraklarına kattı.

- 1982'de İsrail Lübnan'a saldırdı ve Beyrut'a kadar ilerledi. Lübnanlı Falanjistlerin (İsrail

yanlısı Hıristiyan Lübnanlılar) Şatila ve Sahra göçmen kamplarında Filistinlileri katletmesini İsrail ordusu kolaylaştırdı.

- 1987'de Filistinliler, işgal bölgelerinde intifada hareketini başlattılar.
- 1993'te ABD'de Arafat ve Rabin arasında geçici otonomi anlaşması imzalandı.
- 1994'te Oslo (I) Anlaşması imzalandı.
- 1995'te Oslo (II) Anlaşması imzalandı.
- 1998'de Wye Anlaşması imzalandı.
- 1999'da, Başbakan olan Barak ve Arafat, Şarm el Seyh'de bir ara anlaşma imzaladı.
- 2000'in 25 Temmuz'unda Camp David zirvesi fiyasko ile sonuçlandı.

3) Camp David'den Oslo'ya

- 12-20 Mart 1977'de FKÖ'nün 13. Filistin Ulusal Kongresi Kahire'de toplanır. Bu kongrede eski Filistin'in bir kısım topraklarında bağımsız bir Filistin devletinin kurulması kararı benimsenir.
- 3-4 Mayıs 1977'de ilk defa, İsrail Komünist Partisi ve FKÖ temsilcileri Prag'da görüşürler.
- 29 Haziran 1977'de Londra'da düzenlenen bir Avrupa zirve toplantısında Filistinlilerin bir vatana sahip olmaları gerekliliği vurgulanır.
- 1 Ekim 1977'de Amerikan-Sovyet inisiyatifi üzerine Ortadoğu sorununun, BM ilkeleri bazında barışçıl çözümü için adım atılır. FKÖ bu adımı destekler.
- 19-21 Kasım arasında Mısır Devlet Başkanı E. Sedat, İsrail'i ziyaret eder.
- 1-5 Aralık 1977 tarihinde Trablusgarp'ta (Libya) Arap ret cephesi toplanır. Libya, Cezayir, Suriye, Güney Yemen ve FKÖ'nün dahil olduğu bu cephe, İsrail ile her türlü barışçıl düzenlemeyi reddediyordu.

Ret cephesinin ve Sedat'ı öldürme tehdidine rağmen Mısır ve İsrail arasında 17 Eylül 1978'de Ortadoğu'da "barış" için çerçeve anlaşması imzalanır. Camp David'de imzalanan bu anlaşmanın patronu Amerikan emperyalizmiydi. O zamanki Amerikan Başkanı Carter'in dürtüklemesiyle Sedat (Mısır) ve Begin (İsrail) tokalaşırlar.

5 Kasım 1978'de Bağdat'ta toplanan ret cephesi, Sedat ve Begin'in imzaladığı anlaşmayı redde-

der. Ama buna rağmen Camp David çerçeve anlaşması aynı yıl Washington'da Mısır-İsrail barış anlaşması olarak imzalanır.

FKÖ, ikiye bölünmüş Arap dünyası içinde yerini bir türlü bulamaz. Pragmatizm, FKÖ'nü sürükler ve FKÖ, hem ret cephesinde yer alır, hem de Mısır'ın "barış" faaliyetini gözardı etmez.

8 Temmuz 1979'da İsrail-Mısır anlaşmasını ihanet olarak tanımlayan Arafat, Almanya'nın eski başbakanı W. Brandt ve Avusturya Başbakanı B. Kreisky ile Viyana'da buluşur.

FKÖ, Mısır, Ürdün ve S. Arabistan'ın başını çektiği Amerikan işbirlikçiliği, İsrail ile anlaşma çizgisiyle ret cephesi arasında gider gelir. Ama aynı zamanda silahlı mücadeleyi sürdürür.

80'li yıllarda Filistin halkının davasının haklılığını bütün dünya kabul eder. Bu yıllarda Filistin direnişi, silahlı mücadele biçiminin yanı sıra, diplomatik cephede de sürdürülür. Filistin direnişi 1987'de intifadayı yaratır. İntifada, Filistin'in küçük genarelleri, İsrail'in korkulu rüyası olur. İntifada, ne kadar güçlü, modern ve disiplinli olursa olsun düzenli ordunun baş edemeyeceği bir mücadele biçimidir. Filistin direnişi, intifadası, bunu kanıtladı.

80'li yılların sonuna doğru, FKÖ'de de uzlaşma eğilimleri güçlenir. Revizyonist blokun ve arkasından da Sovyetler Birliği'nin dağılmasından, Körfez Savaşı'nın emperyalist cephe lehine sonuçlanmasından sonra Arafat önderliğinde FKÖ, Filistin sorununun çözümünde emperyalistlerin "çözüm" çabalarına inanacak derecede yumuşar. 1973'te başlayan Ortadoğu "barış" görüşmeleri, sonunda Filistin davasında da etkisini gösterir. Uzlaşmacılık, emperyalizme teslimiyet ön plana çıkar.

SB'nin dağılmasından sonra tek süper güç olarak Amerikan emperyalizmi, Yeni Dünya Düzeni adı altında bütün dünyayı kendi çıkarlarına koşmak için faaliyetini yoğunlaştırmada gecikmedi. Amerikan emperyalizminin 21. yüzyıl stratejisi 90'lı yıllarda şekil almaya başlamıştı. Bu stratejide Ortadoğu çok önemli bir yer tutuyordu. Ortadoğu'da tam hakimiyet demek, İsrail, Filistin sorununun Amerikan emperyalizminin çıkarlarına hizmet edecek bir şekilde çözülmesi anlamına geliyordu. Böyle bir çözüm için Arafat ve FKÖ de kıvamına gelmişti. Bundan dolayıdır ki, Amerikan emperyalizmi, Ortadoğu bölgesi için, bölgesel bir barışın sağlanma olanağının

oluşturduğundan hareketle Madrid Konferansı'nın gerçekleştirilmesini teşvik etmiştir.

Ekim 1991'de Madrid'de başlayan görüşmelere FKÖ temsilcisinin de katılması, sadece ve sadece gelişmenin nasıl sonuçlanacağını göremeyenleri şaşırtmıştı.

Madrid (1991), Arap devletlerinin, İsrail'in ve FKÖ temsilcisinin ilk defa bir araya geldikleri bir konferanstı. Filistin delegasyonunun kendi adına değil de Ürdün-Filistin delegasyonu adında konferansa katılması sonucu değiştirmiyordu: Amerikan emperyalizmi, Arap devletleri ve FKÖ'yü İsrail ile aynı masaya oturtmuş ve kendi çıkarına -aynı zamanda İsrail'in de çıkarına olan "barış" anlayışını örmeğe başlamıştı.

Madrid'den Oslo'ya giden yol, Arafat ve FKÖ tarafından iyi niyet taşlarıyla mı döşenmişti, bunu bilmiyoruz. Ama Madrid'den Oslo'ya giden yol, Filistin halkı ve kurtuluşu için cehennem yoluydu. Bunda sadece Amerikan emperyalizmi ve İsrail sorumlu değildir. Bunda, bu taşların döşenmesinde Arafat ve FKÖ de sorumludur. Nitekim Madrid'den Oslo'ya uzanan yolculuk uzun sürmedi. 1993'e gelindiğinde iş bitirilmişti.

4) Oslo'dan Camp David'e

Madrid Konferansı, FKÖ ve İsrail'in doğrudan görüşme zeminini hazırladı. Sonraki dönemde sürdürülen gizli görüşmeler sonuç verdi ve 1993'te Oslo'da anlaşma sağlandı. 9-10 Eylül 1993'te varılan anlaşmaya göre FKÖ ve İsrail, birbirlerini karşılıklı olarak tanıyorlardı. FKÖ, "İsrail devletinin barış ve güvenlik içinde yaşama hakkını tanıyor" ve İsrail adına Rabin de "İsrail hükümetinin FKÖ'yü Filistin halkının temsilcisi olarak tanımaya ve FKÖ ile görüşmeler sürdürmeye karar verdiğini" açıklıyordu.

Oslo Anlaşması'ndan üç gün sonra, 13 Eylül'de her iki taraf Amerikan emperyalizminin patronluğunda Filistin özerk idaresi sınırlandırılmış düzenlemeler üzerine bir ilke açıklaması imzaladı. Filistin otonom bölgesi veya idaresi bu açıklamadan kaynaklanır.

29 Şubat 1994'te İsrail ile Filistin temsilcileri Paris'te iktisadi işbirliği anlaşmasını imzalarlar.

4 Mayıs 1994'te ise Y. Arafat ve İ. Rabin, Kahire'de barış anlaşmasını imzalarlar. Bu anlaşmayla Filistin otonomi dönemi başlar.

Tarihe Gaze-Eriha Anlaşması olarak geçen bu anlaşma, o zamana kadar sürdürülen bütün görüşmelerin sonuçlarının resmen ilanındır.

Bu anlaşmada, anlaşılan bütün konular İsrail'in lehinedir. Güvenlik düzenlemesi ve İsrail'in Filistin bölgesinden geri çekilmesi, İsrail'in istediği gibi tespit edilmiştir. İsrail kendi güvenliğini ve Filistin topraklarına serpiştirilmiş Yahudi yerleşim birimlerinin güvenliğini istediği gibi sağlama hakkına sahiptir. Bütün geçiş noktalarında, deniz ve havada güvenlik kontrolü İsrail'in elindedir. Bütün bu noktalar İsrail'e Filistin'i her an ve istediği gibi kontrol etme olanağını vermektedir. Şüphesiz Filistin'in de birtakım hakları vardı: Örneğin Filistinli tutuklular serbest bırakılacaktı. Filistin, otonomi bölgesinde Filistinli polisler görev yapacaklardı, bu polislerin sayısı 9 bin ile sınırlı olacaktı. En önemli sorunu, Kahire'de varılan anlaşmaya göre, her iki tarafın yüklendikleri yükümlülükleri adım adım yerine getirmeleri ve beş senelik otonomi dönemi sona erdiğinde Gazze Şeridi ve Batu Şeria'dan oluşan Filistin devletinin resmen kurulması ve ilan edilmesi oluşturuyordu.

29 Eylül 1995'te Washington'da Arafat ve Rabin, Batı Şeria anlaşmasını imzaladılar. Oslo II olarak da bilinen bu anlaşma, Batı Şeria'da Filistin otonomi bölgesinin genişletilmesini düzenlemeye hizmet ediyordu.

Kasım-Aralık 1995'te İsrail, altı Filistin şehrinde çekilir. Ama Hebron'un işgal durumu devam eder. 15 Ocak 1997'de Hebron anlaşmaları imzalanır. İsrail işgal ordusu şehirden çekilir, ama Hebron'un yüzde 20'si İsrail hükümrancılığı altında kalır.

23 Ekim 1998'de Wye anlaşması imzalanır. Amaç, İsrail'in kararlaştırılan bölgelerden geri çekilmesini sağlamaktır. Sonra yeni bir Wye Anlaşması imzalanır. Bu anlaşma da aynı amaca hizmet ediyordu. Ama bu anlaşmalardan istenen sonuç alınamaz.

4 Mayıs 1999'da, Oslo (I)-Kahire anlaşmasına göre beş yıllık Filistin otonomi dönemi sona erer.

Beş yıllık süreç içinde ortaya çıkan durum:

- İsrail, anlaşmaların gereğini yerine tam olarak getirmemiş, anlaşmalara uymamak için elinden geleni yapmıştır.

- Filistin otonom yönetimi anlaşmalara uymuş ve yapılması gerekeni yapmıştır.

Beş sene sonra başlangıç noktasına dönüldü. Başka biçim ve koşullarda. Her halükârda, İsrail'in anlaşmalara göre yapması gerekeni yapmaması, bağımsız Filistin devletinin kurulmasını ve ilanını engellemesi, başlangıç noktasına geri dönüşten başka bir anlam taşımıyordu. Çünkü Oslo anlaşması, beş senelik bir dönem için geçerliydi ve nihai çözüm üzerine anlaşmanın; Washington'da imzalanan ilke açıklamasından iki sene sonra konuşulacaktı. Beş sene oldu, ama bu iki seneye bir türlü gelinemedi. İsrail'in FKÖ'yü hangi koşullarda tanıdığı veya bu anlaşmalarda Amerikan emperyalizminin parmağı, bugün gelinen noktanın neden bir tür başlangıç noktası olduğunu göstermektedir.

İsrail'in FKÖ'yü tanıma koşullarına baktığımızda, FKÖ'nün kendini reddettiğini görüyoruz. İsrail, FKÖ'yü tanımasını; a- İsrail'in var oluş hakkını tanıdığını; b- her türlü zor ve zora başvurma -yani öncelikle intifada- biçimlerini mahkûm ettiğini açıklamasına bağlıyordu. Bunun ötesinde FKÖ, BM'nin İsrail aleyhine ve Filistin lehine olan bütün bildirgelerini reddettiğini açıklamak zorundaydı. Yani göçmenlerin geri dönme hakkını içeren ve 1948'den kalma bildirgenin ve Kudüs'ün ilhak edilmesini mahkûm eden bildirgelerin vs. FKÖ tarafından reddedilmesi gerekiyordu. Bunun ötesinde FKÖ, temel ilkelerinde -siyasi programında- İsrail'e karşı olan her şeyi silecekti.

FKÖ, bunların hepsini kabul etme pahasına İsrail tarafından tanındı. Bütün bunları kabul edince FKÖ'den geriye ne kaldı. Geriye hiçbir şey kalmamıştı veya geriye neyin kaldığını o dönemin İsrail Dışişleri Bakanı Peres'in sözleşmeyle açıklayalım:

“İsrail tavrını niçin değiştirdi ve şimdi FKÖ ile görüşmeler sürdürüyor” sorusuna verdiği cevap şöyle: “Biz değil, onlar değişti. FKÖ ile değil, onun gölgesiyle görüşmeler sürdürüyoruz”!

S. Peres doğru söylüyordu. Ödün vermeyen İsrail'di, değişmeyen İsrail'di. Ödün veren, siyonizme ve emperyalizme ve de Arap gericiliğine teslim olan, kendini, siyasi varlığını inkâr ederek değişen, değiştikçe dünya emperyalist burjuvazisi tarafından “yenilenmiş” olarak kabul gören Arafat ve FKÖ idi.

Demek oluyor ki, İsrail FKÖ'yü, kurum olarak, bütün Filistin halkının temsilcisi olarak tanımıyor; İsrail FKÖ'yü kuruluş amacı temelinde ta-

nımıyor. İsrail FKÖ'yü kendini inkâr etmesi koşuluyla tanımıyor.

Otonomi planının FKÖ tarafından kabulü, kuruluş amacıyla birlikte FKÖ'nün, Filistin'de ulusal kurtuluş hareketinin, antiemperyalist, antisyonist mücadelenin mezara gömülmesi anlamına geliyordu. FKÖ, Filistinlilerin ulusal kurtuluşu sorununu, kendi kaderini tayin etme sorununu çözmek için kurulmuştu. Yani amaç, tespit edilen program temelinde bağımsız bir Filistin devletinin kurulmasıydı. Filistin ulusal sorunu, bağımsız Filistin devleti, bütün Filistinlileri kapsamına alıyordu. Filistinlilerin kamplarda, Suriye'de, Ürdün'de, Lübnan'da, başka ülkelerde ve İsrail'de yaşıyor olmalarından bağımsız olarak, otonomi planını kabul etmekle FKÖ, bütün Filistinlilerin temsilcisi olma hakkından vazgeçiyor; Filistin ulusal hareketini temsil etmediğini açıklamış oluyordu. Otonomi planını kabul etmekle FKÖ, Filistin ulusal hareketini böldü, yerel soruna indirgedi. Suriye'de, Ürdün'de, Lübnan'da Filistinlilerin sorunu gibi.

İsrail, FKÖ'nün direnme iradesini kırdıktan ve parçaladıktan sonra onu tanıdı. Bugün direnen, FKÖ değil, FKÖ'ye rağmen Filistin halkıdır.

FKÖ, İsrail'e, ‘siyonist emellerinden vazgeçersen, kendini değiştirdiğini açıklarsan ve Filistin halkına yaptığın haksızlığı kabul edersen, seni tanımım’ diyememiştir. Şimon Peres'in dediği gibi, İsrail değişmemiş, değişen FKÖ olmuştur.

Oslo anlaşması veya Oslo'dan bu yana FKÖ, işgal bölgesinin polisi ve bu bölgelerin, İsrail kontrolünde idarecisi rolünü üstlendi. 3 Eylül 1993'te Rabin şöyle diyordu:

“Gazze'nin iç sorunları için sorumluluğu üstlenen ve bu sorunları çözen bir partner bulacağımızı umuyoruz.”

Gazze'nin iç problemleri ne olabilir ki? Burada iç problem olarak kastedilen, Filistin ulusal kurtuluş mücadelesidir, Filistin'de sınıf mücadelesidir, İsrail'e ve emperyalizme, başta da Amerikan emperyalizmine karşı mücadeledir. Bir bütün olarak ifade edersek, Filistin halkının on yıllarca süren kendi kaderini tayin mücadelesidir. Rabin, FKÖ'nden, İsrail'i hedef olan bütün problemleri üstlenmesini ve çözmelerini talep ediyor. Bu nasıl olabilir? Bürokrasiyle, kolluk gücüyle; yani otonomi yönetimi ve polis teşkilatıyla. FKÖ, otonomi yönetimi ve kurduğu polis

teşkilatıyla kendine muhalefeti, dolayısıyla İsrail'e karşı mücadeleyi bastırma rolünü üstlendi. Böylece, Filistin'in kurtuluşu için İsrail'e karşı mücadele eden Filistin gerillaları, İsrail adına, Filistin halkını baskı altında alan polis teşkilatının unsurlarına dönüştüler. Öcalan da benzeri bir talepte bulunmuştu.

İsrail, çok cephede savaşan Filistin halkının siyasi temsilcisi konumunda olan FKÖ'nün yoğrulmak için siyasi kıvama geldiğini gördüğü için onunla konuşmaktan ve anlaşmaktan çekinmedi. Kaybedeceği bir şeyin olmadığını, ama kazanaacağı çok şeyin olduğunu biliyordu. Nitekim Peres, bunu bir kabine toplantısında şöyle dile getiriyordu:

“Onlarla (FKÖ kastediliyor. çn.) niçin konuşmayalım? Onlarla konuşmazsak, Hamas ile konuşmak zorunda kalırız.”

5) "Silahlı Barış" ve Sonrası

İsrail Başbakanı E. Barak 3 Ağustos 1999'da İsrail ile Filistin arasındaki “barış”ı böyle tanımlıyordu. Bu tanımlamanın ne anlama geldiği açık: Filistin otonomi yönetimi, Arafat, FKÖ, İsrail'in belirlemeleri ve çıkarları doğrultusunda hareket ettikleri müddetçe sorun yoktur. Ama İsrail'in çıkarlarına ters düşen bir hareket içinde olurlarsa silahları konuştururuz, ezeriz, her yol ve araca başvurarak hizaya getiririz. “Silahlı barış” bu. Yani emperyalizmin “havuç ve sopa politikası”.

İsrail'in “silahlı barış” anlayışı yeni değil. 1991'de Madrid Konferansı'yla başlayan ve bugüne kadar gelen sürecin diğer adı “silahlı barış”tır. İsrail, hep tehdit eden taraf olmuştur. İsrail, koşullarını, karşısındakini, Arafat'ı FKÖ'yü siyasi kişiliksizleştirerek kabul ettirmiştir. Arafat, kabul ettikçe, İsrail onun eline bir havuç tutuşturmuş, kemküm edince sopa göstermiştir. Bu oyun Oslo'dan bu yana oynanıyor. Oslo'dan sonra yapılan bütün anlaşmalar (Oslo II ve Wye 1 ve 2), ilke açıklamasının; Washington'da imzalanan anlaşmanın gereğinin yerine getirilmesi için değil miydi? Filistin halkından ne isteniyor ki? Anlaşmalara uyan Filistin, ama aynı zamanda anlaşmalara uyulmasını talep eden de Filistin. Anlaşmalara uymayan İsrail. Onun oyunbozanlığını kollayan ve yeniden haklı duruma getirmek için uğraşan da Amerikan emperyalizmi. Barak'ın formüle ettiği “silahlı barış”, Amerikan emperyalizminin Ortadoğu “barış”ının İsrail açısından bir yorumudur.

Otonomi dönemi sonuna yaklaştıkça, yani Oslo anlaşmasına göre bağımsız Filistin devletinin ilan edileceği gün yaklaştıkça, İsrail'in oyunbozanlığı, anlaşmalara uymama, süreyi uzatma; sorunları sürüncemede bırakma taktiği de güçlü bir şekilde uygulandı. Bu taktik Netenyahu döneminde başladı ve onun yerini alan Barak ile sürdürüldü. Öyle ki Filistin-İsrail sorununda bütün dünya, İsrail'in taktiğine koşuldu: Arafat, bağımsız Filistin devletini ilan etmek için destek turuna çıktı. Neredeyse gitmediği ülke kalmadı. Ama her tarafta, şu veya bu biçimde, böyle bir adım atma nasihatı olarak geri döndü. Bu nasihatın arkasında Amerikan emperyalizmi vardır. Amerikan emperyalizmi, daha baştan beri, daha 1940'lı yıllardan beri İsrail-Filistin sorununu İsrail lehine yontuyordu. Bunun böyle olduğunu Arafat'ın göremediğini söyleyemeyiz.

Ama Arafat ve çevresi, kendini tamamen inkâr edecek derecede değişmiş, uzlaşmacı, teslimiyetçi olmuştu. Arafat ve çevresinin, “silahlı barış” sürecini devam ettirmekten başka yolu yok. Bunu biliyorlar.

Camp David toplantısında Clinton, Arafat'ı zorladığında şöyle der: “Sayın Başkan cenazeme mi katılmak istiyorsunuz?” Tartışma Kuds, sınır sorunları ve işgal bölgelerindeki Yahudi yerleşim birimlerinin geleceği, sanki, Oslo'da alınan kararların hepsi yerine getirilmiş ve çözülemeyen sadece bu üç sorun kalmış ve şimdi sıra bu üç sorunun çözümüne gelmiş! Camp David toplantısı bir provokasyon ve Arafat'ı sınama olarak düzenlenmişti. Bu toplantıyı Barak istedi, ABD düzenledi, Arafat katılmak zorunda kaldı. Katılmasa, barıştan, sorunların barışçıl çözümünden kaçan taraf olacaktı. Arafat, birçok devlet başkanından nasihat ve uyarılar alarak Camp David'e gitti.

Camp David'de Arafat'tan istenen, yukarıda belirttiğimiz noktalarda tavizdi. Halledilmesi öncelikli olan, Oslo ve daha sonraki anlaşmalarda tanımlanan sorunlar dururken, bu sorunları gündeme getirmek ve Arafat'a kabul ettirmek için çaba iki anlam taşıyordu: Ya Arafat önerileri reddeder ve bu durumda sonuç alamama sorumluluğunu ona yükleriz ya da kabul eder ve bu durumda da Arafat tam, kusursuz bir işbirlikçidir.

Arafat, işbirlikçi olmadığı için değil, delegasyonundan gelen baskıdan ve kendi siyasi geleceğinden dolayı Camp David'de önüne konan dayatmaları reddetmiştir.

Camp David zirvesi bir fiyasko olarak sonuçlandı ve fiyaskonun sorumlusu olarak da Arafat gösterildi. Camp David'den sonra başlatılan kampanya üç amaçlıydı: a- Camp David fiyaskosunun sorumlusu olarak Arafat'ın gösterilmesi, b- Dünya kamuoyunu Clinton, Barak ve Arafat'ın katılacağı yeni bir zirve için hazırlamak ve c- bütün sorunlarda Filistin tavrını bulanıklaştırarak; anlaşılmaz hale getirerek, Arafat'ı taviz vermesi için baskı altına almak. Bu, Filistin'in haklı davasına karşı İsrail ve ABD'nin iki koldan yürüttüğü bir kampanyadır. Amerikan cephesinde bu kampanyanın başını Clinton çekiyor. Zirveden önce, başarısızlık durumunda Arafat'ı sorumlu tutmayacağım diyen Clinton, İsrail televizyonunda Arafat'ı başarısızlığın sorumlusu olarak gösterdi. Arafat'ın, tek yanlı olarak bağımsız Filistin devletini ilan etmesi durumunda, "bütün ilişkilerimiz soru götürür hale gelir ve İsrail'deki Amerikan elçiliğini Tel Aviv'den Kudus'e taşıyoruz" diye tehdit savuran Clinton'dan başkası değildi. Yeni bir zirve görüşmesinin "son şans" olduğunu açıklayanlar İsrail ve ABD'dir. Bu iki ülke "son şans"nda fiyasko ile sonuçlanmaması için Arafat'ı "daha çok esnekliğe" çağırıyor.

6) Emperyalistler Arası Rekabet Ve Filistin-İsrail Sorunu

Dünyanın iki kutuplu, iki süper devletli olduğu dönemde, bir taraftan Amerikan emperyalizmi, diğer taraftan da sovyet sosyal emperyalizmi, sorunlu tarafların yanında/arkasında yer alarak hegemonyalarını pekiştiriyorlar ya da genişletiyorlardı.

SB, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için mücadele eden güçlerin ve ülkelerin "dostu" pozunda kendi yeni sömürgeci politikasını uygularken, "özgür" dünyanın jandarması olan Amerikan emperyalizmi de kapitalist dünyanın savunuculuğunu yapıyordu. Her halükârda her iki süper güç, kendi aralarındaki rekabeti, it dalaşını, çoğu kez başka toplumsal güçler ve devletler üzerinde sürdürüyorlardı. Baş rakibi SB'nin dağılmasından sonra Amerikan emperyalizmi, kendisine dünya "barış"ını sağlama misyonu vererek harekete geçti. Amerikan emperyalistlerinin 90'lı yılların başındaki bu çıkışı, dünyayı yeniden düzenlemek ve 21. yy stratejisine göre hazırlamak isteğinden başka bir şey değildi. Ortadoğu "barış"ı da bu politikanın bir

ifadesidir. Petrol nedeniyle 20. yy'ın başından bu yana önemli olan ve emperyalist ülkelerin rekabetine sahne olan Ortadoğu, Amerikan emperyalizminin 21. yy stratejisinin önemli bir ayağıdır. Enerji kaynaklarına sahip olmak veya kontrol etmek, hegemonya mücadelesinde önde olmak veya iddialı olmak anlamına geliyor. Diğer nedenleri bir yana, Ortadoğu, bu özelliğinden dolayı Amerikan emperyalizminin mutlaka hakim olması gereken bir alandır. Diğer emperyalist ülkeler de aynı şekilde düşünüyorlar. Rusya, Çin, Japonya bir bütün olarak AB, Ortadoğu'nun petrol kaynaklarını ele geçirmek, kontrol etmek, bu nedenle bölgede veya bölge yakınında hazır bulunmak için rekabet ediyorlar. Filistin-İsrail sorununa duyulan ilgi de, Ortadoğu'nun petrolden kaynaklanan stratejik öneminden dolayıdır.

Amerikan emperyalizmi bölgedeki hakimiyetini öngördüğü gibi pekiştirmek ve rakiplerini bölgeden uzak tutmak için erken davrandı ve İsrail-Filistin sorununun "barışçıl" çözümüne yöneldi.

Amerikan emperyalizmi bölgedeki üssü olan İsrail'e dayanmakla yetinmiyor, Filistin-İsrail "barış"ını sağlayarak hegemonyasının dayanak noktalarını genişletmeyi amaçlıyor. Güya tarafsız gözüküyor ama "barış"ı, İsrail lehine yontarak sağlamaya çalışıyor. Amerikan emperyalizminin barışı, gerçek bir barış değil, bir dayatma. O, bunu yapabiliyor. Çünkü -sallantılı durumda olan Suriye'yi dikkate almazsak- Irak dışındaki diğer Arap ülkeleri (Ürdün, Mısır, S. Arabistan) Amerikan emperyalizmine bağımlı durumdadır. Bu ülkelerin; Ürdün ve Mısır'ın İsrail ile barışık olmaları ve Arafat ve FKÖ'ye "pax Americana" doğrultusundaki telkinleri etkili oluyor. Arafat da bu ülkeleri dinliyor. Çünkü onlar olmaksızın Arafat'ın dünya ve Arap dünyasında kamuoyu oluşturması ve maddi destek sağlaması imkansızlaşıyor.

Camp David fiyaskosundan sonra, daha doğrusu Şaron'un provokasyonundan sonra gelişen Filistin-İsrail çatışmalarını durdurmak için emperyalist ülkelerin, Arap ülkelerinin, İsrail ve Filistin'in tavrı, bölgede keskinleşen rekabeti ve iplerin kimin elinde olduğunu oldukça açık bir şekilde göstermiştir. Çatışmalar başlayınca bölgeye önce bir Amerikan dışişleri sorumlusu geldi, arkasından dışişleri bakanı geldi. Amaç, yeni bir zirve için zemin yoklamasıydı. Bu arada Rusya Dışişleri Bakanı, AB dışişleri sorumlusu (Sola-

no), Fransa ve başka ülkelerden -Türkiye'den de- sorumlular bölgeye üşüştüler. En son Alman Başbakanı gitti. Ama Amerika'nın dediği oldu. Arafat, özellikle Mısır'ın ve dolaylı olarak Türkiye'nin telkiniyle Amerikan emperyalizminin çizgisi doğrultusunda hareket etti. Şarm El Şeyh zirvesinden sonuç alınmadı, ama bugün anlaşılıyor ki o zirve yeni bir ABD-Filistin- İsrail zirvesi için ortam hazırlamaya hizmet etti. Diğer emperyalist devletler, adeta birden bire sahnedeki çekildiler, meydan ABD'ye kaldı. Amerikan emperyalizmi inisiyatifi kullandı, Barak ve Arafat'ı Washington'a çağırıldı. Her ikisi de bu çağırışı kabul etti.

Ne yapacaklar? Yeniden görüşmenin koşullarının oluşturulmasına paralel olarak çatışmalar kontrol altına alınacak veya çatışmaların kontrollü sürdürülmesine; şiddetin sınırlı tutulmasına özen gösterilecek. Zaten bu daha şimdiden yapılıyor. Çatışmalar, tarafların açıklamalarına paralel olarak sertleşiyor veya gevşiyor. Taraflar, Amerikan emperyalizminin patronluğunda yeniden bir araya getirilecekler. Bugüne kadar konuşulmuş olan konular bir daha konuşulacak, alınmış olan kararlar uygulanma umuduyla bir daha alınacak. Her halükârda Amerikan emperyalizmi, inisiyatifi elinde tutacak, diğer emperyalist ülkeleri sorundan uzak tutmaya çalışacak. İsrail'de olası hükümet sorunu, ABD'de başkanlık seçimi, Arafat'ın konumunu yeniden sağlama alması, süreci sadece zamansal bakımdan uzatabilir. Şarm el Şeyh zirvesinden ve arkasından düzenlenen Arap ülkeleri zirvesinden çıkan sonuçlar, durumu idare etmenin ötesinde bir anlam taşımıyor. Dağ fare doğurdu ve bir dizi laf salatası. Bu toplantılara katılan taraflar, Filistin'in kaydığını, tepkinin, tansiyonun kontrollü olarak düşürülmesi ötesinde yapılacak bir şeyin olmadığını gördüler.

FKÖ ve Arafat'ın Rolü

1993'te Oslo'da uzlaşmanın ve teslimiyetin resmen başladığını görüyoruz. Emperyalizm ve siyonizm açısından önemli olan, sadece Arafat ve FKÖ'nün teslimiyeti değildi. Önemli olan, Filistin halkının; Filistin ulusal kurtuluşçu iradesinin kırılması, bağımsızlık için mücadele eden yığınların reformizmin kuyruğuna takılarak emperyalizme ve siyonizme hizmet eder hale getirilmesiydi. Arafat'tan istenen buydu ve o, bu teslimiyeti Filistin halkına kabul ettirmek için çok çaba harcadı. Filistin cephesindeki zorlukla-

rın karakter ve çapını çok iyi bilen İsrail ve ABD, bu durumu, anlaşmalara uymayarak, alınan kararların uygulanmasını savaştırmakla kullandılar ve kullanıyorlar.

Amerikan emperyalizmi ve İsrail açısından, mücadele anlayışı değişmiş, reformistleşmiş, emperyalizme teslim olmuş, emperyalist "barış"a bel bağlamış Arafat, "en iyi" Arafat'tı. Başlangıcı çok öncelerde görülse de 1991 Madrid Konferansı'ndan sonra Arafat, inisiyatifi emperyalizme teslim etmiş, etkin değil edilgen olmuş ve sürüklenmiştir. Ama kabul etmek gerekir ki Arafat, aynı zamanda, her dönem gürlemiş, esmiş, asarım, keserim demiştir. Ne var ki, hiçbir zaman da sözünün eri olmamıştır. Bu türden açıklamalar, Arafat'ın retorik açıklamalarıdır. Arafat, genel olarak emperyalizmin, özel olarak da Amerikan emperyalizminin, Arap gericiliğinin (Mısır) ve son dönemlerde de Türkiye'nin telkinleri sonucunda İsrail ile masaya oturmuştur.

Son on yılın Arafat'ı, sürekli uzlaşan, taviz veren, Filistin davasını Amerikan emperyalizminin çıkarlarına peşkeş çeken, gerçek barışı; Filistin ulusal kurtuluşunu/bağımsızlığını "pax Americana" uğruna feda eden Arafat'tır.

İsrail ve ABD, barış adına Arafat'ı oyuyorlar, aldatıyorlar, oynatıyorlar ve kendi koşullarını dayatıyorlar.

Son bir sene içinde Arafat'ın çizdiği zikzaklar bunu gösteriyor.

Eylül 1999'da Arafat ve Barak, Şarm El Şeyh'te görüşürler. Barış anlaşması için son tarihin 13 Eylül 2000 olması konusunda anlaşılır.

İsrail'in, verdiği sözü tutmaya yanaşmadığını gören Arafat, Eylül'de bağımsız Filistin devletinin kurulacağını ilan edeceğini açıkladı ve uluslararası destek almak için, başta Arap ve AB devletleri olmak üzere görüşme turlarına başladı. Türkiye, İran ve Rusya da dahil bir dizi devlet ve hükümet başkanlarıyla görüştü, ama bu görüşmelerde Arafat umduğunu bulamadı. Hiçbir devlet ve hükümet başkanı, 'devletin kurulduğunu açıkla, seni destekleriz' demedi. Arafat'ın, özellikle Arap zirvesi ve bu zirvede Filistin devletinin kurulması için ve Kudüs sorununda destek umudu, Arap ülkeleri tarafından kabul görmedi. Öyle ki, Mısır devlet başkanı Mübarek, "devlet kurma ilanının ertelenmesini düşünüyorum" açıklamasını yaptı. ABD-AB, ABD-

Rusya çelişkilerinden yararlanmak için kapısını çaldığı bir kısım AB devletleri ve Rusya da Arafat'ın önerisini geri çevirdiler. Arafat, her gittiği yerde “tek taraflı devlet ilanından sakın” tavsiyesini aldı. Amerikan emperyalizminin ipleri sıkı bir şekilde elinde tuttuğu bir alanda; ilişkiler yumağında Arafat'ın bu girişimiyle söz sahibi olunamayacağını bilen emperyalist ülkeler, başta da AB ve Rusya, onun niyetine mesafeli yaklaştılar.

Bundan sonra ne olabilir? Dönem dönem intifadadan bahsedilmesi, bir zamanların doğru mücadele biçimlerine dönülebileceğinin dillendirilmesi, Filistin halkının dinamik güçlerini aldatmaktan öte bir anlam taşıyor. Antiemperyalist, antisyonist mücadeleden vazgeçen, gerçekten bağımsız Filistin mücadelesini rafa kaldıran ve sorunun çözümünü emperyalizme, somutta da Amerikan emperyalizmine havale eden bir anlayışın devrimci bir özü olamaz. Amerikan barış anlayışı ve hegemonyasını kabul eden ne devrimci olabilir ne de devrimci güçleri harekete geçirebilir. Bu anlamda Arafat ve FKÖ önderliği, devrimci özünü ve konumunu kaybetmiş, reformist çizgisiyle, emperyalizmle uzlaşmacılığın bir temsilcisi ve simgesi durumuna gelmiştir. Emperyalizm ve başta da Amerikan emperyalizmi, Arafat'ın tehlikeli olamayacağını, teslim alınmış ve dayatılan koşullar çerçevesinde kalmaya mahkûm edilmiş bir simge olduğunu biliyor. Bu nedenle emperyalist burjuvazi, onun tehditvari çıkışlarına aldırıyor. Emperyalizmi korkutan, sorunun sürüncemede kalmasından dolayı Filistin halkının kendi içinde yeni dinamik, devrimci güçler çıkartabileceğidir. Emperyalistleri korkutan bu olasılıktır. Emperyalizm, “barış” adına teslim aldığı ve reformizmin bataklığına gömdüğü güçleri eritiyor, tamamen uşak yapıyor. Latin Amerika'da birçok ulusal kurtuluş örgütü de aynı yolun yolcusu olmuşlardır. Mücadele edilen güçlere; devlete ve emperyalizme teslim olduktan sonra, teslim eden, uşaklaşan, yenilgiyi kabul eden anlayışın yeniden devrimcileşeceği beklenemez. Otonomi bazında devletsel kurumlaşan, polis olan, memurlaşan Filistinli eski gerillaların yeniden silaha sarılacağını düşünmek ne derece doğrudur, silahlarını teslim eden Honduraslı gerillaların yeniden silaha sarılacaklarını düşünmek de o derece doğrudur. Filistinliler bu durumda olan başka halklar, eski önderlerin teslimiyetini anladıkça, onlardan umutlarını kesecekler ve artık

onların kaderiyle ilgilenmeyecekler. Böyle bir süreç, devrimci mücadelenin yeniden başladığı süreçtir. Bağımsız Filistin'in önündeki engel sadece emperyalizm ve İsrail değildir. Bu güçlere, yani düşmana teslim olan Arafat gerçekten bağımsız Filistin'in önündeki engel durumundalar. Bu engellerin aşılması, antiemperyalist, devrimci mücadelenin gelişmesi anlamına gelir.

Emperyalizme teslimiyet, teslim olanları iddiasızlaştırıyor, kişiliksizleştiriyor, yalpalatıyor. Teslim olanlar hep böyle bir çizgi izlemişlerdir. Onların siyasi yönelimleri gerçekten bir siyasi eğitim konusudur.

Filistin Kaynıyor

Yıllardan beri süre gelen görüşmeler; Oslo anlaşması ve onu takip eden görüşmeler, alınan kararlar, anlaşmanın uygulanması için yapılan yeni anlaşmalar, verilen sözlerin İsrail tarafından yerine getirilmemesi ve son olarak Camp David fiyaskosu, baskı sonucunda Filistin devletinin kuruluşunun açıklanmasının ertelenmesi, işgal koşulları, işsizlik vb. Filistin'i barut fıçısına dönüştürmüştü. İsrail'e duyulan kin ve nefret, Filistin Otonomi yönetiminin tavizkâr tavrı, yönetme yeteneksizliği, kol gezen yolsuzluklar, tepkinin tuzu biberi olmuştu. Sadece bir kıvılcım, sadece yerinde ve zamanında bir provokasyon, bu barut fıçısını ateşlemeye yetecekti. A.Şaron, nam-ı diğer “Beyrut kasabı”, bu provokatörlüğü üstlendi. “Harem-i Şerif”i ziyaret ederek, Filistin halkını açıkça çatışmaya davet etti. “Harem-i Şerif” ziyareti bir provokasyondur.

Yaşamı boyunca Sinagog ziyaret ettiği pek bilinmeyen Şaron'un Müslümanlar için kutsal bir yeri ziyaret etmesi, barış değil, çatışma istemek anlamına geliyordu.

Çatışmaların seyri, Filistin Otonomi idaresinin inisiyatifi elinden kaçırdığını da göstermektedir.

Olayların kendini aştığını anlayan Arafat, kurtuluşu ileriye fırlamakta gördü. Halkına, savaşçılara geri çekilin çağrısı yapacak durumda değil. Bunu yaparsa, bir taraftan lanetleneceğini, diğer taraftan da muhalifleri tarafından etkisiz hale getirileceğini biliyor. Filistin halkını, Oslo görüşmelerinden bu yana vaatlerle yönlendiren Arafat, patlayan öfkenin, kendine ve yönetimine de yönelen kin ve nefretin altında kalmamak ve siyasi varlığını sürdürmek için çocuk generallerini, intifadayı hatırladı.

Filistin halkı, tahammülünün kalmadığını son intifadasıyla gösterdi.

Bu son intifada sadece İsrail'e karşı değil. Bu intifada, Arafat ve Otonomi idaresini de hedef alıyor. Bu çatışmalar, Filistin halkında mücadele ruhunun ölmediğini, direnme ve savaşma iradesinin kırılmadığını da göstermektedir. Arafat'ın İsrail'e ve emperyalizme teslimiyet politikası, Filistin sorununun çözümünü Amerikan emperyalizmine havale etme anlayışı, Filistin halkı üzerinde pek etki yapmamış. Filistin halkı, Otonomi yönetimine açık mesaj veriyor: Bir yere kadar dinleriz, ama ondan sonra bildiğimizi yaparız. Bu halkın bildiği ve siyonizm ve emperyalizmin anladığı dil, dışı dışı mücadele. Filistin halkı, bu mücadele geleneğini ve yeteneğini kaybetmediğini gösteriyor.

Sonuç İtibarıyla

İç politik ve siyasi gelecek kaygısı nedeniyle hem Barak (İsrail), hem de Arafat (Filistin) kırıksanan çatışmaların devamından yanalar. “Barış” masasına oturmamak, taviz vermemek, radikal görünmek revaçta.

İsrail'de hükümet sorununun çözülmesi sağlanmadan, İsrail'in Filistinlilere saldırısını hiçbir güç durduramaz.

Arafat, Filistin direnişini tamamen eline geçirip, tartışmasız önderliğini halkına, muhaliflerine, dünyaya ve Arap dünyasına bir daha kabul ettirene kadar intifadayı devam ettirecektir.

Arafat ve Barak'ın birbirlerine atıflarda bulunmaları, suçlamaları konjonktüre tekabül eden retorik açıklamalardan öte bir anlam taşımıyor. Her ikisi de siyasi durumlarını biliyor ve konularını güçlendirmek için çaba harcıyorlar. Durumun böyle olduğunu ABD, AB ve Arap ülkeleri de biliyor.

İç politikada taşlar yerine oturunca, kırk yıllık dost gibi el sıkışıp İsrail-Filistin “barışana Amerikan emperyalizminin patronluğunda, kalınan yerden devam edileceğinden şüphe duyulmamalıdır. Bu süreç başladı bile.

Bir taraftan emperyalizme teslimiyetin Filistin davasını getirdiği nokta, bunun sorumlusu olarak Arafat ve FKÖ, diğer taraftan “yaşasın Filistin ayaklanması” şiarıyla emperyalist “barış görüşmeleri”ne son verilmesini talep eden ve Filistin'i yeniden intifadalaştıran Filistin halkı ve gençliği.

Aradaki fark, yeteri kadar açık değil mi?

Telekomünikasyon Özelleştirmeleri Ve Türk Telekom Talanı

Küresel Ölçekte Telekomünikasyon Talanı

Telekomünikasyon, devasa kârlı bir alandır. Büyük yatırımları gerektiren teknolojiye sahip tekeller, bu alanda tekel kârlarına kâr katmaktadır ve sektörün avantajlarıyla koşut diğer alanlardaki etkilerini de güçlendirmektedir.

Diğer taraftan emperyalist-kapitalist sistemin işleyişi açısından iletişim, yaşamsal bir öneme sahiptir. Telekomünikasyon olmadan mali sektörün işlem yapamaz durumda olacağı açıktır; yerkürenin bir noktasından diğer bir noktasına, saniyelerle ifade edilebilecek işlemlerin yapılması sadece ve sadece telekomünikasyon vasıtasıyla olasıdır. Nasıl ki enerji, üretimin olmazsa olmaz bir ihtiyacı ve bu sektördeki özelleştirme saldırganlığı da küresel ölçekte fütursuzca sürdürülmekteyse, kapitalizmin sinir sistemi olarak ifadelendirebileceğimiz telekomünikasyon alanı da en az o derece önemlidir.

Emperyalist şirketler, telekomünikasyon alanını küresel ölçekte paylaştılar ve bu paylaşım, yeniden paylaşım/rekabet olarak devam etmektedir. Mevcut paylaşımında söz sahibi olan tekeller şunlardır:

Telekomünikasyon hizmeti kısmında:

- 1- American T&T (ABD)
- 2- GTE (ABD)
- 3- Bell South (ABD)
- 4- Bell Atlantic (ABD)

- 5- Southwestern Bell (ABD)
- 6- Nippon T&T (Japonya)
- 7- British Telecom (İngiltere).

Telekomünikasyon malzemesi üreticileri:

- 1- American T&T (ABD)
- 2- GTE (ABD)
- 3- Motorola (ABD)
- 4- NEC (Japonya)
- 5- Fujitsu (Japonya)
- 6- Siemens (Almanya)
- 7- Bosch (Almanya)
- 8- Alcatel (Fransa)
- 9- Ericsson (İsveç).

Uluslararası sermayenin, kapitalizmin “sinir sistemi” telekomünikasyon alanını bizzat kontrolü altına almak istemesi, rekabetinin bir gereğidir. Azami kâr ve uluslararası planda sermaye hareketinin kontrolü, uluslararası olmanın ön koşullarından olduğu için, bu alanın özelleştirilmesi ve özelleştirmede en avantajlı durumda olmak, uluslararası tekeller için çok önemlidir.

Ülkelerin tamamına yakınında telekomünikasyon sektörü, 1980’li yıllara kadar kamu idarelerinin elinde bulunmaktaydı. Bu durum, “küreselleşme hayranı” burjuva liberallerin tabirince, salt, “alanın çok yüklü yatırımlar gerektirmesi”yle açıklanamaz.

Kamu iletişimi açısından olduğu gibi, savunma sanayii açısından da stratejik önemi bulunması, özelleştirilmesinin ‘daha geç’ ele alınmasına neden olmuştur.

Bazı Ülkelerdeki Telekomünikasyon Özelleştirme Örnekleri

'80'li yıllarda başlayan özelleştirme örneklerinden biri de İngiltere'de gerçekleştirilmiştir. Kamuoyuna dönük olarak özelleştirme çalışmaları, "halk kapitalizmi" adı altında yürütülmüştür. "Sermayenin tabana yayılması"yla, çok büyük gelirler elde edilecek ve hissedar olan emekçilere 'yükklü' miktarlarda geri dönecekti. Ama asıl hedeflenenin ne olduğu çok kısa sürede ortaya çıktı; hisseler kısa sürede tekellerin eline geçti.

*British Telecom: Kasım '84'te yüzde 50.2'lik; Aralık '91'de yüzde 24,2'lik; Temmuz '93'te yüzde 24'lük oranlarda özelleştirilmiştir. Geriye kalan ve "altın hisse" diye tabir edilen yüzde 0.5'lik bölümü de '97 Temmuzunda özelleştirilmiş ve 'kamu' dışı tekellerin eline geçmiştir. Bu hisselerin, halka arz mı, ya da başka biçimlerde mi işlem gördüğünün hiçbir anlamının olmadığı, özelleştirme sisteminin gelişim seyriyle bütünüyle ortaya çıkmıştır.

*ENTEL: Arjantin Telekomünikasyon Kurumu'dur. Dış borç ödemeleri, dış borç açığının kapatılması için özelleştirildi. Satıştan 5 milyar dolar elde edildi. Satış gelirinin tamamı dış borç ödemelerinde kullanıldı. Artık, Arjantin'de telefon almak için başvuranlar bir yıldan fazla beklemek zorundadır. OECD verilerine göre uluslararası görüşmeler ucuzlamış, yurt içi görüşmeler pahalılaşmıştır.

*TELMEX: Meksika Telekomünikasyon Kurumu'dur. 13 Kasım 1990'da yerli- yabancı ortaklı bir konsorsiyum tarafından satın alınmıştır. Konsorsiyumda yer alan şirketlerden birisi de ABD kökenli te- kel/dev şirket Southwestern Bell'dir.

NTT: Japonya'da kamuya ait olan telekom işletmesidir. NTT'nin (Nippon Telegraph and Telephone) adı değiştirilmiştir.

Almanya'da, Fransa'da ve başka birçok emperyalist ülkelerde ve yeni sömürge ülkelerde, telekom özelleştirmesinde çetin rekabet sürdürülmüş ve hâlâ da sürdürülmektedir. Giderek daha az sayıda çok uluslu tekel, telekomünikasyon sistemine küresel çapta hakim olmaya çalışmaktadır. Telekomünikasyon sektörü, uluslararası planda rekabetin en keskin olduğu sektörlerin başında gelmektedir.

Bu sektördeki özelleştirmelerin bazı sonuçları şöyledir:

*Telekomünikasyon hizmetlerinin kalitesi düşmüştür.

*Fiyatlar artmıştır; çoğunlukla yurt içi fiyatları, yurt dışı fiyatlarını geride bırakmıştır.

*Küresel boyutta tekelleşme hızlanmış ve sektörde birkaç çok uluslu tekel hakim olmuştur.

*İstihdam düşmüş; çok sayıda işçi ve emekçi memur işten çıkartılmıştır.

*Sendikasız çalışanların sayısı artmıştır.

Türkiye'de Telekomünikasyon Talanı: Türk Telekom'un Özelleştirilmesi

Türkiye'de telekomünikasyon alanındaki ilk özelleştirmeye, telekomünikasyon malzemesi üreten firmalardan, NETAŞ ve TELETAŞ ile başlanmıştır. Türk Telekom'un (TT) özelleştirilmesi ise daha sonraki süreçte gündeme gelmiştir.

TT, nispeten modern teknoloji ile donatılmıştır. Mevcut haliyle o, uluslararası sermayenin iştahını kabartmaktadır. Teknolojisi ve pazar alanının büyüklüğü belirleyici rol oynamaktadır. Bu durumu Türk burjuvazisi de biliyor ve TT'un özelleştirilmesinde "pahalı satış" için koz olarak kullanmaya çalışıyor. Yapılan yatırımlar da bu amaca yöneliktir. Bu alandaki özelleştirme, değişik biçimlerde de olsa zaten başlanmış durumda.

Aşamalı Özelleştirme Hattı

Devletin aşamalı özelleştirme hattından yürüme nedenlerinden birisi, ünitelerin aynı anda teknolojik yenilenmesi ve kapasite artırımının sağlanamamasında belirleyici olan büyük boyutlarda nakit sermaye ihtiyacıdır. Ancak asıl belirleyici neden, telekomünikasyon alanının, bütünüün aynı anda özelleştirilmesi durumunda karşılaşılabilecek genel kamuoyu tepkisinin ve özelde de çalışan emekçilerin göstereceği tepkinin boyutları ve olası diğer alan ve sektörlerdeki özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikasızlaştırma, işten atma vd. nedenlerle biriken tepkilerin, aynı kanalda birleşerek mücadeleye dönüşmesidir.

Bu alandaki özelleştirmede söz konusu olan temel etkenler, yol ve yöntemler belirlenmiştir. Bu özelleştirme hattına uygun özelleştirme örneklerinden bazıları şöyledir:

Birinci örnek; 1 Ocak '84'te yapılan yasal düzenlemeyle taşeronlaştırma başlatıldı. Böylece kamu ihtiyacı için kurulan PTT'nin, çıkarılan

Telefon Şebekeleri Yönetmeliği ile malzemeleri PTT tarafından verilerek, hat çekme vb. hizmetlerde taşeronlaşma adımı atıldı. Böylece, 406 sayılı yasa ile 4 Şubat 1924 tarihinde kamu ihtiyaçları için kurulan PTT'nin, "Posta Telgraf" ve "Telekom" olarak ayrılmadan önce, özelleştirilmesine başlanmış oluyordu.

'85 yılında PTT'nin özelleştirilmesi fiilen başladı. ANAP hükümeti, Amerikan Morgan Enstitüsü'ne hazırlattığı Morgan Raporu ile özelleştirme talanına start vermiş oldu. "Kamu yararı" bir kenara itildi ve bütün düzenleme, kapitalizmin azami kâr yasasının dolaysız yaşama geçirilmesine göre yapıldı; önceki süreçte kamu yararına göre hizmet ulaştırılan alanlar, kâr ve görece kârı düşük alanlar olarak ikiye ayrılarak tespit edildi. 1995 yılında da Telefon ve Posta idareleri birbirinden ayrıldı. Telefon idaresi, Telekom A.Ş. olarak Kamu İktisadi Teşekkürü haline getirildi. Önceliği kârlı KİT'lerin özelleştirilmesine veren devlet, Telekom'u yabancı ve yerli sermayenin talanı için hazırladı.

Telekomünikasyon alanındaki diğer özelleştirme, kablolu TV hizmetlerinde '91'den itibaren başlatıldı. Pilot bölge olarak belirlenen Ankara'dan sonra 9 ilde daha yaygınlaştırıldı. Bu özelleştirme, 6 yabancı kökenli şirket konsorsiyumunun ortaklıklarına; iller ve semtlerine göre paylaştırıldı. '97'de verilen ihaleyle kablolu TV hizmeti, 10 yıllığına özel şirketlere devredildi. TT'un rolü; yalnız, hizmetin karşılığının tahsil edilmesi ve bu özel şirketlere paylarının ödemesiyle sınırlandırıldı.

Farklı biçimleriyle de özelleştirmeler yapılmıştır. Bunlardan birisi, Türkiye Paket Anahtarlamalı Data (TURPAK) şebekesi için, Northern Telecom ile '88'in 15 Aralık'ında "gelirlerin bölüşülmesi"ne dayanan sözleşme imzalanarak yapıldı. TURPAK'ta devreye sokulan özelleştirme yöntemine göre, TURPAK yazılım ve teçhizatlarını PTT'ye teslim ederek montajının yapılması karşılığında Northern Telecom, gelir payı almaya başladı. İmzalanan sözleşme 7 yıllıkta. PTT, sözleşme uyarınca yıllık gelirinin belirlenmiş miktarını Northern Telecom'a verecekti. 7 yılın tamamlanmasıyla bu teçhizatlar Telecom'a devredilmiştir.

Diğer örnek; PTT ile uydu yer istasyonları gelirlerinin paylaşımı üzerinden COM-SAT Dijital Hizmetler A.Ş. arasında imzalanan anlaşmadır. Bu sözleşmeye göre ABD kökenli şirket, İstan-

bul Acıbadem'de- ki PTT hizmet binasına Uydu Yer İstasyonları Sistemleri'ni monte etmiştir. İstasyondan sağlanan gelirin ilk 4 yılı için yüzde 60 PTT, yüzde 40 COMSAT pay almıştır. İkinci 4 yıl boyunca PTT yüzde 40, COMSAT yüzde 60 gelir paylaşımına gidilmiştir.

Daha sonrası süreçlerde de böylesi sözleşmelerin imzalanmasına devam edilmiştir. '95'te SATKO, '97'nin 7 Martında ERE Mühendislik ile yapılanlar da benzer özelleştirme örnekleridir.

Uydu hizmetlerindeki özelleştirme ise 15 Aralık 1995 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla gerçekleştirilmiştir. Karar uyarınca TT, Fransız Aerospatiale şirketi ile ortaklık kurdu. Sözleşmeye göre Türksat uydularının imalini JV gerçekleştirecek ve mülkiyeti JV'ye kalacak. Yeni uydular dışında eski uydulara ait trasponderler JV tarafından pazarlanacak.

Telekomünikasyonda GSM'nin Talanı

GSM, cep telefonları sistemi hizmetidir. Özelleştirilmesine '94 yılında iki konsorsiyum ile başlanmıştır.

Yapılan sözleşmelerin ilki TURKCEL Konsorsiyumu (Çukurova ve Kavala Grupları, Ericsson Telekomünikasyon A.Ş., Telecom Finland, Penta A.Ş.) ile 1 Temmuz 1993'de gerçekleştirilmiştir.

Sözleşmenin diğeri ise, TELSİM Konsorsiyumu (Teletaş, Simko, Siemens, Alcatel Sel, Detcon) ile 2 Temmuz 1993'te yapıldı. Sözleşmelerin her ikisi de "gelir paylaşımı" üzerinden yapıldı. Hukuki temeli 2983 Sayılı Yasa ve 233 Sayılı KHK'lere dayandırılmıştı.

Sözleşmelere göre, KDV ve haberleşme vergisi çıkartıldıktan sonra geriye kalan gelirden yüzde 32,9'u Türkcell'e ve Telsim'e ödenecek, yüzde 67,1'i PTT'ye kalacaktı. Bu sözleşme 27 Nisan 1995'te 500'er milyon dolar karşılığında, "lisans sözleşmesi"ne dönüştürüldü. Böylece işletme lisansı anlaşması yapıldı. 2 yıl süreyle cep telefonu hizmetlerinden elde edilecek gelirin yüzde 74'ü Türkcell'e ve Telsim'e, yüzde 11'i TT'ye ve kalan yüzde 15'inin de hazineye bırakılması sağlandı. Yapılan bu özelleştirmeler sonucunda cep telefonu hizmetleri Telsim ve Türkcell'de tekelleşmiş oldu.

Sözleşmede abone sayısının 400 bini aşması durumunda üçüncü bir lisans öngörülmesine ve bu yılın ilk çeyreği sonunda abone sayısı Türk-

cell’de 6,5-7 milyonu ve Telsim’de de 1,5-2 milyonu geçmesine rağmen, anlaşma gereği yeni bir lisans yönünde atılmış bir adım henüz bulunmamaktadır.

Üstelik daha anlaşma yapıldığı tarihlerde yapılan açıklamalarda Ulaştırma Bakanlığı’nın 2006 yılı için abone sayısında öngördüğü rakam “6 milyonun aşılacağı” yönündeydi! Oysa başlangıçta iki tekelle lisans sözleşmesi yapılmıyaydı, Telecom’un 10 yılda 7,5 milyar dolarlık kazancı olacaktı. Bilinmesine karşın yeni bir lisans sözleşmesi yapılmamış ve bu iki tekelin çıkarları esas alınmıştır.

Devletin, yatırım ve işletme sahibi konumundan çıkartılarak, halka daha iyi hizmet edeceği iddiasında bulunanların, “halka hizmet”ten anladıkları, toplumsal kazanımların tekelle sermayeye peşkeş çekilmesi ve her durumda emperyalizm ve işbirlikçilerinin çıkarlarının kollanması gerçektir.

"Özelleştirme Gelirleri" Aldatmacası

Özelleştirme gelirleriyle “dış borçların ödeneceği ...”, “enflasyonun azaltılacağı ...”, “daha kısa sürede ekonomik refaha ulaşılacağı ...” söylemleri, burjuva partilerin her zaman kullandıkları demagojiden başka bir şey değildir.

İşçi ve emekçi kardeşlerimizin gasp edilmiş alın terinden başka bir şey olmayan vergilerle yapılan KİT’lerin emperyalist tekeller ile işbirlikçi yerli sermaye gruplarına nasıl peşkeş çekildiği, Şubat ‘99’a kadar yapılan Özelleştirme Satış Gelirleri Ve Harcama Giderleri dengeleriyle alenidir.

Aleniyetin belgeleri, doğrudan birinci elden; Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Türkiye’de Özelleştirme Bülteni, Şubat 2000 sayısında sergilenmiştir. Aşağıdaki veriler, özelleştirme aldatmacası gerçeğinin orijinal aktarımıdır:

Tablo 1: Özelleştirmeden yapılan tahsilat – TL, \$ ve cari olarak milyar TL ve milyon \$						
Özelleştirme ve diğerleri ile toplam tahsilat	1986-96	1987	1998	Toplam	&	TL/\$
Özelleştirmelerden yapılan tahsilat	61,291.9	56,064.2	238,956.2	356,267.1		TL
	2,793.0	361.9	945.7	4,100	68.4	\$
-Blok satış	36,592.2	41,887.4	61,730.3	140,209.9		TL
	1,305.8	276.7	248.2	1,830.7	44.7	\$
-Tesis ve varlık satışı	10,938.5	13,51.0	22,289.5	46,738.0		TL
	201.5	81.5	81.9	364.9	8.9	\$
-Serm. piyasasına arz	1,412.5		56,258.2	57,670.7		TL
	424.5		222.4	646.9	15.8	\$
-Uluslararası kur. arz	6,406.2		97,561.3	103,967.5		TL
	316.3		389.0	705.3	17.2	\$
-İMKB’de satış	4,977.0		564.1	5,541.1		TL
	524.1		389.0	705.3	17.2	\$
-Yarım kalmış tesis satı	5.0	321.1	1.7	327.8		TL
	1.4	1.7	0.01	3.1	0.1	\$
-Bedelli devir	960.5	345.7	551.1	1,857.3		TL
	19.4	2.0	2.10	23.5	0.6	\$
Rehinli Hisse satışı	3,729.8		3,729.8			TL
	60.9		60.4	1.0		\$
Temüttü kazançları	31,012.6	36,128.7	39,852.6	106,993.9		TL
	1,050.2	244.00	152.0	1,446.2	24.1	\$
Borç anapara tahsili	607.0		150.0	757.0		TL
	12.1		0.5	12.6	0.2	\$
Borç/ tahvil faizi geliri	446.6		1,622.2	2,068.8		TL
	7.6		6.9	14.5	0.2	\$
Diğer	109.0	68.1	239.4	416.5		TL
	9.5	0.5	1.0	11.0	0.2	\$
Borçlanma	13,456.9	170.2	20,000.0	33,647.1		TL
	283.0	1.0	66.3	350.3	5.8	\$
-Bono ihracı	1,000.0		20,000.0	21,000.0		TL
	24.1		66.3	90.4		\$
-Dış kredi ve hibe	12,456.0	170.2		12,627.1		TL
	258.9	1.0		259.9		\$
Genel Toplam	110,608.6	92,431.0	300,820.0	503,859.5		TL
	4,215.8	607.4	1,172.4	5,995.5	100	\$

Bu tabloda yer alan rakamlar, Özelleştirme Fonu Hesabı ile özelleştirme uygulamalarına ilişkin diğer özel hesaplara nakit giriş tutarını göstermektedir. Özelleştirme uygulamalarında kullanılmak üzere Dünya Bankası tarafından açılan

kredi ile bazı uluslararası kuruluşlardan sağlanan kredi ve hibeden kullanılan tutarlar da tabloda verilmiştir. Kaynak: ÖİB (Özelleştirme İdaresi Başkanlığı) Türkiye’de Özelleştirme Bülteni, Aralık 1999.

Tablo 2: Özelleştirme için harcamalar – TL, \$ ve cari olarak milyar TL ve milyon \$						
	1986-96	1987	1988	Toplam	%	TL/\$
İlgili kuruluşlara aktarımlar	52,449.6	37,179.0	141,547.6	231,176.0		TL
	2,486.6	241.0	534.9	3,360.5	58.2	\$
-Sermaye iştiraki	28,947.4	13,506.7	92,547.5	135,001.6		TL
	1,952.6	88.0	350.2	2,388.8		\$
-Kredi olarak verilen borçlar	14,329.9	21,028.4	40,514.9	75,873.2		TL
	247.7	134.5	151.4	533.6		\$
-Sosyal yardım zammı ödemeleri	2,087.4	1,416.7	1,474.9	4,979.0		\$
	30.3	9.6	5.8	45.7		\$
-Özelleştirmeye bağlı iş kaybı tazminatı	760.9	289.7	2,347.1	3,397.7		TL
	10.2	2.3	8.9	21.4		\$
-Özelleş. sonrası tazm. ve pers. Ödemeleri	1,677.9	181.1	2,989.7	4,848.7		\$
	38.4	1.1	11.9	51.5		\$
-Yüzde 30 erken emeklilik prim ödemeleri	500.7	148.2	402.9	1,051.8		TL
	8.0	1.0	1.5	10.5		\$
-Özelleş. tahsilatından ilgili kurluş. Ödeme	4,145.4	608.2	1,270.6	6,024.2		TL
	299.4	4.5	5.2	309.1		\$
Tanıtım/Danışmanlık harcamaları	2,214.9	715.8	2,530.8	5,461.5		TL
	205.2	4.4	9.7	219.4	3.8	\$
-Denetim, danışmanlık giderleri	944.7	604.0	1,298.6	2,847.3		TL
	38.0	3.8	4.9	46.7		\$
-İhale ilan giderleri	371.3	98.7	1,154.6	1,624.6		TL
	26.3	0.5	4.7	31.5		\$
-Reklam ve tanıtım giderleri	272.9	13.1	77.6	363.6		TL
	6.7	0.09	0.1	6.9		\$
-İMKB hisse senedi alım giderleri	626.0			626.0		TL
	134.2			134.2		\$
Borç ödemeleri	4,757.4	9,691.3	120,797.0	135,243.7		TL
	71.7	62.3	466.0	600.0	10.4	\$
-Özelleştirme bonusu anapara	1,000.0		76,282.3	77,282.3		TL
	21.7		291.6	313.3		\$
-Özelleştirme bonusu faiz	270.0		30,423.7	30,693.7		TL
	6.0		124.2	130.2		\$
-Diğer borç	3,485.4	9,691	14,091	27,267.7		TL
	44.0	62.3	50.3	156.6		\$
Diğer harcamalar	50,658.2	39,021.3	45,100.9	134,780.4		TL
	1,156.4	260.0	174.9	1,591.3	27.9	\$
-Gen. yönt. gider. için idare. bütç. Aktarım	395.0	695.0	5,102.5	6,192.5		TL
	6.0	4.7	19.6	30.3		\$
-Hazineye aktarma	49,497.3	38,277.8	38,740.7	126,515.8		TL
	1,120.4	255.0	150.4	1,525.8		\$
-Diğer kullanımlar	765.9	48.5	1,257.7	2,072.1		TL
	30.0	0.3	4.9	35.2		\$
Genel toplam	110,078.1	86,607.4	309,976.3	506,661.2		TL
	4,019.9	567.7	1,185.5	5,773.1	100.0	\$
Harcamaların özelleştirme tahsilatına oranı (%)		179.6	154.5	129.7	142.2	TL
	143.9	235.6	221.6	140.8		\$

Kaynak: ÖİB, Türkiye’de Özelleştirme Bülteni, Şubat 2000

Tablo-I b'de özelleştirme gelirleri toplamının 503 trilyon 859 milyar 500 milyon TL olduğunu gösteriyor. Tablo-II'de ise özelleştirme harcamaları toplamının 506 trilyon 661 milyar 200 milyon TL olduğunu görüyoruz. Devletin uğratıldığı zarar, asıl tabiriyle işçi ve emekçileri aldatmanın faturası, 2 trilyon 801 milyar 700 milyon TL'dir. Ancak bilinmelidir ki, bugüne kadar yapılan özelleştirmelerden işçi ve emekçilerin zararı, gelir ve harcamaların toplamı kadardır. Çünkü satılan, kendi işgücünün ürünüdür. KİT'lerin cazip koşullarda peşkeşi için yapılan harcamalar da kendi alın teridir.

Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'nın zorunlu açıklamaları, emperyalizm ve sermaye uşaklığının ve işçi ve emekçi halklarımıza ihanetin resmidir. Neticede özelleştirme masrafları olarak gösterilen gider kalemlerinin, kimlerin kişisel servetlerinin katlanması uğruna harcandığı, özelleştirme geliri olarak ifade edilen satış rakamlarının, her zaman "gerçek değerinin yarısından, hatta daha az oluşu, tartışmaların kamuoyuna yansımalarıyla tablodaki göstergelerde yer almayan "satış gelirlerinin" belgesiz kısmının hangi kişi, çevre ve kurumlara, rüşvet/'hediye' olarak peşkeş çekildiği de inkar edilemez gerçeklerdir. Tabii bunların açığa çıkması ise egemen klikler dalaşının sertleştiği, "kirli çamaşır kartlarının karşılıklı misillemelerle ortaya konacağı dönemlerde olmaktadır.

Telekom/GSM Özelleştirmesi Ve Deprem

Özelleştirmenin yarattığı sonuçlardan biri de 17 Ağustos depreminde ortaya çıkmıştır. Deprem sonrasında cep telefonları çalışmamıştır. Cep telefonlarının deprem bölgesinde çalışmamasının nedeni, Başbakanlık Teftiş Kurulu'nun konuya ilişkin hazırladığı raporda şöyle tespit edilmiştir:

"*Deprem bölgesinde bulunan Telsim ve Türkcell'e ait baz istasyonlarının yüzde 50'si hasar görmüştür.

*GSM operatörlerinin 'aczi' tespit edilmiştir.

*Telsim ve Türkcell şirketleri ile yürütülen görüşmelerde gündeme gelen ve firmaların 400'er bin aboneden toplam 800 bin aboneli olmasını öngören hükmü, "geçersiz" olarak sözleşme metninden çıkarılmış ve iki şirketin abone sayısı 8.5 milyonu bulmuştur.

*Sözleşmeler 'şaiibli' duruma gelmiştir.

*Türkcell ve Telsimin abone sayısı her geçen gün artmasına karşın, bu durum yatırımlara yansıtılmamıştır.

*Yatırımlar, pik (telefon trafiğinin yoğun olduğu) saatler dikkate alınarak yapılmamış ve iyi planlanmamıştır. Abone artışları, gerekli yatırım artışlarından fazladır.

*Sözleşmeler gereği devlete sunulması gereken faaliyet raporları, Türkcell ve Telsim'in tek yanlı inisiyatiflerine bırakılmıştır. Arama blokaj (operasyon kusuru yüzünden gerçekleşmeyen görüşme) için sözleşmelerde bulunan yüzde 5'lik oran aşılmıştır.

*Sözleşmeye göre, bu durumda devletin tek taraflı olarak iki şirketle yaptığı sözleşmesinin fesih kararı hakkı olmasına rağmen, bu hak devlet tarafından kullanılmamıştır.

*Ulaştırma Bakanlığının konuyla ilgili bürokratlarının görevi ihmal suçu nedeniyle TCK gereği yargılanması gerekmektedir.

*Herhangi bir konuşma karşılığı olmadığı halde, abonelerden her ay alınan 'Sabit Ücret'in hangi amaçla alındığı belli değildir."

Görüldüğü gibi, yapılan özelleştirme sözleşmelerinin, türü ve biçimi ne olursa olsun, neredeyse hiçbirinde sözleşme kurallarına uyulmuyor; sermaye, var olanı "azami kâr" uğruna tüketip 'kullanılmaz' hale getirmenin peşindedir. Yanı sıra hizmet gelirlerine, sözleşmeler dışında ek 'araç'lar ekleyerek, kullanıcıların zorunlu kılındığı ödemelerle kârına kâr katmaktadır. Abonelerden her ay zorunlu olarak alınan sabit ücretlerden bir-iki tekelin elde ettiği gelir, her ay için 17 trilyon TL'yi aşmaktadır.

Tüm bu uygulamalar zinciri sonrası, "Telekom'un Özelleştirilmesi" adı altında yapılan talan şu şekilde gerçekleşmiştir:

1) Telefon ve kablolu TV şebeke hizmetleri, büyük kentler dahilinde 1 Temmuz 1986'dan günümüze özel şirketler tarafından yapılmaktadır.

2) 1997 yılı itibariyle kablolu TV şebeke yapımının yanı sıra, işletilmeleri de özel şirketlere verilmiştir.

3) 18 Şubat 1991 tarihli "uydu yer istasyonu gelir paylaşımı", anlaşmalar sonucunda PTT ile ABD kökenli COMSAT şirketi ortaklığıyla yürütülmektedir. İlk dört yıllık kârın yüzde 60'ını

PTT, yüzde 40'ını COMSAT alıyor. Abone yaygınlaşmasının zaman alacağı ve kazancın ilk dört yıl sonrası artacağı çok açık. Bu durumda COM- SAT'ın çıkarları gözetilerek ikinci dört yıllık kazanç oranlarında payı yüzde 60 belirlenmiştir ve geriye kalan yüzde 40 PTT'ye lüt-fedilmiştir.

4) GSM'de yapılan 27 Nisan 1998 tarihli özelleştirme sonucu, Türkcell ve Telsim'e sadece 400 bin abone için 1 milyar dolarla ve 28 yıllığına satılan sistemde daha şimdiden abone sayısı 8 milyonu geçmiştir. Ama anlaşmada belirlenen gelirin yüzde 74'ü Türkcell ve Telsim'e, yüzde 15'i Hazineye ve geriye kalan yüzde 11'i ise Telekom AŞ.'ye bazındaki bölüşüme devam edilmesi, sözleşme kapsamının değişmeyen ne-redeyse tek maddesidir.

5) 16 Kasım 1995'te yapılan özelleştirme ile internet hizmetleri SPRINT, SATKO, ODTÜ konsorsiyumuyla gelir paylaşımı üzerinden sağlanmıştır. TURNET (Ulusal internet ağı) ihalesini alan konsorsiyum, 7 yıllık sözleşme gereği ilk yıl yüzde 70.2 olan TT'un payını her yıl arttırarak 7. yıl sonunda yüzde 79.6'ya çıkaracaktır. Sözleşme sonunda mülkiyet Telekom'a geçecektir.

Kısaca; Telekom hizmetlerinin tamamına yakını, özel şirketlere, özelleştirme adı altında peşkeş çekilmiştir. Özelleştirme sözleşmesine uymayan şirket, salt yüksek kâr amacıyla çalışmış, yatırım ve hizmet taahhütlerini bir kenara itmiştir.

Kârlı Kuruluş: Telekom

Telekom, oldukça karlı bir kuruluştur. Bundan dolayı özelleştirmelerde sermayenin "hedef gözbebeği"dir ve sürekli, güncel tartışmalara ve siyasi parti temsilcileri arasında çıkar dalaşına neden olmaktadır.

Telekom, TRT ve Posta işletmelerinin zararını karşıladıktan ve hazineye yüzde 15 pay verdikten sonra, yılda ortalama 1.2 milyar dolar kâr eden bir kuruluştur.

Basında açıklandığı kadarıyla değeri 10 milyar dolar olarak belirlenen TT, satış yasasına göre yüzde 20'si emperyalist-kapitalist tekellere blok, yüzde 14'ü de emperyalist-kapitalist tekellerle ortaklığa giren işbirlikçi yerli tekellerin konsorsiyumlarına satılacaktır. Söz konusu payın değere oranı olarak, toplamda elde edilecek miktar, 3.9 milyar dolardır. Bu ise TT'un üç

yıllık kârıyla (bugünkü koşulların devamı durumunda) yaklaşık aynı düzeydedir. Sonuçta üç yıllık kâr için TT'un yağma ve talanı planlanmaktadır.

Telekom'da İstihdam

Türk Telekom, 75 bin civarında işçi ve emekçinin istihdamını sağlayan bir kurumdur. Bir işçi ailesini ortalama 4 kişi üzerinden hesaplandığımızda 300 bin insanın yaşam kapısıdır.

Telekom bünyesinde çalışan sayısı ('99 itibariyle):

-Daimi işçi sayısı: 201

-Geçici işçi sayısı: 23 bin 799

-Kadrolu memur sayısı: 959

-Sözleşmeli memur sayısı: 48 bin 070

-Toplam çalışan sayısı: 73 bin 029.

1999 yılının ilk ayı itibariyle telekomünikasyon personeli başına düşen hat sayısı Türkiye'de 269 iken, Avrupa'da 50 idi.

Telekom'da '99'un ilk 6 ayı itibariyle 18 bin 060 kullanılabilir kapasite mevcuttu. Bu rakam 6. ayda 19 bin 659'a çıkmıştır. Bu durum, talep yoğunluğunu ve kapasite artımının ne kadar hızlı olduğunu gösterir.

TT, istihdam ve kâr getirişi açısından çok önemli bir olanaktır.

Telekom Peşkeşinde İzlenen Hukuk Yolu

Burjuva diktatörlüklerinin tamamında olduğu gibi Türkiye'de de hukuk, sermayenin varlığı ve bunun teminat altına alınması üzerinden şekillenmiştir. Mahkeme salonlarında yazılmış olan "Adalet Mülkün Temelidir" özcesi bunun açık ifadesidir. Burjuva devlet, sermayenin nesnel hareketi önündeki engelleri yıkmak için, onun engelsiz gelişmesini sağlamak için hukuki tedbirler almaktan ve bunun için gerekli yasaları çıkartmaktan geri kalmaz. Özelleştirmeyi kolaylaştıran yasalar da onun bu türden faaliyetine bir örnektir. Türkiye'de burjuvazi, özelleştirmede sermayeye hukuksal olanakları aşağıda ifade edildiği gibi sağlamıştır.

3 Mayıs 1995 tarihli 4107 sayılı yasa ile daha önce Ulaştırma Bakanlığı'nda olan yetki, Özelleştirme İdaresi Başkanlığı'na (ÖİB) verilmiştir. Ancak söz konusu bu yasa, yürürlüğe konul-

mamıştır. 5 Mayıs 1996'da çıkarılan 4000 sayılı yasa ile telekomünikasyon hisselerinin yüzde 34'ünün satışına Bakanlar Kurulu'nun karar vereceği belirlenmiştir. Bu yasaya istinaden değer tespit komisyonu oluşturulmuştur. Son olarak çıkarılan 29.01.2000 tarihli ve 4502 Sayılı Yasa ile TT'un özelleştirilmesine karar verilmiştir. Bu yasayla telekomünikasyon hizmetlerinin, temel ve katma değerli hizmetler olarak özelleştirilmesi sağlanmıştır. Temel hizmetlerin yüzde 20'si yabancı konsorsiyuma, yüzde 14'ü yerli ve yabancı işletmecilere satışa çıkarılırken, yüzde 10'u posta işletmesine ve yüzde 5'nin de PTT ve Telekom çalışanları ile küçük tasarruf sahiplerine satılması hedeflenmiştir.

Türk Telekom gelirlerinin önemli kısmını, GSM veri data haberleşmesi, mobil telefon, kablolu TV hizmetleri gibi katma değerli hizmetler oluşturmaktadır. Bu kapsamdaki alanlar ise imtiyaz sözleşmeleri yoluyla özelleştirilecektir. Hazırlanan yasal düzenlemede devletin alacağı yüzde 51 hisse, yalnızca temel hizmetleri kapsamaktadır. 49 yıllık imtiyaz sözleşmesi kapsamında yürütülecek katma değer hizmetleri düşünüldüğünde, bu oran yüzde 50'nin altına düşmüş olacaktır. İlgili yasada ise "yüzde 50 üzerindeki pay devlette olduğu sürece TBMM denetimine ilişkin 3346 Sayılı Kanunun 9. Maddesi hükümleri uygulanır" denilmesi, devletin payının yüzde 50'nin altına düşmesi durumunun peşinen kabullenildiğinin belgeli, resmi itirafnamesidir. Telekom'un tekel durumu 2003 yılına kadar korunacak ve bu süre içerisinde gerekli alt yapı yatırım hizmetleri de devlet tarafından yerine getirilecek. Salt bu durum, Telekom talanını gösteren çarpıcı bir olgudur. Açıkça, her şeyiyle hazır, tüm eksikliği tamamlanmış, hatta önümüzdeki belirli dönemin ihtiyacına uygun yatırımları gerçekleştirilmiş olarak; özcesi "Yağma Hasan'ın Böreği", emperyalistlere ve işbirlikçilerine bizzat devletin çatalıyla lokma lokma, tıka basa yedirilecektir.

Özelleştirme Sonrası İstihdam Ve İşten Çıkarma Durumu

Yapılan tüm özelleştirmeler sonrası istihdamda büyük oranlarda daralma olmuştur. Bu durum, gerek dünyada, gerekse ülkemizde paralellik taşımaktadır. Hatta birçok işletme ve kurumda değişik yöntemlerle istihdam sıfırlandıktan sonra dar sayıda yenilenmektedir. Daha az sayıda

işçi ve emekçi, esnek çalışma yöntemleriyle aynı işi, hatta daha fazlasını çıkaracağı çalışmaya zorlanmakta, işe alım sözleşmelerinde bu hedeflenmekte ve başarılı olunmaktadır.

Özelleştirmeyle seyrinde işten çıkarılmayanlar ise, özelleştirme sözleşmesi kapsamında "özel" çalışma yöntemlerine razı olmaya zorlanmaktalar.

Aynı zamanda örgütsüzleştirme saldırısı da olan özelleştirme, sendikacı işçi sayısının azalmasını da hedeflenmekte ve sağlanmaktadır.

Özelleştirme sonrası istihdam durumunun belirlenebilen ve karşılaştırılabilen rakamsal sonuçları şöyledir:

Özelleştirme yapılan işletmelerde;

-Özelleştirme öncesi çalışan: 20 bin 972

-Özelleştirme sonrası çalışan: 6 bin 662

-İşten çıkarılanlar: 14 bin 310

-İşten çıkarma oranı: yüzde 68.2

Özelleştirme ve sendikalaşma;

-Özelleştirme öncesi sendika üyeleri; 6 bin 157

-Özelleştirme sonrası sendika üyeleri: 1 bin 724

-Kaybedilen üye: 4 bin 433

-Sendikasızlaştırma oranı: yüzde 72 (Kaynak: Petrol-İş araştırma verileri.)

Yukarıdaki veriler; çimento, liman, Türkiye Denizcilik, Havaş ve Usaş, Sümer Holding, ORÜS (Orman Ürünleri Sanayi), TÜRBAN, Elektrik, Sümerbank işletmelerindeki özelleştirme öncesi ve sonrası durumu gösteriyor.

Özelleştirme sonrası bazı kuruluşlarda yapılan işten çıkarma oranları:

PETLAS'ta yüzde 43.8, İpragaz'da yüzde 7.81, Sümerbank Salihli Valeks'te yüzde 100.

Özelleştirme yapılan bazı işletmelerde sendikasızlaştırma oranları:

PETLAS'ta yüzde 43.9, İpragaz'da yüzde 18.9, Sümerbank Salihli Valeks'te yüzde 10, Testaş'ta yüzde 46.6, Kümaş'ta yüzde 28.2.

Sendikasızlaştırma oranları:

	SSK'lı	Sendikalı	Sendika / SSK'lı %
Kamu işletmelerinde			
1997	897480	725048	80,2
1998	1042616	688980	66,1
1999	1093950	652834	59,7
Özel sektörde			
1997	4169265	380816	9,1
1998	4515966	343861	7,6
1999	4756050	303459	6,4

(Kaynak: SSK belgeleri.)

*Kaynaktan alınan verilere dair notlar:

-Kamu sektöründe bazı yılları, SSK verilerinde yer alan veya TİS kapsamı olarak açıklanan işçi sayılarının da üzerinde istatistiklerde yer alması nedeniyle, yüzde 100'ün üzerinde gözükmektedir. Bu yıllar yüzde 100'e yakın olarak anlaşılabilir.

-Yalnızca SSK'lı sendika üyelerini kapsar.

Tüm verilerin ve yaşanan özelleştirme örneklerinin ortaya koyduğu gibi, T. Telekom'un özelleştirilmesinde de çalışan işçi ve emekçi memurlar yoğun olarak işten çıkartılıyor, kalanlar da sendikal örgütlerinden mahrum bırakılıyor.

Telekom'un Özelleştirilmesi Durumunda

1) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda tüm telekomünikasyon hizmetleri (GSM, telsiz, uydu dahil vb.) emperyalizmin ve işbirlikçi yerli tekellerin denetimine geçecektir. Yeni sömürge Türkiye'nin güvenlik, savunma vb. özel ihtiyaçları dolaylı olarak denetlense dahi, bu durumda detaylarına kadar bilgi deşifrasyonu sağlanacaktır.

2) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda tüm telekomünikasyon ücretleri, başlangıçta kısmen ucuz tutularak abonelerin sayısı arttırılacak ve hemen akabinde özelleştirmelerin yapıldığı diğer ülkelerde olduğu gibi ücretler aşırı yükseltilecektir. Arıza tamiri, bakım ve telsiz hizmetlerinde kalite düşecektir.

3) Türk Telekom kamu kuruluşu olduğu durumda dahi "Tele Kulak" skandallarıyla karşılaşılması, özelleştirme sonrası işin vehametini ortaya koymaktadır. Böylece parası ödendiğinde her türlü hizmete açık bir kurum halini alacaktır.

4) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda telekomünikasyondan yararlanma oranının düşük olduğu ve dolayısıyla kâr marjının kısıtlı olduğu bölge ve alanlara hizmet gitmeyecektir. Kâr marjı oranında hizmet kalitesi gerçeğiyle karşılaşacağız.

5) Kurumlar vergisi sıralamasında ilk sırada yer alan TT'un özelleştirilmesiyle devlet, büyük bir vergi kazancından mahrum kalacaktır.

6) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda bu kurumun elindeki kamu arazileri ve SİT alanları da yağmanın bir parçası olarak işgal ve talan edilecektir.

7) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda

posta işletmesi, TRT ve Hazine, TT'un katkısından mahrum bırakılarak büyük bir borç batağına sokulacaktır.

8) Büyük kâr getiren bir kurumun, sadece üç yıllık kazancı karşılığı özelleştirilmesiyle, bürokrasi içinde ve çevresinde geçimini sağlayan asalaklar ve yeni yolsuzluklar için imza atılmış olacaktır. (Siyasi partilerin her özelleştirme sonrası kamuoyuna yansıyan, soruşturmalara uğrayan yetkililerinin ortaya saçılan ve hızla örtülen pislikleriyle bu durum 'devlet geleneği' haline getirilmiştir).

9) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda sayıları 75 bini bulan Telekom çalışanı işsiz ve yaklaşık 300 bin kişilik bir nüfus aşsız bırakılacaktır. Yeni alınan kadrolarla sendikasızlaşma sağlanacaktır.

10) Türk Telekom'un özelleştirilmesi durumunda Telekom çalışanlarının, Telekom Posta emekçilerinin, basın kuruluşlarının ve diğer kamu yararına hizmet sağlayan kuruluşların indirimleri kaldırılacaktır.

Telekomünikasyon Çalışanlarının Sendikal Örgütlenme Durumu

Haberleşme alanındaki işyeri, işçi ve sendikalaşma;

	Ocak 1985	Temmuz 1989	Ocak 2000
İşyeri sayısı	-	1848	1579
Toplam işçi	9089	23060	40168
Sendikalı işçi	4821	21185	31011
Sendikalı işçi %	53	91.6	97.1

(Kaynak: Çalışma Ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Hayatı İstatistikleri.)

Haberleşme alanında kadın ve erkek işçilerin oranları;

	Kadın	Erkek	Toplam
Kamu	3318	32121	35439
Özel	355	2712	3047
Toplam	3653	34833	38486

Haberleşme alanında kamuda çalışan toplam işçiler içinde kadınların oranı yüzde 9.4, erkek işçilerin oranı ise 90.6'dır. Özel şirketlerde çalış-

şan toplam işçiler içinde kadınların oranı yüzde 11.0 iken, erkeklerin oranı ise yüzde 89.0 dır. Telekomünikasyon alanında çalışan toplam işçilerin yüzde 9.5'i kadın, yüzde 90.5'i ise erkektir.

Not: Veriler Ocak 1999 tarihlidir.

Bu alanda Türk-İş'e bağlı olarak örgütlenen T. Haber-İş Sendikası üyelerinin yıllara göre sayıları:

Temmuz 1988'de 13 bin 650, Temmuz 1989'da 20 bin 449, Ocak 1991'de 19 bin 774, Temmuz 1994'te 38 bin 253, Ocak 1997'de 38 bin 492, Ocak 1999'da 7 bin 826 ve Ocak 2001'de de 8 bin 121'dir. Bu son rakamlar, T. Haber-İş'de sendikasızlaştırma oranının yüzde 47.40 olduğunu gösteriyor.

Bu alanda örgütlü diğer bir sendika ise DİSK'e bağlı Yeni Haber-İş Sendikası'dır. Yıllara göre üye sayıları;

Temmuz 1994'te 50, Ocak 1997'de 45, Ocak 1999'da 45, Ocak 2000'de 45 olup, sendikalaşma oranı yüzde 0.11'dir.

Emekli Sandığı Aktif İştirakçileri, 2 milyon 90 bin ve sendikalı kamu çalışanı sayısı 500 bin sınırındadır. Sendikal örgütlenmelerin halen yetersiz ve gündün güne eriyen grafik çizmesi, işçi ve emekçilerin sendikal bürokrasiye karşı güvensizliğinden vd. etkenlerden kaynaklanmaktadır. Ancak ve ancak, sınıf sendikacılığı anlayışıyla örgütlenme ve mücadele ekseninde bu güvensizlik sökülüp atılabilir.

Kamu çalışanlarının dönemselsel yıl ortalamasıyla ücret artışları:

1997 Ocak'ında yüzde 33.6, Mart'ında yüzde 21.5, Temmuz'unda yüzde 30.9 olarak yapılan ücret artışı ile toplam yüzde 80.2'lik artış gerçekleştirilmiştir.

1998 Ocak'ında yüzde 35.3, Mart'ında yüzde 7.22, Temmuz'unda yüzde 11.2 olarak gerçekleştirilen ücret artışları ile yıllık yüzde 54.8'lik gelir artışı sağlanmıştır.

1999 yılı Ocak'ında yüzde 30.8, Mart'ında yüzde 20.3, Temmuz'unda yüzde 44.1'lik artışlarla yıllık artış miktarı yüzde 15.1'le sınırlandırılmış.

Geçen yıl yapılan IMF'ye endeksli kemer sıkma politikaları ile kemerlerinde sıkılacak delik kalmayan kamu işçi ve emekçileri, sefalet ücretlerine, bu yıl yapılması planlanan ve bütçe hazırlığı kapsamında ilan edilen yüzde 10'luk "zam gaspı" ve arkasından açıklanan "vergi gaspı" artışlarıyla tüm kamu çalışanları, açlığa mahkum edilmişlerdir.

"İş güvenliği yasa tasarısı" ve memurların işten atılmalarını kolaylaştıran KHK çalışmaları mecliste onaylama sabırsızlığıyla bekletilmektedir.

Bu anlamda özelleştirmeye, sendikasızlaştırmaya, KHK saldırısına, vergi artırımını saldırısına, "iş güvenliği" saldırısına karşı mücadele etmek, yakın süreçte özelleştirme talanından nasibini alan başta petrokimya, enerji, demir-çelik alanlarında çalışan işçi ve emekçilerin görevi olduğu gibi, haberleşme alanında çalışan tüm işçi ve emekçiler açısından da hayati önem taşımaktadır.

Özelleştirmeye karşı mücadele, aynı zamanda antiemperyalist içerikli mücadeledir.

Özelleştirmeye karşı mücadele, sadece işçi sınıfını değil, bütün emekçileri, halkı doğrudan ilgilendiren bir mücadeledir. Özelleştirmeye karşı mücadele emperyalizme, tekelci sermayeye karşı mücadelenin somut bir biçimidir. Özelleştirmeye karşı mücadele, aynı zamanda antiemperyalist demokratik devrimin doğrudan bir sorunudur.

Özelleştirmeye karşı mücadele salt iktisadi alanda bir mücadele olarak algılanmamalıdır.

Özelleştirmeye karşı mücadele, siyasi öğeleri ön planda olan, belirleyici olan bir mücadeledir. Bu, emperyalist talana, tahakküme, sermayenin uluslararasılaşmasına karşı mücadeledir.

Türkiye'de Cezaevleri Gerçeği Ve Direniş

21. yüzyılın başındayız. 20. yüzyıl, acılarla dolu sayısız çatışmalar, sınıf savaşlarının en acımasız ve en sert biçimlerine tanıklık etti. En rafinesi Hitler Almanya'sı ile anılan faşist iktidarlar ve faşizme karşı dünya çapında yürütülen mücadelelerle dopdolu bir yüzyıl. Hasımlarını alt etmek için başvurduğu katliam, sınırsız işkence, göz-yaşı ve acılarla örülü barbar iktidarlar karşısında dünya proletaryası büyük başarılar kazandı. Özgürlük ve sosyalizm kavgasında yürüyenlerin payına da, çoğu kez zindanlar, sürgünler, hücreler; en gaddar biçimleriyle katliam ve şiddet düştü. Vietnam'da Saygon zindanları, Arjantin'de on binlerce kayıp ve okyanuslara atılan insanlar, Almanya'da Hitler kampları, Kürdistan'da diri diri yakılan insanlar 20. yüzyıl vahşetinin kimi örneklerini oluşturmaktadır. Ve dünya çapında büyük zaferler kazanan sosyalizmin yenilgisiyle sonuçlanan geride bıraktığımız yüzyıl, sorunlarla yüklü ağır bir miras aktardı 21. yüzyıla.

Zindanlar ise sınıflar mücadelesi tarihi boyunca bu kavgada değişik biçimlerde hep özel bir yer tuttu. 2. Dünya Savaşı sonrasında da daha organize, Pentagon merkezli politikalarla müdahale planları geliştirildi, ona uygun mekanlar inşa edildi. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde de zindanlar bir dizi aşamalardan geçerek dünyada eşine az rastlanır vahşetin, katliam ve devlet şiddetinin en karanlık ve kirli uygulama alanlarından biri oldu. 12 Eylül askeri faşist darbesiyle birlikte, omuzları kalabalık generallerin ülke-

yi yarı açık cezaevine çevirdiği koşullarda çok daha özel bir yere oturdu. 12 Eylül, cezaevleri politikasında sistemli, düşünülmüş ve her defasında yeni biçimlerle geliştirilmiş bir dönemin başlangıcını ifade eder. Tutsaklar bu süreçlerden onurlu, kahramanca ve destansı direnişler yaratarak, bugünlere geldiler. Şimdi ise yaşanan tüm yıkıntılar arasında kendilerine dayatılan hiçleş-tirme saldırısına yanıt vererek kendi tarihlerini yapma savaşı veriyorlar. Kapitalist kuşatılmışlığın ideolojik, siyasal bombardımanı ve fiili saldırıları karşısında sosyalizm idealine bağlılık, devrimci inanç ve kararlılıkla yürüyorlar...

12 Eylül Zindan Gerçeği

12 Eylül askeri faşist darbesiyle iktidarı ele geçiren generaller çetesi, bütün toplumda terör estirdi. Spor salonlarında, askeri kışlalarda, okullarda, köy meydanlarında yapılan işkenceler ve estirilen devlet terörüyle toplumsal dinamikler ezildi, toplum sindirildi. Gözdağı verilmiş, korkutulmuş, bütün örgütlü bağlarından koparılmış, hakları gasp edilmiş, örgütlülükleri dağıtılmış, doğal devrimci liderleri zindanlara doldurulmuş çıplak faşist terör yolundan, kitleler üzerinde tam bir denetim kurulmuştur. Generalerin otoritesine boyun eğerek onları alkışlama bütün topluma dayatıldı. Aksi her durum cezaevlerini boylamak demektir. İki kişiden fazla bir araya gelmek, hak aramak, konuşmak yasaktı. Askeri darbenin amacı; devrimci güçleri tümünden teslim almak, yok etmektir. Bu amaçla çok geniş

çaplı tutuklamalara girişildi. Devrimci, ilerici kesimler aylar süren işkenceli sorgulardan geçirildi. Darağaçları kuruldu vb...

Generaller, darbe hazırlığı yaparken, onun önemli bir ayağı olan cezaevlerine dair planlarını da yapmış, stratejilerini çizmişlerdi. Beşli çetenin bileşenlerinden olan General Necdet Üruğ tarafından 1979 Aralık ayında MGK'ya sunulan raporun, tedbirler kısmında şöyle deniliyordu:

“Devletin düzeni ve milletin birliğine yönelik çeşitli gençlik kesimlerinin eylemlerine karşı kuşakları bir araya getirici, en azından nötr kitleyi koruyucu ve uç grupları caydırıcı her türlü siyasal ve ideolojik etkiden uzak, milli bir psikolojik savaş stratejisinin tespit edilmesi, bunun yöntemlerinin saptanıp, süratle devlet çapında uygulamaya geçilmesi sağlanmalıdır. Belirli yazarlar bir konsept etrafından toplanılmalıdır.

“Anarşi ve terör olaylarında suçlu kişilerin çoğunun askerlik yapmamış kişiler olduğu dikkate alınarak, ... askeri kamplarda eğitime tabi tutulmalarını, böylece isyankâr ve katı düşünceli gençlerin otoriteye hürmetkâr olmaları için uygun bir telkin imkanı sağlanmalıdır.” (12 Eylül'e Doğru Koşar Adım, Cüneyt Arcayürek)

Üruğ'un buyruğu darbeden sonra yasa oldu. Hiçbir hukuksal dayanağı olmayan 12 Eylül askeri faşist darbesinin yasaları, generaller çetesinin iki dudağı arasında çıkan her şeydi. Generallerin buyrukları, orman kanunlarının geçerli olduğu 12 Eylül Türkiye'sinin koşullarında yaptırım ve barbarlığın hukuku oldu.

Dışarıda teslim alınan toplum gerçeği ile, içeride devrimci tutsaklara dayatılan teslimiyet buluşturulmak isteniyordu. Generaller, otoritesine 'hürmetkâr' olmayan tüm kesimlerin hizaya sokulmasında kararlıydılar. İdeolojik-siyasi, psikolojik ve fiziki boyutlarıyla dayatılan bu proje, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Pentagon'lu stratejistler, psikolog, sosyolog vb. vahşet uzmanlarının çalışmalarından sonra şekillenmiş insan kasabı Dr. Schein'in 24 maddelik programı eksen alınarak hazırlanmıştı. İsrail'in esir aldığı Filistinliler'e, ABD, Vietnam, Arjantin, birçok Latin Amerika ülkesi ve Albaylar cuntası döneminde Yunanistan'da uygulandı. Anayasa ve yasalarını faşist İtalyan yasalarından alan, emperyalist gericiliğin sadık izleyicisi Türkiye Cumhuriyeti devleti, bu alanda bağlı kaldığı hattan yürüdü.

Sınırsız bir kin, intikam hırsı ve öfke duygusuyla saldırı hamleleri geliştiren generaller, “otoriteye” teslim olmayan direniş merkezleri durumundaki cezaevlerinde kısa sürede sonuç almak istiyorlardı. Yasaklar, saldırılar, “beyin yıkama” yöntemleri düşürülmüş teslim alınmış kişilikler yaratmak amacıyla peş peşe geldi. Cezaevleri poliste yapılan işkencelerin daha uzun sürece yayılmış teslim alma saldırılarıyla tamamlandığı özel askeri kamplara dönüştürüldü ve aynı hedefle askeri eğitimi uygulama merkezleri haline getirilmek istendi. Buralarda, tutsakların politik kimliği, devrimci ruhu ve insan onurunu çiğnemek, ayağa düşürmek için askeri faşist “otoriteye hürmetkâr olmaları” mutlak olarak dayatıldı.

“Toplam eğitim ve iyileştirme”nin bir parçası olarak askeri üniformalılar karşısında “hazır ol”a geçme, bayrağa saygı duruşunda bulunma, İstiklal Marşı söyletme, Nutuk'u ezberletme, ırza geçme, foseptik çukuruna sokma, günlerce aç-susuz bırakma, yemek duası söyletme, dışkı yedirme ve her gün birkaç posta dayak dönemin karakteristik yanısıydı.

Gelir dağılımındaki adaletsizliğin yanı sıra, işkence ve vahşet uygulamalarında da hep başa oynayan TC devleti, sömürgeciliğe başkaldıran Kürt ulusal devrimcilerinin toplandığı Diyarbakır Cezaevi'nde, ABD alçaklığının Vietnam'daki uygulamalarını geride bırakan insanlık dramı tablosu yarattı.

İki Önemli Merkez: Diyarbakır Ve Mamak

Uygulanan politikalar, ideolojik ve fiili saldırılar bütün cezaevlerinde dayatılırken, konumları, tutsak bileşenleri bakımından Diyarbakır, Mamak ve İstanbul Davutpaşa zindanları özel bir yere sahipti. Buralardan geliştirilecek çizgi, Türkiye ve Kürdistan devrimci hareketinin sadece cezaevleri yönüyle değil, geleceği bakımından da önemli ve hatta kimi devrimci örgüt ve partiler bakımından belirleyici bir yere sahipti. Birçok siyasal yapının nabızı bu cezaevlerinde atıyordu.

12 Eylül askeri faşist iktidarın on binlerce politik tutsağı doldurduğu toplama kamplarında, sistemleştirilmiş ağır işkencelerle birlikte TKP, TİP, TSİP gibi partiler daha baştan teslim oldular. Eylemleriyle ünlenmiş “radikal” solda gözükken “Eylem Birliği” örgütü de beyaz bayrağı kaldırdı.

Sonraki yıllarda ise Türkiye devrim tarihinde ciddiye alınır bir iz bırakmadan silinip gitti.

Dönemin ağırlığı ortada. Her gün, her saat göğüs göğüse, düşmanla çıplak bir savaşta özgürlük tutsaklarının, teslim olmamak ve bu zorlu savaşı ayakta kalarak sürdürebilmek için ağır bedelleri göze alacak direnme azmi, işçi sınıfı ve ezilen emekçi kitlelerin davasına bağlılıktan başka silahları yoktu.

Yaklaşık iki yıl süren bir ayrışma dönemi ve sonrasında da devam eden çatışmanın özü, teslim olup olmamaktı. Sonuç, Türkiye devrimci hareketinin geleceğinde de rol oynayacaktı. Dışarıdaki mevziler dağıtılmış, devrimci, komünist parti ve örgütler, örgütsel ve politik yenilgi almış ve tutsak düşmüş kadrolara ideolojik yenilgi ve teslimiyet dayatılıyordu. Dev-Yol önderleri ideolojik yenilgiyi Ankara Mamak'ta kabullendi ve bunu dava duruşmalarına taşıyarak bir bakıma ilan etti.

Dişe diş süren çatışmada, generaller otoritesinin mutlak hakimiyetinin sağlandığı iki cezaevi; Diyarbakır ve Mamak oldu. Yurtsever devrimcilerin ana gövdesini oluşturduğu Diyarbakır zindanı Dörtler'in ateşiyle yeniden tutuştu, ayağa kalkmayı başardı ve özgürleşme yolunda ilerledi. Mamak ise, çürümenin ve teslimiyetin çemberini kıramadı. Üruğ'un çerçevesini çizdiği strateji ekseninde generallerin dayattıkları "Milli Psikolojik Karşı Savaş Stratejisi" Mamak'ta sonuç verdi. "Karıştır-barıştır" politikası ve "Toplum Eğitim ve İyileştirme" uygulaması ne yazık ki, karşı devrimin elinde psikolojik bir üstünlüğe ulaşmış olarak diğer cezaevlerinde daha pervasız saldırılar örgütlemelerinin vesilesi oldu.

Devrimci Yol, Kurtuluş ve TDKP davalarından tutsakların ağırlıklı kitlesini oluşturdukları bu cezaevinde yaşanan tablo, devrimci hareket bakımından içler acısıdır. Özellikle Dev-Yol önderlerinin geliştirdiği çizgiyle Mamak'ta başlayan hat, tartışma süreçlerine giden yönelimin temellerini oluşturdu. Örgütsel ve politik yenilgi, ideolojik yenilgiyle buluşarak devrimci çizginin terkedilmesi ve bütünüyle tasfiyeyi içeren CHP'de örgütlenme fikirlerinin gelişmesine kadar uzandı.

Yeni Bir Uygulama: Özel Tip Cezaevleri

Yaptırımların çok yoğun, her bakımdan saldırı ve işkencelerle birleştirildiği ilk dönem bir ele-

me süreciydi de. Bu dönemde sonuç aldıkları yerlerde ayrışmalara gidildi, farklı koşullar şekillenmeye başladı. Pişmanlığı kabul edenlerin kaldığı yerler; faşistlerle karışık kalınan, yenilmiş ama karşı tarafa iltihak etmeyenlerin tutulduğu koşullar ve tamamen politik tutsakların ayrı kaldıkları koşullar gibi...

Devletin her türlü imkanlarıyla yaptığı, azgın ve pervasız saldırılar karşısında devrimci kişiliğini, siyasal inancını koruyan ve militanca direnme çizgisini sürdüren tutsaklar için yeni mekanlar hazırlandı. 12 Eylül zindanlarında acılı, zor; ama bir o kadar da onurlu mücadelelere sahne olacak bu alanlar, "ıflah olmazlar"ın toplandığı yerler olarak, Pentagon deneyimlerinden de yola çıkılarak hazırlanmış "Özel tip cezaevleri"ydi. Bu cezaevlerini özelleştiren, onların mimari yapısı değil, uygulanan politikalar, ideolojik ve fiili saldırılarla şekillenen yaptırımlar, özcesi dayatılan teslimiyet statüsüydü.

Generaller iktidarı, sistemlerini, teslim alınamayanların toplandığı bu cezaevlerinde, "ıslah etme"yi, "otoriteye boyun eğme"yi kısa sürede başarmaya dönük kurmuşlardı. Buna kesin kararlıydılar. Sosyolog, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, öğretmenleri ve işkencecileriyle tam tekmil teslimiyeti; işçi sınıfı ve ezilen milyonların davasına ihaneti dayatıyorlardı. Peşpeşe özel tip cezaevlerini açarak uygulamaya geçtiler.

Hedeflerini ilgili tüzük maddesinde şöyle açıkladılar:

"Kamu düzenini sarsmak, hür demokratik rejimi ve devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünü bozmak amacıyla ve ideolojik nedenlerle gasp, banka soygunu, patlayıcı madde bulundurma, adam öldürme, yasadışı örgütlenme gibi anarşi ve terör suçlarından hükümlü olanlar kendilerine özel iyileştirme ve eğitim çalışmalarının uygulanacağı, pekiştirilmiş güvenlik önlemleri alınmış toplu iyileştirme ve eğitim uygulanan özel kapalı cezaevlerinde toplanır."

Tüzük ve yönetmelikler, askeri faşist beyinlerin yönlendirdiği savaş koşullarını andıran militarist kafalarca hazırlanmış ve yürürlüğe konmuş belgeler niteliğindedir. Özel tip cezaevleri uygulaması da, Türkiye coğrafyasının bu tarihi koşullarında şekillenmiştir. Tutsaklara bütün yollar kapatılmış, her şeylerine el konulmuştur. Ama emir komuta zincirinin bir türlü anlayamadığı ve el koymayı başaramadığı yürekler ve beyin-

ler vardı. Bütün barikatlardan, siperlerden yoksun ve iktidar güçlerinin her tür teknik üstünlüğü koşullarında savaşıyor ve düşmana onlarca defa diz çöktüren yürekler ve beyinlerdi bunlar. Bu çatışmada da egemen sınıflar nihai başarıyı sağlayamadı. Özellikle İstanbul cezaevleri birer direniş kaleleri olmayı sürdürdü. “İslah” olmayanlar için hücreler devreye girdi. Kimi nakiller yapıldı. “İslaha yönelmeyenler” ve “İslah olmayacakları anlaşılan”lar, “bireysel iyileştirme” ve “eğitime” tabi olacak; tecrit koşullarında en acımasız işkence ve yaptırımlarla ezilmeye, yok edilmeye çalışılacaklardı. Bunun için de sayılarının olabildiğince azaltılması gerekiyordu. Ama istedikleri halkayı yakalayamadı, direnen tutsak kitlesini bekledikleri düzeye çekmeyi başaramadılar.

Direnenler Yeniden Kazandı

Her kısa erimli dönemde sil baştan saldırılar örgütleyen ve filmi yeniden başa alan generaller cuntası, özel tip cezaevleri uygulamasının da çözümsüzlüğünü, beklentilerinin umutsuzluğunu yaşadılar. Davutpaşa, Sultanahmet, Metris daha sonra açılan Sağmalcılar cezaevleri kitlesel direniş merkezleri oldu. O dönem idamların infaz edilmesiyle, işkence ve idamlara karşı tutum alındı, haykırılan sloganlar cezaevleri duvarlarında yankılanarak gökyüzüne yükselen bir direniş meşalesi gibi aydınlık geleceğin ışınlarını saçtı. Bu, generalleri çıldırtan, çileden çıkaran bir durumdu. Baskının, şiddetin, işkencenin kâr etmediği; bilincin, onurun ve davaya bağlılığın bilemediği çelik irade vardı çünkü.

Bu savaş, sömürücü iktidarın barbarlık, kan ve vahşetle sofralarını süsleyen bezirganların saltanatına karşı, işçi sınıfı ve emekçi milyonların kurtuluş davasında kendini feda etmeyi göze alanların savaşıydı. Her türlü silahı, askeri donanım ve zor araçlarını ellerinde bulduran ve kullananların yenemeyeceği irade, devrim ve sosyalizm inancının soylu direnişleri, aynı zamanda ’71 devrimci hareketinin teslim olmama, direnme geleneğini geleceğe taşıma savaşıydı.

Tek Tip Elbise Dayatması

Askeri faşist iktidarın devrimci tutsaklara yönelik önemli saldırı araçlarından birini ünlü kısaltılmış haliyle TTE (tek tip elbise) dayatması oluşturdu. Bütün cezaevlerini “Mamaklaştırma” politikası tutmayınca bir çok ceza-

yaptırımlar, işkence ve baskılar devam etti, kazanılmış haklar gaspedildi ama her mevzi için dişe diş direnildi, bedeller ödenildi. TTE dayatması her durumda yeni bir genelge ile birlikte bir çok yaptırımın beraberinde uygulanmasını da getiriyordu.

Kuşkusuz ki, TTE dayatması bir devlet politikası, siyasal baskıların bir parçası olarak gündeme geldi. Bir çok gerekçe sıralanabilir, ama en önemli yanı, tutsaklar üzerinde suçluluk psikolojisi yaratmaktı. Nitekim kimi yerlerde TTE ile birlikte yakalara suçlu etiketi de taktırılıyordu. Ama burada daha da önemli olan TTE dayatmasının direnen tutsaklar cephesinde bir ayrışmayı da getirmesiydi.

TTE giyenler ve giymeyenler ayrışması kimi devrimci örgütler şahsında yaptırımlara uyma yönüyle kapı aralarken, diğerleri bakımından bu yorum gerçekçi olmayacaktır. Ayrışma, devrimci kalma ve teslim olma ayrışması değildi. Tabi ki, direniş hattını geliştirme ruhu ve perspektifine sahip olmayanlar TTE’yi zaten giyecekti ve devamındaki yaptırımlara da uymuş olacaklardı. Ama bazı devrimci yapılar bakımından sorunu böyle yorumlamak yanlıştı. Nitekim, TTE’yi “mavi kefen” olarak değerlendirip, bunu ilke düzeyine çıkaranlar, direniş hattını büyütme, yeri geldiğinde geri çekilerek daha geniş kesimleri bu hatta tutma politikasını geliştirmede problem yaşadılar.

TTE bir çok devrimci örgüt bakımından politik yaklaşım farklılığını ifade ediyordu. Ve esasında soruna yaklaşımın en önemli araç noktası da, ilkesel olanla ilkesel olmayan arasındaki ayırım ve düşmanla girilen çatışmanın hangi basamaklarında esnemeye gidilebileceği sorunlarıydı.

Gündeme getirilen TTE dayatması her bir dönemde farklı olmuştur. Ve dolayısıyla bu dayatmanın içeriği, oynayacağı rol her bir dönemin kendisi içerisinde de farklılıkları taşıyacaktır. Bu tamamen sorunun yaşandığı koşullarda, güçler dengesinin durumu, dış koşullar ile direniş mevzisindeki tutsakların kendi buldukları pozisyondan yaşanan bir dizi gelişme ile birlikte ele alınabilir, alınmalıdır.

Tek tip elbise dayatması ilk gündeme geldiği koşullarda zaten bir dizi yasak, baskı ve yaptırımın üzerine otururken sonraki yıllarda kazanılmış hakların gaspıyla birlikte gündeme gel-

miştir. Bir yanı “tutuklu statüsü” yaratmaksa, diğer yanı, beraberinde getirilen bir çok saldırıyla birlikte düşünüldüğünde, tutsakların siyasal kimliği, devrimci onuru ve kişiliğini yok etmenin bir parçası olarak gündemleştirilmesi idi. Bu yaptırım da tutsakların kararlılığı ve yıllar süren direnişleriyle paçavraya çevrildi, püskürtüldü. Bütün sivil giysilerin operasyonlar düzenlenerek toplatılması, kışın dondurucu soğuşunda beton duvarlar arasında bir kaç yıl sürecek “don atlet” ile tutma saldırısı da tutsakların direncine çarparak parçalandı. Disiplin cezalarının verilmesi, yıllar süren görüş ve havalandırma yasakları, dava duruşmalarının tutsakların gıyabında yapılması, infaz yakmalar vb. bir dizi ardı sıra gelen saldırılar sökmeydi. Ve devlet sonu gelmez saldırılarından TTE özelinde de bir kez daha yenilgi aldı.

Pişmanlık Yasası

Ünlü bir deyim vardır; “Osmanlı’da oyun bitmez” diye. Osmanlının torunları, burjuva devletin bilimüm kirli ve karanlık iktidarlarında da oyunlar bitmemiş, her türlü kanlı hileler örgütlenmiş ve sayısız ihanet çemberleri kurulmuştur. Ermeni katliamında, Kürt isyanlarında, işçi kitle eylemleri, 1 Mayıslar ve daha nice çelişki ve çatışmalarda kalleşçe yöntemler denenmiştir. Devrimci örgütler her zaman kirli oyunların, kompoların ilk hedefleri arasında yer almıştır.

Generaller çetesinin komutasındaki 12 Eylül zindanlarında süren ağır işkencelerin yanı sıra, devrimci cephede çözülme yaratmak, ihaneti geliştirmek için “itirafçılaştırma” dayatılmıştır. Cezaevlerinde “iyi yaşam” koşullarının sunulması, havalandırmaya rahatça çıkabilme, sportif ve sanatsal faaliyetlerde bulunma, kütüphanelerden yararlanma, aile görüşleri yapma vb. olanaklardan yararlandırılarak dönekleştirme politikası geliştirilmeye çalışıldı. İlk birkaç yıl fiilen sürdürülen dönekleştirme çalışmasına ANAP hükümeti döneminde 1984’te “Pişmanlık Yasası” ile yeni bir boyut kazandırıldı. Döneklik, burjuva devletin kirli yasalarında resmen yer aldı.

Aydınlatılması ve sorumlularının tarih karşısında hesap vermeleri gereken bu karanlık dönemde faşist diktatörlük delilsiz, savunmasız yargılamaları, idamları, onlarca yıl sürecek ağır hapis cezalarıyla zindanlarda çürütmeyi tutsakların ensesinde “Demokles’in kılıcı” olarak salandırmıştır. Bundandır ki, -ihanet yasası- en

başta ceza indirimini öngörmüştür. Özal hükümeti çıkardığı yasa ile, cezanın 3/4’ünü düşürme, salıverme durumunda ise, yeni bir kimlik çıkarma, dış ülkelere gönderme gibi olanaklar sundu. Bu önemli bir saldırı aracıydı. 12 Eylül öncesinin yükselen devrimci rüzgarıyla politik mücadeleye katılmış, ama devrimci çalışma içerisinde bilimsel bir inanca kavuşmamış, zayıf ve sallantılı unsurların düşürülmesinde başvurdukları temel saldırı araçlarından biri olarak geliştirildi. Bununla birleşen işkencelerle pekiştirilmiş uzun süreli cezaevi yaşamı tutsakların direncini kırmaya dönük etkileyici önemli faktörlerden biri oldu. Ama on binlerce politik tutsaktan sadece iki yüze yakın bir kesim ihanet belgesini imzaladı. Bunlardan bir kısmı ise sonradan, yaptıklarından utanç duyduklarını söyledi, uğradıkları aşağılanmaları, düşkünlüğü açıklayarak ihanetten vazgeçtiler.

İhanete kitlesel bir boyut kazandırma amacıyla fiili imtiyazlı konumdan, yasal düzenlemeye geçerek de bekledikleri sonucu alamadılar. İhanet yasası, yeniden kapsamlı bir saldırıyla gündeme gelmişti. Etkili olması da buradan sağlanacaktı. Yasa belli bir dönem için geçerliydi. Ama tekrar tekrar uzattı ve yeniden denediler. 1988 yılında Özal hükümeti tarafından bir kez daha iki yıllığına yürürlüğe konuldu. Yasanın hükmü bu defa daha da zayıf kaldı. Tutsak yakınlarının, demokratik kurumların, işçi sınıfı ve gençlik mücadelesinin yükselmeye yüz tuttuğu bu dönemde ihanet yasasının etkili olma olasılığı haliyle zayıftı ve nitekim öyle oldu.

Devletin ideolojik çözülmeyi bu en pespaye, en aşağılık, ve en kepaze biçimiyle dayattığı ihanet karşılık bulmadı. Her sepette çıkabilecek kadar çürük elmanın ayıklanmasıyla, egemen sınıflarda yeniden hayal kırıklığı yarattı. Cezaevleri direniş mevzisinde düşenler, yenilenler dahi bu en kötü biçimiyle düşürülmüşlüğü kabul etmediler. Sınıflar mücadelesinin bu zor, faşist iktidarın bütün askeri ve teknik üstünlüğüne, davayı satma karşılığında sunulan imtiyazlara karşın devrimci savaşılar siyasal kimliklerini, davaya bağlılığı ve onurlarını korumayı bildiler. İnanç ve ideallerinin gücüyle bedenlerini savaş mevzilerine sürmeye devam ettiler. Devlet, dönecliği ödüllendirerek tutsak direnişçilerin iradesini kırmayı başaramadı, direnenler karşısında yenilgiye uğramanın hüznü sonunu yaşadı.

Eylem Biçimleri Olarak, Açlık Grevleri Ve Ölüm Oruçları

Dizginlerinden boşalmış faşist devlet terörünün, cezaevlerinde giriştiği sınırsız baskı, işkence, yasak, ideolojik teslim alma saldırıları ve katliamlar karşısında tutsaklar kendi verili koşullarında sayısız defa açlık grevlerine gitti, fiili direnişlere geçtiler. Sloganlar haykırma, sayım vermeme, kapı dövme vb. direnişler artık tutsakların günlük yaşamlarının bir parçasını oluşturuyordu. Hak gaspları ve saldırılar karşısında açlık grevlerinin sayısını tutmak ise imkansızlaştı.

12 Eylül'den bu yana hep tartışma konusu olmakla birlikte, ölüm orucu eylemine ise bugüne kadar bir çok defa başvuruldu. İlki 1982'de Diyarbakır'da gerçekleştirildi. Cezaevlerindeki teslimiyet çemberinin kırılması ve saldırıların son bulması amacıyla başlayan ölüm orucu eyleminde Kemal Pir 7 Eylül, Hayri Durmuş 12 Eylül, Akif Yılmaz 15 Eylül ve Ali Çiçek 17 Eylül günü yaşamlarını yitirdiler. Yine Diyarbakır'da, 1984 başında 54 gün süren açlık grevinde ise Orhan Keskin ve Cemal Azat şehit düştüler. Diyarbakır'da teslimiyetten dirilişe geçilen hattın örülmesinde bu direnişlerin payı büyüktür.

İkincisi ise, 1984 ortalarında İstanbul Sağmacılar Cezaevi'nde yaşandı ve 75 gün sürdü. Dev-Sol ve TİKB bu eyleme özetle, TTE dayatmasına karşı ölüm orucunun tek ve zorunlu eylem biçimi ve 1984'te koşulların ölüm orucu için uygun hale geldiğini belirterek başvurdular. TTE dayatmasının kalkmadığı; ama "istenilen siyasi sonucu yarattığı" vurgulanarak bitirilen eylemde Abdullah Meral, Fatih Öktülmüş, Haydar Başbağ ve Hasan Telci yaşamlarını feda ederek ölümsüzleştiler.

'82-'84 ölüm oruçları askeri faşist diktatörlüğün saldırılarını göğüslemenin yanı sıra, özgün rolleri itibarıyla esasen zindanlarda gelişen teslimiyete yönelmiş direnişlerdir.

Üçüncü ölüm orucu direnişi ise 1996 yılında örgütlendi. 1996 genel zindan direnişi, ideolojik boyutu olmakla birlikte esasen faşist diktatörlüğe karşı siyasal bir çarpışmaydı. Topyekün savaşın yeni saldırı dalgasını püskürtmeyi hedefliyordu. Talepler şöyledi; 1) Tabutluk genelgesi iptal edilsin. İtirafçılaştırma dayatmalarına ve sürgünlere son verilsin. Başta Eskişehir olmak üzere bütün tabutluklar kapatılsın. 2) Tutsak yakınlarına yönelik saldırılara son verilsin. 3)

Savunma hakkı ve tutsakların tedavileri önündeki engeller kaldırılınsın. 4) Kayıplara, infazlara, katliamlara, işkencelere son verilsin. Başta Kürt halkı olmak üzere tüm emekçilere yönelik devlet terörüne son verilsin.

İlk kez bu düzeyde geniş birlikteliğin sağlanabildiği 1996 direnişi başarıyla sonuçlandı. Eylemin talepleri, koşullar ve örgütlenmesi, başarılı olmasında önemli bir yer tuttu. Aygün Uğur, Altan Berdan, İlginç Özkeskin, Ali Ayata, Müjdat Yanat, Hüseyin Demircioğlu, Tahsin Yılmaz, Ayçe İdil Erkmén, Yemliha Kaya, Hicabi Küçük, Osman Akgün ve Hayati Can 69 gün süren ölüm orucu ve SAG direnişinde bayraklaşan isimler oldu.

Burada eylem biçimleri olarak açlık grevleri ve ölüm oruçları üzerinde kısaca durmakta yarar var. Bu eylemlere dün başvuruldu, bugün yüzlerce devrimci, komünist ölüm orucu direnişini sürdürüyor ve yarın yeniden aynı eylem biçimlerinin kullanılması gerekecek. Kuşkusuz ki yapılan ve yapılacak tartışmaların hiçbirinde devrimcilerin haksızlığından söz edilemez ve yapılan yanlışlar kanlı iktidarların uygulamalarını meşru sayamaz. Yapılanlar karşısında hakemlik rolüne soyunup hatalar sıralayanların, seyirci konumlarıyla nesnel olarak ezenler tarafına destek verdikleri gerçektir ve bu yönlü eleştirilerden azad tutulamazlar. Ama şayet bütün bunlardan, sınıf mücadelesinin mantıki sonuçlarına vardırmak için dersler çıkaracaksak, siyasetin, verili koşullar içerisinde, güç dengelerini dikkate alan mantık ve sabır işi olduğunu bilmemiz gerekmektedir.

Ölüm orucu eylemine ideolojik yaptırımlar karşısında nihai olarak başvurulabileceği gibi, siyasal bazı kazanımlar uğruna da başvurulabilir. Diğer mücadele biçimleri için olduğu gibi, ölüm orucu için de herhangi bir şablon oluşturulamaz. Bu bir savunma aracıdır ve koşullar gerektirdiğinde başvurulur. Ama bu tutsaklar için düzeyi en yüksek ve genel olarak başvurulabilecek en son eylem biçimi olduğundan her boyutuyla bir mühendis titizliğiyle ele alınmak zorundadır. Geriye dönüşü kolay olmayan, manevra olanağı oldukça sınırlı ölüm orucu silahı, sıkı sıkıya ve iyice hesaplanmadan kullanılamaz. Bu araca sık sık başvurulamayacağı doğası gereği açıktır. O, kendisiyle oynanacak ve her olası durumda gündeme getirilecek bir mücadele silahı da değildir. Her mücadele silahı zamanında kullanılır.

malıdır. Çok özel bir mücadele aracı olarak ölüm orucu, ancak tam zamanında başvurulursa etkili olabilir, rolünü oynayabilir.

Çünkü ölüm orucu, zindandaki direnişinin devletle çatışmada başvurabileceği, genellikle en son ve en yüksek eylem biçimidir. Eğer doğru ve yerinde kullanılmazsa, etki gücünü yitirir, hatta kimi durumlarda sizi vuran bir araca dönüşebilir.

Devlet devrimcileri moral olarak yıpratmak ve fiziki olarak tüketmek için sık sık açlık grevlerine sürükleyebilecek teknikler, dayatma ve yaptırımlar geliştiriyor. Nitekim 12 Eylül darbesi koşullarında ve daha sonraki yıllarda olduğu gibi günümüzde de, tutsakları sürekli rahatsız etmiş, kazanılmış hakları kısa sürelerle gasp etmiş, aşılış sorunları tekrar tekrar gündeme getiren taktikler geliştirmiştir. Her defasında tutsakları sınamış, bunaltma yöntemiyle iradesini zayıflatarak çözülme yaratmaya çalışmıştır.

Bütün bu gerçekler düşmanın yoğun ablukası altında sınırlı mücadele araçlarıyla yürütülecek kavgada daha hassas ve titiz siyaset yapmanın zorunluluğunu gösterir.

Bir mücadele biçimi olarak açlık grevi, '80'lerin sonu ve özellikle '90'lı yıllarda oldukça sıklıkla kullanılmıştır. Açlık grevi aracının sıklıkla, adeta yerli yersiz kullanılması her şeyden önce bu aracın kendisini zayıflatmış ve giderek adeta işe yaramaz hale getirmiştir. Etki gücünün azalması ile açlık grevlerinin daha uzun süreli olması kaçınılmaz hale gelmiş, sonuçta açlık grevi silahı adeta tükenmiştir. Burada DHKP-C'nin taşıdığı özel rol ve sorumluluğunu vurgulamalıyız. Diğer yandan, en çarpıcı örneği '96'da ve daha sonra Abdullah Öcalan'ın emperyalist dünya gericiliği tarafından faşist diktatörlüğe teslim edildiği dönemde, PKK tutsakları ölüm orucu silahıyla oynayarak yıpratmışlardır. Ölüm orucu silahına uygun olmayan zamanda başvurulmasının ayrıca tartışılacak bir örneği daha herkeşçe bilinmektedir.

F Tipi Saldırı Hazırlığı Ve Ön Çatışmalar

MGK diktatörlüğünün yıllar önce projelendirdiği F tipi, devleti yeniden yapılandırma stratejisinin bir boyutudur. MGK iktidarının Pentagonlu efendilerince Vietnam, Kore, Latin Amerika ülkeleri ve daha bir dizi işbirlikçi iktidarlardan vahşet ve insanlık suçunun en aşağılık

biçimleriyle işlendiği sistemlerin bir parçası olarak geliştirilen F tipi tecrit saldırısı, bu yönelimin bir parçasıdır. Yasa, hukuk buna göre düzenlenmiş, cezaevlerinin mimari yapısı ile birlikte ele alınmış ve hazırlanmıştır.

Cezaevlerinde F tipi boyutuyla ilk çatışma 1996'da yaşanmıştır. Eskişehir Cezaevi üzerinden bu politika parça parça uygulanmak istendi. '96 ölüm orucu direnişi başarılı oldu ve Eskişehir'in askıya alınmasını sağlayarak bir dönem geriye attı. Kolayca sonuca gidemeyeceğini anlayan faşist iktidar, hiçbir zaman F tipi hedefinden vazgeçmedi. Ulucanlar katliamı ile Burdur ve Bergama operasyonları birer provaydı. Tutsakların direncini açığa çıkarma, kamuoyunun tepkilerini, duyarlılığını ölçme ve bir bütün olarak F tipi operasyonunun bilançosunu anlamaya dönüktü.

Faşist rejim, bir yandan bu cezaevlerinin mimari özelliklerini kiralık medya aracılığıyla kamuoyuna beş yıldızlı oteller olarak sunarken, diğer yandan "laçka tipi cezaevleri" kampanyasıyla mevcut cezaevlerinde otorite oluşturamayacaklarını propaganda ediyordu. F tipini meşrulaştırma kampanyasında başvurduğu yöntemler alışlagelmiş komplocu, ikiyüzlü, kirli ve provokatif yöntemlerdi.

Cezaevlerinde özel besiyeye alınmış çeteler bu kirli oyunu oynamada kısa sürede sahne aldılar. Kürt ulusal hareketine karşı sürdürülen haçlı seferberliğinde, kimini doğrudan devletin örgütlediği, kimi de sivil faşist çeteler olarak örgütlenme olanağı bulan ve devletin de teşvik ettiği onlarca savaş ünitesinden en çapsızları F tipi dönemde de rollerini oynamayı sürdürdüler. MİT, JİTEM ve polis örgütleriyle ya da doğrudan sermayenin çeşitli kesimleriyle ilişki içerisinde olan Alaattin Çakıcı'dan Ergin kardeşlere uzanan kiralık çeteler Eskişehir Özel Tıp, Kartal ve Uşak gibi cezaevlerinde silah, uyuşturucu, cep telefonu ve elde ettikleri diğer olanaklarla kamuoyuna sunuluyor, devletin, mimari yapısıyla bu cezaevlerinde hakimiyet kuramayacağına vurgu yapılıyordu. Sanki çetelere sunulan olanaklar, devletin kimi kurum ve bürokratlarınca sağlanmıyormuş gibi... Uşak Cezaevi'nde yıllardır yakınlarıyla bile zor görüşen, yasal yayın ve kitapları alınmayan politik tutsaklara karşın, Ergin kardeşler çetesi bir kaç ay içerisinde her türlü silah ve diğer olanaklara nasıl ulaşabiliyordu? Son derece açık. Bu çete artığı

Sabancı'nın öldürülmesinde yer almış Mustafa Duyar'ın ortadan kaldırılması gibi bir çok kirlî işte kullanılmıştı ve kullanılmaya devam edilecekti. Çeteler üzerinde cezaevleri provokasyonlarını örgütleyen özel eğitimli Ceza ve Tevki-fevleri Genel Müdürü Ali Suat Ertosun, Ergin kardeşleri kullandı ve F tipi provokasyonun bir parçası olarak beş adli tutukluyu kurşun yağmuru- na tutmanın koşullarını hazırladı.

Devrimci ve komünistlerin şu ya da bu biçimde geliştirecekleri taktik manevradan bağımsız olarak, F tipi saldırısının geleceği, politik duyarlılığı olan ve küçük bir mantık muhasebesi yapabilen herkesçe bilinen bir gerçektir. Devrimci taktik, manevra ve geliştirilecek kamuoyu desteği bu saldırıyı bir dönem erteleyebilir, saldırının dozajını hafifletebilir ve tecrit terörünün uygulanmasında kimi değişiklikler yaratabilirdi. Koşullar, olanaklar ve yapılabilecekler dikkate alındığında komünist ve devrimciler yaşanan konjonktürde hesaplarını bunun üzerine kurabilir/kurmalydılar.

Ulucanlar katliamından başlayan çalışmalar, yürütülen mücadele, 1980 darbesinden bu yana cezaevi eksenli, toplumsal ilerici dinamiklerin öncü kesimini birleştirmede başarılabilen en ileri düzeyi yakaladı. İşçi sınıfının duyarlı kesimlerinden aydın ve sanatçılara uzanan öncü bölükler, F tipi hücre saldırısına karşı tavır aldı ve bu saldırıyı geriletme kampanyasında yer aldılar. Bir süre duyarsız kalan, süreci kenardan izleyen ilerici, demokrat ve kimi devrimci parti ve örgütlerin önemli bir kesimi F tipi saldırıya karşı yürütülen mücadeleye katıldı ve bunu daha geniş kitlelere mal ederek desteği büyütme çalışmasına girdi.

Marksist-leninist komünistler, bu çalışmaların başlatılması ve büyüyen bir kampanyaya dönüştürülmesinde doğru bir politik hat geliştirdiler. Kuvvetlerini bu yönde yoğunlaştırdılar. F tipi ile mücadeleyi dışarıdaki politik güçlerin, ilerici öncü kesimlerin gündemine taşıdılar. Ve cezaevleri sorununda 1980'den bu yana ilk kez bu düzeyde politik duyarlılık yarattılar. Mücadeleyi büyütmenin öznesi yaptılar. Cezaevi merkezli en üst düzeyde bir irade çarpışmasını erkene alacak bütün öneri ve girişimlerle mücadele ettiler. (Çünkü daha sonraki gelişmelerin de gösterdiği gibi, bu araca zamanından önce başvurma yanlış eğilimi öteden beri vardı.) Devrimci hareketin birliğini sağlayarak kitle deste-

ğini genişletme yolunda yürüdüler. Faşist rejimin manevralarını bozmak için, ilerici, demokrat, duyarlı aydın kişi ve kurumları kapsayacak en geniş kesimleri hücre karşıtı direniş mevzilerine çekme pratiğinde yoğunlaştılar.

Yapılan çalışmalarla birlikte F tipine karşı mücadelede bir kuvvet oluştu. Kamuoyunun gündemine girdi. Hükümetin iradesini az çok etkiledi. Ama aynı zamanda hükümet, çatışmanın gelişim seyrini dikkate alarak hazırlıklarını yoğunlaştırdı.

Aydınların Tutumu Ve Kararsızlıklar

Politik tutsakları tecrit etme ve hücrelerde teslimiyeti dayatma politikasının mimari altyapısı olan F tipi saldırısında devlet, başlangıçta aldığı desteği kaybetmiş; tabutluk zindanları toplumsal dinamiklerin ileri kesimleri nezdinde meşruluğunu yitirmişti. Devlet, saldırıdan savunmaya geçti. F tipi hücre saldırısından vazgeçmemeksiniz, her gün her saat bu cezaevlerinin AB standartlarına uygun olduğu, tecritin uygulanmayacağı vb. üzerinden açıklamalar yaptı, tepkileri düşürmeye çalıştı. Ama aynı zamanda ardına kararlılık mesajları veren hükümet yetkilileri, en son 5 Aralık tarihli Bakanlar Kurulu toplantı çıkışında bizzat Başbakan Ecevit'in ağzından F tipi cezaevlerinden vazgeçmeyeceklerini açıkladı. Ölüm orucundakilere müdahalede bulunacaklarını ilan ettiler. Bakanlar Kurulu, yanı sıra aydın ve sanatçılardan avukatlara, sağlık emekçilerine, çeşitli demokratik kurum ve meslek kuruluşlarına hizaya girmeleri çağrısında bulunuyordu.

Devletin F tipi üzerinden dayattığı çatışma sıradan bir olay değildir. Dolayısıyla bu çatışmada tutsaklara destek veren aydınlar, aynı zamanda saldırılara hedef olmayı göze almak zorundaydılar. Devletin politikasına yedeklenmeyi reddeden, onurlarını koruyan kimi duyarlı aydınlar daha ileri tutum almada ikircikli duruma düştü, kararsızlık gösterdiler. Devlet buradan yüklendi. F tipi saldırısına karşı mücadelenin destek cephesinde çatlak yaratma çabası kâh tehditlerle, kâh yaptığı manevra ve demagojiyle hep sürdü. F tiplerinin bir dönem erteleneceği, kimi kurumların görüşlerini alarak toplumsal mutabakat temelinde, mimarının de tartışma konusu yapılabileceğini ifade etti.

16. madde kaldırılınsın, tecrit projesine son verilsin, F tipleri kapatılınsın ana eksenli taleplerle

yürütülen kampanya, TMMOB, TTB, Barolar vb. kurumlar bakımından yeni biçim almaya başladı. Bu kurumların bazı nüanslarına karşın yaklaşımları, TTB Başkanı Eralp Özgen'in ağzından şöyle özetlenebilir: "F tipi cezaevi fiziki yapı olarak çağdaş ve Batı standartlarına uygundur. Önemli olan bu cezaevlerinde tecritin ortadan kaldırılması, sosyal müşterek yaşamın sağlanmasıdır. Bilemiyorum uygulama nasıl olacak? Eğer uygulama tecrit şeklinde olarsa biz buna karşıyız."

Devletin yaptığı bütün açıklama ve manevralar, F tipi tecrit zindanlarının meşrulaştırması üzerinedir. F tiplerinin mimari yapısı, iç dizaynı ise zaten tecrite göre yapılmış ve tecrit uygulamasının en önemli basamaklarından birini oluşturmaktadır. Ortak yaşama alanları bir biçimiyle herkese açılabilir, tecritin bir bütün olarak kalkmayacağı ve tertman politikasından devletin vazgeçmeyeceği açıktır. 19 Aralık katliamı da başka hiçbir gerekçeyle izah edilemez. Aydınların buradan kararsızlığa düşmeleri, onun tarihsel kaderinin bir parçası ve doğrudan ezilenlerin saflarında taraf olma konum ve görüş açısından tutarlı bir çizgi izleyememesindedir. Devrimci hareketin politik yaklaşımlarının, sekte tarzının etkileyici bir faktör olduğunu da belirtmeliyiz. Ve bu tutum F tipi mücadelede geriye çekici bir rol oynadı, kamuoyu nezdinde olumsuz bir etki yarattı, mücadele cephesini daralttı, çözdü.

19 Aralık Katliamı Ve F Tipinde Yeni Durum

Aralık 2000'de F tipi mücadelesi en ileri, devlet ise en geri noktaya düştü. Egemen sınıflar dengiyi bozmak ve yeniden inisiyatifi ele almak, planlarını yaşama geçirmek için hazırlıklarını sürdürdüler. 19 Aralık vahşeti tarihte az görülümüş, Türk burjuva devletinin en kapsamlı cezaevi katliamıdır. Politika, geleneksel "ez ve yok et" politikasıdır. ABD ve AB emperyalistlerinin desteğini alan MGK iktidarı, bütün dünyayı susturarak canlı yayında ve el birliğiyle, skorsky helikopterleri, iş makineleri, yangın ve gaz bombalarıyla katliamı gerçekleştirdi.

Faşist diktatörlük 19 Aralık katliamıyla 2000'e yakın politik tutsağı F tipi zindanlara tıkmayı başardı. Verili kuvvet ilişkileri koşullarında bunu başarması onun gücünü değil, kanlı ve katil kimliğini sergiler. Ancak 19 Aralık katliamı ve Aralık ortasından itibaren toplumsal mu-

halefete; ama özellikle de F tipi saldırısına karşı direnen güçlere yönelik terör kampanyasının etki ve sonuçları komünist ve devrimci tutsakların F tipi zindanlara "nakilleri" toplam olarak yeni bir durum meydana getirdi.

19 Aralık katliamı ve komünist ve devrimci tutsakların F tipi zindanlara "nakli"yle devlet bazı hedeflerini gerçekleştirdiyse de direnişi kırma amacına ulaşamadı. Açlık grevi ve ölüm orucu direnişi F tipi zindanlarda genişleyerek sürdü. İdeolojik ve moral bakımından devlet yenildi. Çünkü direnişi kıramadığı gibi bütün yalanları da paramparça oldu. Keza devlet açıkladığı vaat ve taahhütlerinde durmayarak da sözüne güvenilmezliğini, demokratik kamuoyu ile oynadığını sergiledi.

19 Aralık katliamıyla F tipi mücadelesinde birinci evre kapandı. Devlet, 12 Eylül askeri faşist darbesini aratmayacak düzeyde işkence, yasak, tecrit terörüyle rehabilitasyonu dayatıyor. Tutsaklar, aylar boyu ölüm oruçları eşliğinde günde birkaç defa dayaktan geçiriyor. Faşist zorbalık, 12 Eylül karanlığında bütün gücüyle yüklenerek teslim alamadığı tutsaklar üzerinde yeniden gücünü deniyor.

Kuşkusuz ki, direnme çizgisi ve zafere kilitlenme ruhuyla bu saldırı da püskürtülecek, zulmün ve zorbalığın dayatmaları, yasa ve yönetmelikleri paçavraya çevrilecektir. Tutsak bedenlerde nakış nakış işleyen, her bir hücresi faşizmin en koyu duvarlarını parçalayan geleceğin aydınlık filizleri olacaktır. Tıpkı 12 Eylül'de ve hem de dışarıda bir tek yaprak dahi kıvılcaklanmazken, zindan duvarları arasında teslim olmayanların, savaşı yeniden ve ilmek ilmek örmesi gibi, bugün sürdürülen direniş, suskunlaştırılmış ve korku denizinde etkisiz hale getirilmiş milyonlarca emekçiye yol gösterecek, ışık tutacaktır. Bu kararlılık vardır, ve tutsaklar devletin saldırı politikasının arkasındaki stratejik planın bilincindedir. Bundandır ki, F tipi saldırısının tarihsel önemi nedeniyle devrimci hareket tereddüt göstermeyecek, kararlılıkla direnişi sürdürecektir. Tecritin kırılmasında bedel ödemekten çekinmeyecektir. Bugüne dek sergilediği çizgi bunu kanıtlamıştır.

Bugün asıl sorun, dışarıda etkisizleştirilmiş, ölüm orucunu kanıksamış, F tipinde katledilen yaşam karşısında duyarsızlaştırılmış ilerici anti-faşist kesimlerin suskunluğunu bozmasıdır. Daha bir kaç gün önce Aydın'da polislin katlettiği

bir Kürt emekçisi üzerine halkın sokağa taşan öfkesi ortadadır. Yol gösterildiğinde, doğru biçimlerde ve doğru zamanda müdahale edildiğinde bu halkın yapacağı çok şey vardır. Barışçıl kitle eylemlerinden basın açıklamalarına, semt yoksullarının tepkilerini örgütlemekten gençlik, emekçi kadın cephesine kadar çok yaygın ve çok çeşitli eylem biçimleri bulmak ve örgütlemek mümkün. İnsanlığın geleceği karşısında sınav verenlerin ve en başta da devrimci hareketin basiretinin tutulduğu, inisiyatif ve organize etmede başarısız kaldığı görülmeli ve bu “çaresizlik” aşılmalıdır.

Reformistlerin F Tipi Sefaleti

Türkiye devrimci hareketinin küçük de olsa, başarılarının tarihinde hiçbir belirgin rol oynamayan reformist “solcular”, çatışmanın sertleştiği her durumda devrimcilerin kimi hatalarını da vesile yaparak; ama daha çok da buldukları yerden demagojik tarzda saldırı oklarını devlete değil, devrimcilere yöneltiyorlar. Bu yönüyle zaman zaman karşıdevrimci İP’le buluşuyor aynı dili konuşuyorlar.

Reformizmin sefaleti F tipi çatışmasında da su yüzüne çıktı. İki tutsak anasının bürolarında korunmasına yürekleri yetmeyenler, kirişi bir bir kez daha kırdılar. Müreккеplerini, “siyaset-sizliğin tasfiyesi”, “emekçi sınıfların mücadelesine bağlanmayanların “acı dersi” üzerine tükettiler. Yaşanmış onca vahşetin karşısında, akıl hocalığına soyundular; adeta “siz de bizim gibi uslu dursaydınız, devlet de size dokunmazdı” nasihatlarında bulundular.

EMEP öteden beri bu tür sorunlardan kaçışın yolunu, “sınıfın gündemi”nin arkasına sığınarak yapmaktadır. Onlar en pespaye biçimde sendikalizme yaslanmakta, kitle dalkavukluğu yaparak sorunu savuşturmaktadır. Onlara göre boğazlanan Kürt ulusal hareketi, kaybedilen HA-DEP’liler, cezaevi katliamları sınıfın gündemi değil. Sınıf, üç-beş kuruşluk ücret artışlarıyla, sendikal sorunlarla, özelleştirme vb. durumlarla ilgili basın açıklamaları yapar ve bununla yetinir. Daha ileri çıkışlar tehlikelidir ve toplumun diğer sorunlarında tutum almak, etkili bir belirleyeni olmak sınıfın işi değil, kendini bilmez “solcuların işidir!

Sahi, “emekçi sınıfların mücadelesine bağlanmayan, ona bağlanmak yerine kendi kuyruğuna bağlanmak isteyen” diyerek devrimci, komünist

parti ve örgütleri suçlayan EMEP reformistleri hangi devrimci kitle eylemine önderlik ettiler. Bazı sendika yönetimlerinde “inisiyatif” sahibi olmalarına karşın, sermayenin yedeklediği sendikalist platformlardan farklı olarak hangi çıkışı yapmayı başarabildiler. EMEP’in artık bütünüyle omurgalaşmış büyüklük eflenmesi ve kitle dalkavukluğundan başka tutar yanı olarak ne var? Sahiden, EMEP ne yapıyor? Kürt ulusuna uluslararası emperyalist komplolar düzenlenir, HADEP binalarından insanlar çıkarılıp boğazlanırken hangi proleter sınıf tavrını geliştirdi? Sınıfı hangi destek zemininde harekete geçirdi ya da toplumsal ilerici bir gelişmenin öncüsü yaptı? Gazi ve Ümraniye katliamları karşısında, komünist ve devrimci örgütleri, “gürültü grupları” ilan ederek teşhir tahtasına oturtmaktan başka ne yaptı? Ardı ardına gelen cezaevi katliamları karşısında, o çok bağlandığı partisiyle işçi sınıfını hangi sınıfın tavrından doğru kendi adına müdahale etme tutumunu geliştirdi vb. vb...?

EMEP, “politik öncü güç” olma argümanlarına sıkı sıkı sarıldığı ve “sınıf partisi” olmanın lafzi dayanakları üzerinde yaşamaya çalıştığı için, kendisi bakımından tehlikeli olan ve gerçekliğini deşifre edecek güçlere en fazla düşman olma tutumuyla komünist, devrimci harekete savaş açmış durumda.

ÖDP önderliği ise kendi sessizliği yetmiyormuş gibi, faşizme karşı mücadelenin en kararlı bölümünü oluşturan devrimci tutsaklarla dayanışma içerisine giren kendi üyelerinin kafasına disiplin sopasını indirdi. Egemen sınıflara yaranma, AB borozanlığı zemininde icazetçi politika yapan ÖDP önderliği, F tipi saldırısına karşı mücadelesiyle destek veren kimi üyelerini partiden attı, kapılarını tutsak yakınlarına açan kimi ilçe yöneticilerini de görevden uzaklaştırdı. ÖDP, isminde yer alan “özgürlük” ve “dayanışma” kavramlarına ters orantılı bir hat izledi, bizzat başkanı Ufuk Uras, ağzından tutsak direnişlerini kırmaya dönük görüş ve açıklamalar yaptı.

Yasal çerçeveye çekilmemiş, düzen içileşmemiş komünist ve devrimci hareketi devletin öncelikle tecrit ve tasfiye etme çabasına destek olunmuştur. Bulunduğu her alanda, sendikalarda, kitle örgütlerinde bu örgütleri meşru görmeme, tehlikeli göstererek teşhir etme çizgisi reformizmin devletle buluşan kirli rengini göstermektedir. F tipi saldırısı zemini üzerinde de, toplumsal devrimci muhalefet güçleriyle bağ-

laşma, destek ve dayanışma yönelimini temsil eden kesimlerin tasfiye edilmesi, partinin gericileşme çizgisini güçlendirme operasyonudur. F tipi bu çatışmayı gündemleştirdi, hızlandırdı...

Bol sosyalist söylemli SİP de, EMEP'ten çok farklı bir yerde durmamaktadır. Onlar daha çok, biraz da bağlaşma içerisinde oldukları "aydın" kesimle birlikte "en önemli" gündemlerle meşguller. F tipi zindan çatışmasında sesi soluğu çıkmayan SİP medyatik, bol kameralı Nazım Hikmet'in mezarının nereye taşınacağı kampanyası gündeme oturtulamadı diye hayli hayıflanmış olmalı. Bundandır ki, Aydemir Güler de bilinen kervana hızla katıldı: "Bu yolda ısrar edenlerin tasfiyesi kaçınılmazdı". Ne büyük kehanet! Ama bunlar, iki tutsak anasını partilerine konuk etmeye çekinen, bu kadarcık yürek gücü, enerji ve kararlılığı olmayan ve bir de bu haliyle devrimlere önderlik (!) etmeye soyunanların beş kuruşluk değeri olmayan uğursuz öngörüleridir.

Sonuç Olarak

Cezaevleri sorunu, sınıf mücadelesinin bir alanı olarak var olmaya devam edecektir. Devletle savaş halinde, iktidara muhalif güçlerin gündeminden düşmeyecektir. İşçi, emekçi sınıfların öncü kesimleri, aydınlar, komünist ve devrimciler için politik varlıklarını yok etmenin, işkence ve katliamların çarkı olmayı sürdürecektir. Cezaevleri sorunu bu nedenle sadece güncel değil, aynı zamanda stratejik bir sorundur. Bugün ise duyarsızlığın, "çaresizlik" hastalığının beyinleri kemirdiğini, yürekleri aşındırdığını görüyoruz. Yanı sıra, bazı küçük hesaplar için çırpınarak özgürlük davasının demokratik cephesinde yer almayı, aynı eksenli taleplerde güçlerin ortak-

laşmasını sağlayan ve cepheyi buradan büyüten siyaset tarzının Türkiye ilerici, devrimci kesimlerinde bir türlü yaşam bulamamış olması en büyük handikapı oluşturmaktadır. Keza, kitlelerle ilişkilene biçimi de sektör ve yalıtılmaya açıktır. Muazzam bir demagojiyle kendilerini sosyalizmin, demokrasinin savunucusu, işçi sınıfının öncüsü olduğunu iddia edenlerin F-tipi hücre dayatması karşısındaki kayıtsızlıkları ve hatta daha da ileri giderek bu mücadelenin destek dinamiklerini geriye çeken, dağıtan burjuvazinin ve faşist diktatörlüğünün dolaylı yedeği rolünü oynayan bu güçlere karşı enerjik ideolojik mücadele, antifaşist yığınlar arasında geliştirilmek zorundadır. Reformizmi etkisizleştirmek bakımından, onun faşizme yedeklenen ideolojik ve politik duruşunu antifaşist kitleler nezdinde deşifre etmek, belirleyici bir öneme sahiptir ve antifaşist yığınların enerjisi ancak böyle bir mücadele ile ateşlenebilir. Bu çemberi yarmak, çürüyen ve bataklığa dönüşen suyun akış yönünü açmak, yalnızlaştırılmış devrimci tutsakların direnişini dışarıdan yeniden sarmalamak, sorumluluk sahibi hiç kimsenin kaçamayacağı güncel bir görevdir.

Keza cezaevleri sorunları kitlelerin, en azından toplumsal öncü bölüklerin gündemine sokulamaz, buradan toplumsal bir gündeme dönüştürülemez ve sahiplenme duyarlılığı geliştirilemezse, her zaman tecrit ve kendisiyle sınırlandırılmış bir sorun olmaya devam eder. Bu da devletin saldırılarında daha pervasız olmasına vesile olur. Düzeyi yüksek ve doğrudan politik bir sorun olması ve bugünkü konjonktürü dikkate aldığımızda kitlesel desteğin sağlanması zor olmasına karşın imkansız değildir.